З БЛАГОСЛОВІННЯ МИТРОПОЛИТА ЛУЦЬКОГО І ВОЛИНСЬКОГО МИХАЇЛА

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

ЧАСОПИС ВОЛИНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

№ 2 (6), КВІТЕНЬ–ЧЕРВЕНЬ 2025 р.

ЖИДИЧИНСЬКИЙ МОНАСТИР ВІДЗНАЧИВ ПРАЗНИК І 1050-ЛІТТЯ – З МИТРОПОЛИТОМ ЕПІФАНІЄМ

9 травня, в день перенесення мощей святителя Миколая Чудотворця, у храмі чоловічої обителі, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н), відбулося урочисте Богослужіння.

Відправу очолив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Із Його Блаженством співслужили: митрополит Вінницький і Барський Симеон, митрополит Луцький і Волинський Михаїл, митрополит Черкаський і Чигиринський Іоан, митрополит Дніпровський і Січеславський Симеон, архієпископ Кропивницький і Голованівський Марк, архієпископ Вишгородський Агапіт, канцлер Волинської єпархії протоієрей Микола Цап, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, декан монастирів єпархії архімандрит Константин Марченко, інші декани, а також головний військовий капелан єпархії протоієрей Юрій Близнюк, ще чимало священнослужителів.

Крім ченців і черниць, у Божественній Літургії взяли участь багато мирян, серед яких, зокрема, голова облради Григорій Недопад та інші представники влади.

Предстоятель звернувся до учасників свята з проповіддю. «Нехай святий Миколай щедро благословляє всіма благами обитель, що носить його ім'я. Благословляє прекрасний Волинський край, одну з багатьох дорогоцінних перлин нашої єдиної матері України. Бажаю, щоб за заступництвом угодника Божого Миколая справедливий мир утвердився для України», – сказав Блаженнійший.

Чергові священничі нагороди вручено священнослужителям. Зокрема, ігумена Іова Богуша, насельника жидичинської святині, возведено у сан архімандрита. Йому, а також доктору богословських

наук протоієрею Василеві Лозовицькому дано право носіння митри. Після традиційного хресного ходу навколо храму проведено нагородження церковними відзнаками жертводавців. Зокрема, орден Святого Архістратига Михаїла II ступеня вручено Недопадові Григорію Вікторовичу.

Митрополит Епіфаній привітав нашого архієрея з днем народження, подарувавши нагрудний хрест і панагію. Вітальне слово виголосив і канцлер о. Микола.

Опісля рятувальники Головного управління ДСНС України у Волинській області частували усіх смачним кулешем.

Переможець конкурсу православної журналістики Олена Лівіцька у 2020 році так написала на сайті pershyj.com: «Свято-Миколаївський монастир у Жидичині вважається одним із найдавніших монастирів України. Нині тут довели, що заснований він був ще до хрещення Русі, в IX–X ст. Відродження давньої обителі почалося порівняно недавно.

Наразі монастир – це комплекс споруд і пам'яток: палац митрополита; древній Свято-Миколаївський храм (тривалий період храм, який фактично був розташований у дворі монастиря, належав Московському патріархату, з волі громади у лютому 2019 року перейшов до ПЦУ); дзвіниця храму; Свято-Духівський скит.

Поруч із палацом митрополита монастир будує Воскресенський собор.

Колись комплекс монастиря був значно потужніший: поруч було приміщення, яке місцеві називали маленькою школою, була семінарія…

Жидичинський монастир 70 років мав статус лаври. Коли прийшли татаро-монголи і вирізали більше 100 людей з братії, все це занепало. У XVII ст. монастир підпорядковувався греко-католицькому ордену василіан. Після того як Катерина II обмежила діяльність ордену, монастир припинив існування. Під час Першої світової війни 1914 року в будівлі розміщався штаб 11-го Ізюмського полку. Згодом тут був сиротинець. Ще згодом – резиденція Полікарпа Сікорського, так звані архієрейські палати (збудовані у XVIII ст.). У Другу світову якийсь час то був притулок для дітей, а в радянські роки – школа.

Храм поруч із палацом і дзвіниця збудовані у 1723-му.

У літопису є згадка про те, що до Жидичинського монастиря приїздив молитися князь Данило Галицький. Очевидно, на ту пору тут уже був потужний духовний осередок.

Нині братія монастиря разом із його благодійниками активно працюють над відновленням обителі. Жидичин став осередком розвитку місцевого туризму, культурного життя, краєзнавчих досліджень, благодійництва. Чимало сторінок з історії древнього Жидичина лишаються малодослідженими. Одна з таких – існування монастирських підземель.

У лютому 2020-го під Свято-Миколаївським храмом несподівано виявили давню крипту з останками похованого тут духовенства. Так підтвердилися спогади, які жидичинці передавали з покоління в покоління: нібито під монастирем та храмом є мережа підземних ходів та підземелля на три поверхи...»

Оксана Карнковська,
прот. Віталій Собко

ОФІЦІЙНО

Протоієрея Василя Мичка призначено старшим ковельським деканом (указ № 30 від 3 квітня 2025 р.).

Священника Максима Очабрука призначено настоятелем каплиці Святителя Миколая Чудотворця в Луцьку (обласна дитяча лікарня) (№ 35 від 5 травня).

Протоієрея Віктора Пушка звільнено від обов'язків настоятеля каплиці Великомучениці Тетяни в Луцьку (коледж технологій та бізнесу Волинського національного університету ім. Лесі Українки), а священника Віталія Павлуся призначено на цю посаду й відраховано з кліру кафедрального собору Святої Трійці (№ 36, 37, 37/а від 5 травня).

Надано у співкористування приміщення за адресою: м. Луцьк, вул. Кафедральна, 16, загальною площею 3070,7 кв. м, що належать Управлінню єпархії на праві постійного користування (1670 кв. м – розпорядження обласної державної адміністрації № 437 від 17 серпня 2001 р.; 1400,7 кв. м – розпорядження обласної ради № 143-р від 27 липня 2006 р.), в безстрокове оперативне користування Волинській православній богословській академії для провадження освітньої діяльності (№ 38 від 7 травня).

Протоієрея Миколу Ковтача звільнено від обов'язків настоятеля парафії Успіння Пресвятої Богородиці в с. Доротище Ковельського дек. (№ 40 від 3 червня).

Священника Валентина Ролінгера звільнено від обов'язків настоятеля парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Пальче Луцького райдек., а протоієрея Сергія Січкаря призначено на цю посаду (№ 41, 42 від 10 червня).

Протоієрею Андрієві Мовчанюку дано благословіння провести християнсько-патріотичний табір «Острів дитинства» протягом літа 2025 р. До організації та проведення табору залучити всі парафії Східного округу Луцького райдек. (№ 43 від 17 червня).

Священника Назарія Кандибу звільнено від обов'язків настоятеля парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Залізниця Камінь-Каширського дек. (№ 44 від 17 червня).

Протоієрея Ростислава Дідуха призначено духовним наставником військової частини А4825 та настоятелем каплиці Апостолів Петра й Павла Дисциплінарного батальйону в Ковелі (№ 45 від 20 червня).

Ієромонаха Нестора Олексюка за порушення церковної дисципліни відраховано з Братського чоловічого монастиря Воздвиження хреста Господнього в Луцьку і зараховано в чоловічий монастир Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького дек. (Луцький р-н) (№ 48 від 26 червня).

ЄПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

7 липня

День заснування храму: 35 років тому, 1990-го, – 1990 – церква Покрови Пресвятої Богородиці в с. Хорохорин Луцького райдек.;

День освяти храму: 30 років тому, 1995-го, – церква Різдва Йоана Хрестителя в с. Нові Червища Камінь-Каширського дек.

День висвяти: 35 років тому, 1990-го, – протоієрей Іван Фатич, настоятель парафій Преображення Господнього і Покрови Пресвятої Богородиці в с. Нуйно Камінь-Каширського дек.

9 липня

День висвяти: 30 років тому, 1995-го, – протоієрей Микола Гой, настоятель парафії Святителя Миколая Чудотворця в Луцьку.

10 липня

День народження: 50 років тому, 1975-го, – протоієрей Петро Герасимук, викладач Волинської православної богословської академії, настоятель парафії Апостола Йоана Богослова в с. Сильне Цуманського дек. (Ківерецький р-н).

11 липня

День заснування храму: 35 років тому, 1990-го, – церква Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Уманці Горохівського дек. (Луцький р-н).

17 липня

День заснування храму: 115 років тому, 1910-го, – собор Святої Трійці в Берестечку Горохівського дек.

21 липня

День освяти храму: 20 років тому, 2005-го, – церква Апостолів Петра і Павла в Ковелі.

24 липня

День освяти храму: 20 років тому, 2005-го, – церква Великомученика Димитрія Солунського в с. Гать Луцького райдек.

25 липня

День народження: 45 років тому, 1980-го, – протоієрей Микола Цап'юк, викладач Волинської православної богословської академії, настоятель парафії Святої Трійці в с. Липини Луцького райдек.

30 липня

День заснування храму: 25 років тому, 2000-го, – церква Святителя Миколая Чудотворця в с. Мстишин Луцького райдек.

День освяти храму: 125 років тому, 1900-го, – церква Великомученика і цілителя Пантелеймона в с. Рованці Луцького райдек.

6 серпня

День заснування храму: 425 років тому, 1600-го (точні число й місяць невідомі), – церква Преображення Господнього в с. Нуйно Камінь-Каширського дек.

9 серпня

День освяти храму: 30 років тому, 1995-го, – каплиця Великомученика і цілителя Пантелеймона у Волинській обласній лікарні.

12 серпня

День народження: 25 років тому, 2000-го, – священник Володимир Господин, настоятель парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Крупа Луцького рай-

дек., клірик каплиці Великомучениці Тетяни в Луцьку (Коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету ім. Лесі Українки).

13 серпня

День освяти храму: 25 років тому, 2000-го, – церква Преображення Господнього в Луцьку.

15 серпня

День заснування храму: 20 років тому, 2005-го, – церква Апостола Йоана Богослова в с. Озерне Ковельського дек.

19 серпня

День висвяти: 30 років тому, 1995-го, – протодиякон Ярослав Місюк, керівник служби протоколу Управління єпархії, клірик кафедрального собору Святої Трійці в Луцьку.

21 серпня

День заснування храму: 125 років тому, 1900-го, – церква Успіння Пресвятої Богородиці в с. Скригове Горохівського дек.

27 серпня

День висвяти: 25 років тому, 2000-го, – священник Валерій Чернюк, настоятель парафії Апостола Андрія Первозваного с. Дерно Ківерецького дек.

1 вересня

День народження: 45 років тому, 1980-го, – монахиня Галина Стець, насельниця монастиря Покрови Пресвятої Богородиці в с. Тростянець Ківерецького дек.

6 вересня

День народження: 40 років тому, 1985-го, – священник Василь Старевич, настоятель парафій Різдва Пресвятої Богородиці в с. Мощена, Успіння Пресвятої Богородиці в с. Красноволя та Великомучениці Варвари в с. Черкаси Ковельського дек.

8 вересня

День заснування храму: 210 років тому, 1815-го (точні число й місяць невідомі), – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Кричевичі Ковельського дек.

День заснування храму: 30 років тому, 1995-го (точні число й місяць невідомі), – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Мощена Ковельського дек.

День освяти храму: 240 років тому, 1785-го (точні число й місяць невідомі), – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Воротнів Луцького райдек.

9 вересня

День освяти храму: 15 років тому, 2005-го, – церква Апостола Йоана Богослова в с. Невір Любешівського дек.

14 вересня

День освяти храму: 405 років тому, 1620-го (точні число й місяць невідомі), – церква Воздвиження хреста Господнього в Луцьку.

День народження: 30 років тому, 1995-го, – священник Володимир Гедз, настоятель парафії Першомученика й архідиякона Стефана в с. Усичі Луцького райдек.

17 вересня

День висвяти: 25 років тому, 2000-го, – священник Роман Микиктюк, настоятель парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Лаврів Луцького райдек.

День народження: 50 років тому, 1975-го, – священник Андрій Ротченков, настоятель парафії Мучениць Віри, Надії, Любові та Софії в Луцьку.

18 вересня

День освяти храму: 20 років тому, 2005-го, – церква Покрови Пресвятої Богородиці в с. Поворськ Ковельського дек.

20 вересня

День народження: 60 років тому, 1965-го, – протоієрей Роман Бодак, ратнівський декан, настоятель парафій Пророка Іллі в Ратному, Архістратига Михаїла в с. Замшани Ратнівського дек.

21 вересня

День освяти храму: 25 років тому, 2000-го – церква Різдва Пресвятої Богородиці в с. Полонка Луцького райдек.

24 вересня

День освяти храму: 145 років тому, 1880-го – кафедральний собор Святої Трійці в Луцьку.

День народження: 40 років тому, 1985-го, – ігумен Арсеній (Качан), благочинний Замкового монастиря Архангелів у Луцьку.

День народження: 35 років тому, 1990-го, – ієромонах Феодосій (Воробей), скарбник монастиря Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин Ківерецького дек.

25 вересня

День заснування храму: 25 років тому, 2000-го, – церква Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Невір Любешівського дек.;

День народження: 35 років тому, 1990-го, – священник Володимир Садовий, клірик парафії Рівноапостольної Марії Магдалини в Луцьку.

26 вересня

День визначної події: 20 років тому, 2005-го, – підписання першої угоди про співпрацю між духовною консисторією і світським навчальним закладом.

27 вересня

День висвяти: 15 років тому, 2010-го, – протоієрей Валерій Владика, настоятель парафії Апостола і євангеліста Йоана Богослова в с. Сьомаки Луцького райдек.

29 вересня

День народження: 45 років тому, 1980-го, – священник Євген Рудь, настоятель парафії Архістратига Михаїла в с. Мирне Горохівського дек.

30 вересня

День народження: 40 років тому, 1985-го, – диякон Віктор Мосюк, клірик парафії Апостола Йоана Богослова в с. Сьомаки Луцького райдек.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Бог благословляє усіх вас на многії і благії літа!

Інформаційно-видавничий центр єпархії буде вдячний за повідомлення про помилки чи недопрацювання в цій рубриці газети, а також в календарному розділі сайта pravoslaviavolyni.org.ua. Ще краще звертатися за кілька місяців до ювілею і переконатися, що все гаразд.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

ДЕ ШУКАТИ КРИНИЦЮ З «ЖИВОЮ ВОДОЮ»

Не тільки казкові герої здатні зцілюватись від «живої води». Сучасний світ явно потерпає від небажання причаститися чудодійним напоєм, аби вирішити власні негаразди. А їх (негараздів) з кожним роком стає все більше й більше.

Окрім кровопролитних воєн на Близькому Сході та в Україні, у світі триває близько 180 інших збройних конфліктів, що спричиняють велику кількість жертв. Дипломатичні напрацювання людства не здатні ефективно вплинути на розв'язання проблем мирним шляхом. Дипломати покладаються на сучасні хитромудрі теорії, які не дають миттєвого ефекту.

Інша проблема людства стукає в двері та свідомість мешканців планети повсякденно явною нерівністю серед чоловіків та жінок. Дипломати знайшли цьому явищу сучасний термін – сексизм. Навіть у найбільш демократичному американському суспільстві вражають цифри явної несправедливості. Смітсонівський музей американського мистецтва звітує (2011 р. про те, що існує 4799 публічних пам'ятників у США, які зображують чоловіків, — і лише 394, які зображують жінок (що у 12 разів менше). Близький Схід вражає не тільки цифрами, а й масовістю фактів: не тільки зневаження прав жінок, а явне їх приниження у всіх сферах діяльності й побуту, починаючи забороною освіти і будь-яких можливостей повноцінного життя. Жарти про блондинок, порівняння жінки за кермом із «мавпою з гранатою», напівоголені красуні, що «продають» дрилі та автомобілі, дві третини чоловіків, що чекають від жінки, щоб вона була «гарною господинею», – це не лише замальовки про сексизм, а частина українського повсякдення. Упередження чи дискримінація людей через їхню стать або гендер, тобто сексизм, тече в наших жилах, не зважаючи на те, що на дворі уже давно XXI століття.

Отож, не дивно, що пошук відповідей на поставлені проблеми потрібно шукати в Божій му-

дрості, зокрема в Євангелії. Саме про це йдеться у Святому Письмі.

Конкретна історія зустрічі Ісуса біля криниці із самарянкою має глибокий і мудрий зміст, перегукуючись із сучасними назрілими у суспільстві проблемами.

Біля колодязя в Самарії Ісус починає розмову з жінкою із цього етносу, хоча «не мають-бо зносин юдеї з самарянами» (Ів. 4:9). Ті, які колись належали до одного народу, тепер дуже по-різному дивляться на Бога та Його роль у їхній історії. Ісус перший починає розмову, і щира бесіда стає цілком можливою. Тобто Йоан демонструє, що там, де, здавалося б, немає жодних шансів на примирення, воно можливе, якщо там присутній Ісус… Іншими словами, якщо учасники діалогу готові до щирості й не пробують вживати Бога як інструмент для поширення, скажімо, якихось «рускіх міров», то Він може зцілити навіть дуже глибокі рани.

Ставлення до жінки у ті часи було вельми зверхнім і розмовляти чоловікові із представницею протилежної статі вважалося майже неможливим. Але в цьому випадку Спаситель попросив жінки напитися, пообіцявши взамін дати їй цілющу живу воду. Самарянка потрохи відкриває своє життя і настільки відчуває полегшення, що біжить до міста й запрошує усіх зустрітися з Ісусом. Саме це спілкування жінки й мешканців міста з Ісусом та їх особистий досвід є ключовими в цьому уривку. Переживши глибоку зустріч з Ісусом, жінка біжить і ділиться цією радістю з іншими. «Численні ж самаряни з того міста увірували в Нього з-за слів жінки, яка посвідчила: “Сказав мені все, що я робила”» (Ів. 4:40). Тож коли прийшли до Нього самаряни, то просили, щоб лишився в них. Він і лишився на два дні там» (Ін. 4:39–40). Та час, проведений з Ісусом, приносить ще більші плоди: «Багато більше увірували з-за Його Слова. Жінці ж вони сказали: “Віруємо не з-за самого твого оповідання – самі бо чули й знаємо, що направду Він – світу Спаситель”» (Ін. 4:41–42).

Відповіді й варіанти вирішення складних суспільних питань маємо черпати із Божої мудрої криниці. Як часто ми буваємо біля цілющого джерела, чи розгортаємо сторінки святого Євангелія? Живу воду нам пропонує повсякчас Господь і сподівається, що всі спраглі у Його вченні нап’ються того еліксиру, що здатний зцілити. Чи, можливо, Він має з’явитися із серпом, аби зжати бур’ян на стежині, яка веде до живої води?

Віталій Клімчук

ЧИ ВІДЧИНЕНІ ДЛЯ НАС ДВЕРІ ДО ЦАРСТВА НЕБЕСНОГО?

Усевишній створив людину Собі на подобу і наділив її щедротами, властивими Богу. Сина Свого Ісуса Він забрав на небеса разом із тілом, дарувавши Йому воскресіння і життя вічне так, як і всім нам, вірним християнам.

За Біблією, Господь забрав на небо з тілом і душею Еноха й Іллю. Енох та Ілля – єдині люди, яких Бог забрав на небеса до смерті: «...і не стало його [Еноха], – бо забрав його Бог» (Бут. 5:24); «…аж ось появився огняний віз та огняні коні, і розлучили їх одного від одного. І вознісся Ілля у вихрі на небо» (Цар. 2:11). Про Еноха повідомляється таке: «А всіх Енохових днів було три сотні літ і шістдесят і п’ять літ. І ходив із Богом Енох» (Бут. 5:23–24). Ілля, ймовірно, був наймогутнішим із Господніх пророків Старого Завіту.

Чому Бог забрав Еноха та Іллю? У Біблії немає конкретної відповіді. Дехто припускає, що вони були забрані для підготовки до ролі двох свідків останнього часу з Об’явлення 11:3–12. Це можливо, але Святе Письмо про це конкретно не згадує. Імовірно, Господь забажав звільнити Еноха та Іллю від смерті за їхню особливу вірність у служінні та покорі Йому. У будь-якому випадку, Він має Свої цілі, і хоча ми не завжди розуміємо їх, та знаємо, що «непорочна дорога Його» (Пс. 17:31).

Вознесіння Христове — важливий день для всіх віруючих. Згідно з Євангелієм, Ісус Христос після Свого воскресіння з мертвих понад місяць перебував на землі серед Своїх учнів і пастви. За євангельськими переказами, подія чудесного вознесіння Ісуса на очах в апостолів сталася на Оливній горі поблизу м. Єрусалима. Євангеліє від Луки описує: «Вивівши їх за місто до Вифанії, Він підняв Свої руки і поблагословив їх. І сталося, що коли благословляв їх, Він віддалився від них і почав підійматися на небо» (Лк. 24:50–51). Діяння апостолів оповідають, що «Він став підійматися, і хмара забрала Його з їхніх очей» (Дії 1:9). Євангеліст Іван вказує: «Ніхто не підіймався на небо, тільки Той, Хто зійшов з неба: Син Людський…» (Ів. 3:13).

Згідно з християнським віровченням, Христос удруге прийде на землю в той же спосіб, яким вознісся (Дії 1:11), «на хмарі зі силою і великою славою» (Лк. 21:27, також Мф. 24:30). Свято Вознесіння пошановують водночас і як обіцянку Спасителя про Друге пришестя.

Народна назва свята Вознесіння — Вшестя. На свято випікали обрядове печиво у формі драбинок чи пиріг зі щабельками з тіста («щоб Ісус міг вилізти на небо»), освячували наїдки в церкві; готували млинці, пироги із зеленою цибулею. Ввечері накривали святковий стіл. У багатьох регіонах цього дня поминали померлих, де-не-де пекли паски й робили крашанки. День,

коли востаннє зверталися словами «Христос воскрес!»

Що ж до простих смертних, «тим, що в гробах», яким Господь «життя дарував», то всі вірять у вічне життя і власне вознесіння до Царства Божого. Проте якщо Творець дав нам можливість бути схожим на Нього, то який же високий рівень духовної досконалості має бути в кожного з нас, аби перебувати поруч із Ним! Кожен смертний має бути гідним Божої волі та ласки як підтвердження особистих земних заслуг для скарбів небесних.

Шарль де Голль, французький військовий і державний діяч, генерал, колишній президент Франції, сказав: «Ми не можемо допустити малорозвинутих людей до уряду, тому що вони опустять країну до свого рівня». Політик усвідомлював серйозність перебування таких людей у важливому місці та їх подальший вплив на традиції і закони середовища. Власну повагу до релігії він висловив теж досить мудро: «Церква — єдине місце, де хтось говорить зі мною, а я не повинен відповідати».

Сучасний політикум і електорат знівелювали безліч духовних постулатів, дарованих нам Божим ученням. У погоні за владою знівельовано класичні підвалини духовності заради мільярдів (не тридцяти!) срібняків. Мамона засліплює очі лідерів і тих, хто намагається ними стати. Кожен має задуматись над тим, яку лепту здатний особисто внести у розбудову та вдосконалення Царства Небесного, щоб перебувати поруч із Творцем.

Віталій Клімчук

ЯК НЕ ВТРАТИТИ ВІРУ В ЧАСИ ВИПРОБУВАНЬ І КРИЗ?

Про це говорив протоієрей Віктор Пушко, голова інформаційно-видавничого центру єпархії і настоятель луцького храму Софії – Премудрості Божої, у передачі «Церква та релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

– Чому, на Вашу думку, Бог допускає страждання і випробування в житті людини?

– На це питання я би подивився трошки з іншої перспективи. Коли ми говоримо: «Бог допускає страждання в житті людини», ми забуваємо про те, що людина в житті робить свідомий вибір. І вперше такий вибір був зроблений нашими прабатьками ще в раю. Господь застерігав їх від споживання тільки плоду одного дерева – пізнання. Але наші прабатьки, людина, людство пізнало як добро, так і зло. І тому страждання є невід'ємною частиною людського буття, онтології в людському світі, – це те, що винесла людина з раю, пізнавши зло. Якщо ми будемо пам'ятати про те, що Бог, у Якого ми віримо, Сам пройшов через страждання, тоді ми задумуємося, чим насправді є страждання в житті людини і чи можна зробити так, щоб за волею Божою уникнути будь-яких страждань, будь-якої скорботи в світі й будь-якого горя. Господь прийшов до воскресіння через зраду, пройшовши через маловір'я учнів, через їхню байдужість, через їхній страх, наляканість, через їхню відсутність, терпів глузування, терпів страждання на хресті як людина. Пройшов через реальні страждання. Він Сам допускає ті страждання, через які Сам пройшов. Ось саме з такої перспективи, напевно, і ми повинні дивитися на усяке горе, страждання, які є в житті людини.

– Як зберегти віру, коли здається, що світ навколо руйнується?

– Сам Бог пройшов через те, що інколи нам здається кінцем, що інколи нам здається безвихіддю. Але Христос воскрес. І воскресіння Його сталося тоді, коли нікого не було поруч, коли, очевидно, була найглибша ніч. Жони-мироносиці побачили воскреслого Христа лише рано-вранці, на світанку. Христос воскрес у найтемнішу і найглибшу ніч. Темрява не здолала світло. І тому, як би важко не було людині чи народу (як зараз нам, у час війни), якими б темними не здавалися часи, завжди треба пам'ятати й уповати на Бога, на милість Божу, на Божу присутність і на те, що Сам Бог, ставши людиною, пройшов цим хресним шляхом. Пройшов тією дорогою на Голгофу, якою часто проходить людина: чи це через втрату рідних і близьких, чи це через важку хворобу, чи це через складні обставини життя. Але людина ніколи не буває залишена Богом, людина ніколи не буває покинута. І завжди після навіть найглибшої темряви і ночі приходить світанок. Тому головне – не втрачати надії, не втрачати упования на Бога, завжди шукати вихід в собі, завжди шукати вихід у своїх внутрішніх силах і ніколи не опускати рук. Пам'ятати, що Господь нам дає той хрест, який ми можемо понести, і дає ту чашу (і не більше!), яку ми можемо випити.

– Чи є різниця між спокусами та випробуваннями для християнина?

– Різниця між спокусами і випробуваннями, звичайно, є. Тому що спокуса – це те, що стоїть перед вибором людським, це питання до самої людини, яке рішення, який вибір вона прийме: піддатися спокусі чи подолати її. А випробування інколи чи здебільшого посилається людині всупереч її волі. Людина приймає випробування ті, які випали в її житті або в житті її рідних і близьких. Спокусу людина може відкинути, хоча не завжди це вдається. Випробування, труднощі життєві інколи відкинути й уникнути ми не можемо. Ми мусимо їх прийняти, прожити, пережити, можливо, з новим досвідом, осмислити те, що з нами відбувається, або те, що відбулося. Спокуса с це теж досвід, як і випробування. Досвід для удосконалення духовного життя, для вдосконалення людини. Той, хто поступається спокусам, раз за разом буде поступатись усе більшим і більшим гріхам. Той, хто не може встояти перед гріхом, усе більше і більше буде заглиблюватись у гріховне життя. Той, хто здатен пережити випробування, загартовує свою волю. Він загартовує себе – як свою віру. Він більш стійкий до будь-яких випробувань, які можуть траплятися в житті. Віруючій людині дуже часто легше прожити, пережити випробування, якщо вона осмислює, що все, що дається в її житті, дається їй згори, дається їй з волі Божої. І тому, надіючись і уповаючи на Бога, людина може пережити будь-які випробування, а також здолати і спокуси.

– Які молитви, духовні практики допомагають витримати важкі часи?

– Треба розуміти, що духовні практики – це не щось, що ми можемо практикувати якийсь час, а потім відступити від цього. Духовне життя слід практикувати постійно, кожного дня молитися. Духовні практики – це у т. ч. аскеза, і це не банальний якийсь піст, який ми розуміємо як утримання в їжі. Часто піст – це, насамперед, самообмеження внутрішнє. Буває так, що в складні часи Церква, навпаки, послаблює піст для віруючих, як, наприклад, це було в час пандемії. А бувають моменти житейські, коли сама людина може на себе накласти піст, коли вона бачить, що не справляється, не здатна пережити якісь кризи в своєму житті, якісь психологічні стани. І тоді, безумовно, на допомогу приходить саме молитва і піст. Згадайте слова Спасителя, Який говорив [про бісів], що «цей рід не може вийти інакше, як від молитви і посту» (Мк. 9:29). Безумовно, духовні практики – це, в першу чергу, воцерковлене життя, це життя в церкві: регулярна, постійна участь у богослужіннях, Сповідь, Причастя. Духовні практики – це Слово Боже, це Священне Писання. Люди шукають духовних практик, але в кожного вдома є Біблія, в кожного вдома є молитовник. Поруч із нашими будинками в кожному місті є чимало церков. Чому не почати своє духовне життя, свою духовну практику саме з храму, саме з молитви, саме з читання Біблії? Не треба чогось особливого, не треба якихось надмірних подвигів. Починати треба з малого, але важливо, щоб це було постійним.

– Чи варто шукати відповідей на свої страждання, чи краще довіритися Божій волі?

– Це цікаве питання, тому що, з одного боку, безумовно, ми повинні заглиблюватися всередину самих себе, шукати відповіді на питання, які у нас виникають. Безумовно, саморефлексія важлива. Важливо те, що ми називаємо контемпляція, або умоспоглядання. Але тут є дуже тонка межа. Дуже часто відповіді на наші питання ми знаходимо не відразу. Мусить пройти якийсь час. Інколи це десятки років, коли ми розуміємо, чому це сталося, для чого і що в нашому житті внаслідок цього змінилося. Інколи треба покластися на волю Божу, проявити смирення, попросити в Бога сили прийняти те, що трапилось з нами в житті. Але інколи варто й проаналізувати. Якщо ми не знаходимо відповіді на свої питання, можливо, варто почекати. Можливо, життя відкриє нам через якийсь час. Можливо, ми це дізнаємось згодом, а можливо, це залишиться для нас загадкою аж до останнього дня нашого життя. А буває так, що треба побачити те, що безпосередньо перед нашими очима, особливо якщо якісь проблеми трапляються в нашому житті внаслідок гріха, внаслідок наших помилок, внаслідок нашої, можливо, байдужості, можливо, маловір'я чи інших моментів. Тому тут підхід не може бути універсальним. І в кожної людини бувають свої індивідуальні особисті моменти в житті, коли вона повинна зважити: чи довіритись волі Божій, чи знайти відповіді на ті питання, яке життя ставить перед нею.

– Як розпізнати Божу підтримку у повсякденних подіях під час кризи?

– Найважче в час кризи людині зрозуміти, що вона не залишена, що Бог завжди є поруч, що Бог знає усяку і кожну потребу. Нам усім, християнам, віруючим і навіть невіруючим людям, треба розуміти, що інколи Бог говорить до нас навіть через мовчання. Турбується, піклується і бачить нас навіть тоді, коли нам здається, що Його поруч немає. Знову ж таки, повернусь до життя самого Спасителя, самого Христа. Він був сам у пустелі й постив 40 днів тоді, коли Його тричі спокушав диявол. Він залишився сам у Гефсиманському саду, просив Своїх учнів, апостолів: «Не спіть, бадьоріться, бо наближаються страшні часи, коли Мене віддадуть на суд». Але вони поснули. Він перший раз повернувся – вони сплять. Він другий раз повернувся – вони знову дрімають. Христос молився теж, будучи насамоті, будучи, як здається часто нам, залишеним апостолами, учнями, послідовниками. Так само був і на хресті, коли глузували і сміялися з Нього. Але смертю, як ми знаємо, ніщо не закінчилося. Христос воскрес. І от саме у Воскресінні Христовому людині треба завжди бачити це світло, яке обов'язково з'явиться після найважчої, найскладнішої кризи. Чи це світло буде у цьому житті, а можливо, це вже буде у загробному, потойбічному світі, у вічності, але світло Христове, світло життя, світло любові не огорне ніяка темрява. Про це важливо пам'ятати кожному християнину в час найбільшої кризи: чи це особистої, чи це суспільної, як, наприклад, зараз ми переживаємо в Україні. І ніколи не втрачати надію й уповання, пам'ятаючи, що Христос воскрес, зруйнував ворота пекельні, подолав силу диявола, життя перемогло смерть, а світло подолало темряву.

СТРАВА, ЩО ПІДЖИВЛЮЄ ПАМ'ЯТЬ. ПРО ЩО НЕ ЗАБУТИ, ГОТУЮЧИ КОЛИВО

Це слово грецького і римського походження. Коливом називають зварені пшеницю чи рис, приправлені медом або цукром та прикрашені родзинками, чорносливом, іншими фруктами й солодощами.

Як відомо, таку особливу страву готують і приносять до храму на Богослужіння в пам'ять про спочилих православних християн. Перед заупокійною відправою коливо кладуть на панахидний стіл, вставляючи в нього запалену свічку. Воно освячується священнослужителем на завершення служби і споживається за поминальним столом з молитвою за упокоєння душі.

Читаємо, що такий звичай був уже в IV ст. Зокрема, Патріарх Антіохійський Феодор Вальсамон, пояснюючи одне з апостольських правил, пише: «Коливо, приготоване й прикрашене різного роду плодами в пам'ять святих і спочилих, приноситься до вівтаря. Про це дізнаємося з молитви великого Афанасія, яку читають за померлих».

Слова «коливо» чи «кутя» згадуються і в церковному уставі у зв'язку зі святами, днями угодників Божих. Бажаючи вшанувати їхню пам'ять, християни колись готували трапезу, якою пригощали паломників і бідних. А це відлуння ще зібрань перших християн. Адже їхні агапи (вечері любові) – не тільки спільні молитва, Причастя, але й споживання їжі.

Звісно, коливо дуже символічна страва. Святитель Симеон Солунський пояснює: злаки тут означають, що спочилий воскресне, подібно як зітліле в землі зерно силою Божою проростає, родячи рясні плоди. Померла людина теж за повелінням Господа знову немов виросте й розквітне в мабутньому віці, поставши перед Ним живою та оновленою. Про це й апостол Павло говорить: «Та хто-небудь скаже: як саме воскреснуть мертві? І в якому тілі прийдуть? Нерозумний! Те, що ти сієш, не оживе, якщо не умре. І коли ти сієш, то сієш не тіло майбутнє, а голе зерно, яке трапиться, пшеничне чи якесь інше; але Бог дає йому тіло, як хоче, і кожній зернині своє тіло… Так і при воскресінні мертвих: сіється у тління, встає в нетлінні; сіється у безчесті, встає у славі; сіється в немочі, встає у силі; сіється тіло душевне, встає тіло духовне…» (1 Кор. 15:35–38, 42–44).

Також св. Симеон вказує, що сам Христос узяв цей образ для проповіді про Своє воскресіння з мертвих: «Ісус же сказав їм у відповідь: настав час прославитися Синові Людському. Істинно, істинно кажу вам: якщо пшеничне зерно, упавши на землю, не помре, то залишиться одне, а якщо помре, то принесе багато плодів» (Ін. 12:23–24).

Відповідно, мед, смаколики спонукають втішатися думкою про насолоду вічних благ Небесного Царства. А вставлена в страву свічка знаменує незаходиме світло вічного життя.

Проте для миски колива є призначення, про яке вже майже забули. Це – милостиня за покійного. Раніше було прийнято, збираючи до церкви приношення, подбати про голодних жебраків, безхатченків. Їх пригощали після молитви. Цей звичай варто відроджувати. Нехай то буде не обов'язково са́ме коливо, але все одно традиція набуде втраченого сенсу.

Підготував прот. Віталій Собко

СТРАЖДАННЯ ЯК ШЛЯХ ДО ВІРИ Й ОЧИЩЕННЯ

Про це говорив протоієрей Віктор Пушко, голова інформаційно-видавничого центру єпархії і настоятель луцького храму Софії – Премудрості Божої, у передачі «Церква та релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

– Чому Бог допускає страждання навіть для праведних людей?

– Уже в Біблії ми зустрічаємо багато історій про те, як страждали праведники. Ми зустрічаємо в пророка Авакума, який прямо питає Бога: «Чому цей грішник знущається над праведником і Ти нічого не робиш?» Подібне питання ставить праведний Іов. Подібне питання ставить Давид.

В історії людства багато несправедливості. В наш час багато несправедливості. Треба пам'ятати про те, що Бог сотворив людей вільними, що Бог дав людині свободу волі. І саме цим зумовлено, в тому числі, існування зла в цьому світі. Саме тому питання теодицеї, питання Божої справедливості залишається таким глибоким і такою раною для Церкви, для кожної віруючої людини.

Ми вчимо і говоримо про те, що Божий суд і Божа справедливість обов'язково настане. Ясна річ, що це не буде так, коли і як нам хочеться. Безумовно, що все це буде судом Божим, а не судом людським. Пам'ятаємо, що ми самі промовляємо в молитві, яку дав нам Господь, словами: «...і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим». Отже, і ми недосконалі, і наша воля теж часто породжує злі, гріховні вчинки. Інколи і ми буваємо несправедливими, інколи і ми буваємо злими. Якщо навіть не у вчинках, не в ділах наших, то дуже часто в помислах. Дозволяємо собі осуджувати, дозволяємо собі ображати, дозволяємо собі бути немилосердними. Але, власне, Бог не є Творцем несправедливості й не є Творцем зла в світі. Бог не є тим, хто розпоряджається людським життям і людською історією як безвольними особами. Історію людства й історію людини творить сама людина і самі люди. І тому у світі так багато несправедливості, у світі так багато зла, у світі так багато гріха. Безумовно, що Бог дає кожному життя, і навіть найбільший злочинець має можливість покаятись і спастися. Ми це зустрічаємо на хресті. Першим, хто пішов з Господом у рай, був розбійник. Він став тим, кому Господь першому сказав: «Істинно, істинно кажу тобі, сьогодні будеш зі Мною в раю». Бог кожному залишає можливість, шанс для

покаяння, навіть в останню годину, навіть в останню мить його земного життя, навіть на смертному одрі. І тому нам невідомі путі Господні, вони для нас неісповідимі. Пильнуймо про самих себе, про своє духовне життя, своє покаяння і благочестя.

– Яка різниця між покаянням як карою та стражданням як очищенням?

– Інколи страждання Бог дає людині для напоумлення, для врозумлення, для покаяння. Інколи, проходячи через страждання, загартовується наша віра, подібно як метал загартовується у вогні. Інколи через страждання загартовується наша воля. Тільки пройшовши через страждання, людина може стати внутрішньо сильнішою, духовно сильнішою. Тільки пройшовши через страждання, інколи людина може прийти до віри, до цього будучи невіруючою. Не буває такого, щоб без труднощів, без складнощів життя, без страждань людина удосконалилась. Удосконалилася в комфортних житейських умовах, удосконалилася в багатстві, в розкоші, будучи абсолютно здоровою і не маючи ні в чому ніякої потреби. На жаль, це той шлях, шлях до святості, шлях до вічності, шлях до спасіння, яким повинна пройти людина. Христос говорить: «Хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе, і візьме хрест свій, і за Мною йде».

Я би не оцінював, у якому випадку і коли страждання є покаранням, або страждання даруються людині для напоумлення, для її ж покращення. Навіть у Євангелії, навіть у Біблії ми зустрічаємо моменти, коли Христа питали про подібне. Але Він каже, відповідаючи на запитання, чому народився цей сліпонароджений: за свої гріхи чи батьків? Христос відповідає, що не за гріхи батьків і не за свої гріхи. Коли Його питають, чому і чим згрішили галилеяни, Він говорить: «Невже ви думаєте, що ви кращі, ніж вони, чи ті вісімнадцять, на яких впала башта?» Христос показує, що ми не можемо оцінити, судити, вирішувати, за що людина страждає: внаслідок своїх гріхів як покарання Боже чи це, можливо, промисел Божий. Можливо, це не наслідок ніяких гріхів, можливо, це ніяке не покарання, а, можливо, це людині дано для чогось. Тому головне – пережити ці страждання з Богом, покластися на Його волю і не опускати руки, не падати духовно.

– Як християнин повинен духовно сприймати хвороби та втрати?

– Немає рецепту, який може виписати священник чи лікар. Людина, звернувшись до Нього, зможе пережити втрату рідного чи близького, хворобу чи недугу, будь-яку скорботу. Кожна людина по-різному переживає кризові моменти в своєму житті. Всі люди однаково щасливі, але кожен нещасний по-своєму. І тому людина в час кризи, в час скорботи не повинна залишитися самотньою. Не тільки не повинна залишитися самотньою, одинокою, покинутою і залишеною рідними, чи близькими, чи друзями, але вона не повинна почуватися такою. І тому вже завдання тих, хто поруч, завжди підтримувати, завжди допомагати, завжди бути поруч – словом, вчинком, порадою, просто навіть присутністю. Що допомагає людині в житті з Богом? Це Божа присутність, це розмова з Богом (чим є молитва), і це причастя бути з Богом. Так само і в спілкуванні з людьми важлива присутність, важливе слово, важлива порада і важливе спілкування.

– Яке місце страждання в житті Ісуса Христа – як приклад для нас?

– Христос постраждав заради нас, людей, заради нашого спасіння, – так говорить, так навчає Церква. Христос, будучи Богом, став людиною. Став людиною, щоб пройти людський земний шлях. Сам Бог прихилив Себе до землі й до людини. Сам Бог умалив Себе настільки, щоб пройти через найважчі випробування, найважчі страждання: розп'яття на хресті та смерть. І будучи на хресті, коли до Нього кричали, насміхаючись і глузуючи: «Ти, що інших спасав, спаси Себе, зійди Сам з хреста!», Він звертався до Отця тільки одними словами: «Боже, прости їм, бо не відають, що творять».

Це важливий приклад, важлива наука для нас. Коли нам важко, ми дуже часто шукаємо винних. Коли трапляються кризи, ми, безумовно, шукаємо відповіді: чому? за що? як довго терпіти? коли це закінчиться? Але як важко нам буває віддатися на волю Божу! Як складно нам буває терпіти, не знаючи, скільки ще будуть тривати цей біль, ці страждання! Як важко нам буває переживати цю кризу! Важко тільки тому, що ми відчуваємо себе самотніми і покинутими.

Просіть Бога, щоб Господь допомагав нам у всьому. У всьому – у радості, у втісі, в добрі, а також у складні моменти нашого життя. Бо Христос Своїм життям, Своїми стражданнями, Голгофою і, найголовніше, воскресінням показав, що Він з людиною. Коли люди ставлять питання: «Де Бог, коли стільки крові, коли стільки смертей, коли гинуть невинні, коли помирають діти?», треба пам'ятати, що Бог не десь там, на абстрактному небі, а Бог знаходиться в епіцентрі трагедії. Бог знаходиться саме там, де найбільш боляче, там, де найбільша темрява, Бог саме там, де найбільше страждають. Бог серед зруйнованих будинків, під завалами, Бог в окопах. Бог там, де горить, де страшно. Бог там, де болить, де плачуть, – саме там Бог. І життя Христа, Його хресна дорога, Голгофа і Його воскресіння яскравим є свідченням того, що Бог завжди з нами.

– Чому мученики та святі часто проходили через страждання?

– Мученики страждали за віру. Мученики не шукали земного царства, а святі йшли тією єдиною дорогою, яка веде до вічності, до спасіння, до Царства Небесного. І це не широка автострада, а вузенькі врата – дорога до вічності, до Царства Небесного, дорога до Бога, дорога до спасіння. Це не шлях, яким легко і зручно йти. Це – хресна дорога. І ми про це сьогодні вже багато говорили. Це дорога, коли ти почуваєшся сам, коли ти почуваєшся зрадженим. Це дорога, коли ти почуваєшся залишеним. Це дорога, коли тебе і на якій тебе покидають сили, коли ти не маєш чим дихати, але це та дорога, яка веде до Бога. Саме тому приклад святих, приклад мучеників є для нас прикладом слідування за Христом. Бо ті, кого ми сьогодні називаємо святими, і ті, кого ми називаємо мучениками, це такі ж самі люди, як і ми. Це люди, які жили подібно до нас, проходили через такі самі спокуси, через такі самі випробування, через такі самі життєві кризи, але не зраджували Бога і Церкву.

ПОКАЯННЯ І СПОВІДЬ – КЛЮЧІ ДО ДУХОВНОГО ОНОВЛЕННЯ

Про це розповідав протоієрей Віктор Пушко, голова інформаційно-видавничого центру єпархії і настоятель луцького храму Софії – Премудрості Божої, у передачі «Церква та релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

– Як розпізнати гріх у своєму житті?

– Проблема в тому, що коли людина обирає гріх, їй здається, що вона нічого поганого не обирає. Дуже часто ми робимо гріховні справи, вчинки свідомо. Буває таке, що робимо їх несвідомо. Буває так, що помиляємось. Буває так, що робимо гріховні вчинки, навіть не помічаючи. Ми маємо заповіді Божі, ми маємо те, чого нас вчить Священне Писання. Ми повинні звіряти своє життя, свої вчинки з тим, що говорить нам і чого навчає нас Бог і Церква. Найпершим мірилом, напевно, є людська совість. І вона, зазвичай, підказує людині, що робить правильно, а що чинить гріховно. Але буває так, що людина уже і совісті не чує. Це буває в тих людей, які живуть у постійному гріху. Вони вже не помічають своїх гріхів. Сам гріх стає природою, буденністю повсякденного життя. Безумовно, що людина повинна завжди пильнувати, як вона поводить себе стосовно Бога і ближніх. Але на це здатні ті, хто здатний до внутрішнього розпізнавання, до саморефлексії, хто здатен замислюватись над цим. На жаль, у наш час багато людей, яких Євангеліє називає «ні холодними, ні гарячими», – «теплохладними». Коли людина навіть не замислюється, як вона живе, грішить чи ні, правильно чинить чи недобре.

– Чому люди часто повторюють одні й ті самі гріхи?

– Люди повторюють гріхи одні й ті самі тому, що не виправляються, не змінюються і не каються у скоєнні гріховних вчинків. Буває так, що людина перший раз робить якийсь гріх і потім дуже боляче це переживає. Але трапляється так, що цей гріх повторює потім удруге, потім утретє, вчетверте, вп'яте, а далі вже немає рахунку вчиненню цього гріха. Це трапляється тому, що людина не покаялась, людина не усвідомила гріховність, не змінила своє життя, не змогла здолати гріх. І тоді уже гріх володіє людиною. Апостол Павло говорить, що «все мені дозволено, але ніщо не повинно володіти мною» (1Кор. 6:12). На жаль, дуже часто гріх оволодіває людиною. І це не лише якась залежність. Це не лише те, що людина не може здолати якусь погану гріховну звичку, а це спосіб життя, це спосіб мислення, спосіб спілкування. Коли людина думає і навіть не помічає, що вона думає тільки погано про ближніх, коли вона говорить і навіть не помічає, що говорить тільки скверно, що вона тільки ображає, що сіє тільки агресію. Тому вчасно зупинити гріх дуже важливо, а зупиняється він тільки через щире каяття.

– Що таке духовна боротьба і як її вести?

– Важко говорити про духовну боротьбу тому, що це подвиг великих святих, великих подвижників. І, напевно, якби монах, аскет, який провів усе своє життя в монастирі, розповідав людині мирській, світський про свою духовну боротьбу, про свою аскезу, про свій подвиг, мало що мирська людина про це зрозуміла б. Але духовна боротьба – це удосконалення. Це боротьба зі своїми гріхами, зі своїми недоліками, здолання спокус, виявлення своїх хиб, виявлення своїх недоліків. Це чесність із самим собою. Духовна

боротьба – це все наше життя. Не можна сказати, що «я подолав цей гріх раз і назавжди», бо ми не знаємо, що диявол буде намагатися нам посіяти у нашій свідомості, в наших помислах, навіть до останнього нашого дихання. Не можна сказати, що я здолав цей гріх, бо, можливо, якийсь гріх ми здолали зовнішньо, але він десь ще знаходиться глибоко у наших помислах. Можна сказати словами: «Я тебе прощаю, я тобі пробачив». Але це не означає, що тягар образи зник із серця людини. Тому духовна боротьба – це процес усього життя. Це духовне вдосконалення, яке починається, насамперед, із чесності перед самим собою, яке починається боротьбою з власною гординею, з власним его. І духовна боротьба – це те, що веде до любові, веде до Бога.

– Яка роль покаяння в очищенні душі?

– Якщо це покаяння формальне, коли людина приходить до священника раз на рік чи кілька разів на рік, каже: «Каюся у гріхах своїх» – і на тому все, то ролі такого покаяння ніякої, бо саме покаяння – це переміна способу життя. Воно тоді тільки справжнє, воно тільки тоді дієве, коли воно має плоди. Коли людина змінює спосіб свого життя, свого мислення. Коли людина каючись говорить це не тільки словами, не просто на Сповіді перед священником і, навіть перед самим собою, перед Богом, але робить це насправді своїми діями, своїми вчинками, своїм життям. Тому не досить тільки прийти і сказати: «Каюсь». Не досить тільки прийти і сказати: «Прости, пробач». Треба змінитися і більш не чинити те, у чому розкаявся, не повторювати те, у чому сповідався. І якщо навіть немає таких сил і не відразу це вдається, то важливо мати такий намір. Інколи навіть наміри людські Бог вітає. Коли людина прагне, хоча, можливо, не завжди вдається, – це важливо. Важливо, щоб наше покаяння було справжнім, дієвим, а не формальністю. Покаяння – це метаноя, це переміна ума, як говорять греки. Тоді, коли ми змінюємося всередині, тоді ми справді каємось.

– Чи можна перемогти гріх повністю?

– З одного боку, можна перемогти гріх повністю. Але ми не знаємо, чи спокуса повторення цього гріха не буде до нас приходити. Ймовірно, що буде. Я би був дуже обережним говорити, що подолав цей гріх, бо ми не знаємо, чи можемо встояти перед такою спокусою, хоча, здавалось би, вже це подолали.

– Яка роль Сповіді в боротьбі з гріхом?

– Сповідь, щира Сповідь перед Богом розпочинається тоді, коли людина визнає свою гріховність. А визнати свою гріховність людина здатна тільки тоді, коли вона замислюється над своїм життям, коли вона аналізує, думає, коли підказує їй совість. Коли вона розуміє, що щось не так, навіть не усвідомлюючи, що саме. І тому Сповідь важлива тому, що людина відкриває себе Богу. Вона не закривається сама в собі. Немає оцієї самості, коли людина думає, що вона сама здатна вирішити всі свої питання, всі свої проблеми, всі свої труднощі. Коли людина відкриває себе Богові й Бог разом із людиною в її житті допомагає здолати труднощі, перемогти спокуси, подолати гріх, виправитися, змінитися, стяжати благодать Духа Святого.

– Як знайти духовну силу протистояти спокусам?

– Духовну силу треба шукати у Бозі. Як би людина сама не намагалася вдосконаленою бути, прийти до спасіння, до Царства Божого, до вічності – без волі Божої, без милості Божої, без Божої благодаті жодна людина не здатна. Тому треба шукати Бога. Треба просити Його сприяння – того, що ми називаємо Його благословенням, щоб спільно оцією синергією благословіння Божого і зусиллями людини пройти крізь спокуси, пройти крізь випробування. І тільки з Богом людина здатна удосконалити себе. Бо якщо людина покладається тільки на свої сили, на свій розум, на свій досвід, може дуже сильно схибити. Може дуже сильно ухилитись, ухилитися в гордість, ухилитися в егоїзм. Але саме Бог веде людину тією дорогою досконалості, правди і життя, яку ми шукаємо.

НАВІЩО ХРИСТИЯНАМ СПІЛЬНА МОЛИТВА?

Відправа – це спільна молитва Церкви. Її головне призначення – прославлення Бога, духовне зцілення та участь у Таїнствах. Присутність на Літургії важлива, бо вона є не лише особистою, а й спільнотною молитвою. Що таке Богослужіння, яка його роль та як підготуватися до Літургії, – про це говорив протоієрей Василь Лозовицький, викладач Волинської православної богословської академії, доктор богословських наук, настоятель храму Святителя Феодосія Чернігівського в Луцьку, в передачі «Церква та релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

– Що таке Богослужіння в православній традиції, яке його головне призначення?

– Богослужіння – це в нашому розумінні служіння Богу. Ще з давніх часів, коли приносилися жертви, людина була навчена дякувати, і служити, і молитися, і всіляко виражати оце богошанування, богоспілкування. Але якщо подивитися на це поняття, на цю традицію нашу під іншим кутом… Бог служить людині, як же може відповісти людина на це служіння Богу нам? У Православній Церкві є поняття «літургія» – грецький термін (від якого наука про богослужіння називається «літургіка»), [у перекладі –] «спільна справа». Спільна справа – кого? Тих, які зібралися тим колом спільним тут, присутні на землі, справа, спільна людей і Бога, коли ми відповідаємо на ту Божу любов і жертву, яка до нас сходить із височин небесних. Відповідаємо і нашими молитвами, нашою подякою. Бо найголовніше Богослужіння Християнської Церкви грецькою мовою називається «євхаристія» – подяка людини Богові за буття, за існування, за те все, що ми маємо, за те все, що ми, навіть втрачаючи, маємо можливість у Бога отримати набагато-набагато біль-

ше. Якщо будемо з Ним, якщо будемо тими, котрі Йому служать, моляться і дякують в істині, дусі правди і любові.

– Чому для християнина важливо бути присутнім на Літургії, якщо можна помолитися вдома?

– Здавалося б, якщо людина може молитися Богові вдома, то навіщо приходити до храму, навіщо брати участь у спільних богослужіннях, у Літургії? Напевно, відповідь дуже проста: приватна молитва не забороняється, вона може бути повсякчас, у будь-якому місці, в будь-який час, в будь-яких обставинах: і сприятливих, і несприятливих. Але коли є для того час, коли для того є можливість, коли для того відведено і дні, й години, то Господь закликає нас до храму на спільну службу, на Літургію. Адже «де двоє чи троє зібрані в ім'я Моє», там і Господь являє Свою присутність вірним. І відбувається найбільше таїнство любові Божої до нас, коли Господь через подачу своїх Тіла і Крові подає Самого Себе. І вірні мають можливість причаститися Бога під час Таїнства євхаристії. І спільними, єдиними устами, єдиним серцем, звертаючись до Бога, в Нього просити і молити, – не тільки кожен сам за себе. Бо дуже часто, коли людина сама в собі, то може зосередитись тільки на своїх егоїстичних якихось планах, намірах. Але справжній християнин, якщо він буде навіть наодинці в молитві перед Богом, все одно буде молитися не тільки за самого себе, а в першу чергу за інших, і просити Бога за весь світ. За тих навіть, хто нас і ненавидить, і кривдить нас, і всіляко нас хоче навіть знищити. Людина буде молитися за них, але в Літургії відбувається залучення нас, людей, які живемо на землі, до Бога і з'єднання з Ним. І творення того, що називається «єдиним тілом, єдиною Церквою», тим, що в нас, як сказав Господь, один хліб. У вас багато причасників, але стаєте ви всі причасниками Єдиного. І стаєте всі спільниками Моїми, і стаєте, немовби продовженням Мене, доповненням того, що ми є і чим ми повинні насправді стати, якщо будемо з Богом і в єдності перебувати з Ним.

– Чим відрізняється буденне Богослужіння від недільного або святкового?

– Є незмінні частини Богослужіння, є змінні. Відповідно, незмінні частини повторюються, що в свято, що в будень, що серед тижня. Зміні стосуються тих святкових певних згадок, приурочених до тих чи інших подій із церковного календаря, особливих подій в історії Церкви, в історії спасіння людського роду.

Якщо порівняти, скільки людей збирається на повсякденне Богослужіння і скільки людей приходить на якусь урочисту, святкову Відправу, то, звичайно, буде в рази більше. І тоді вже нема підстав чи причин сказати: «Ось я маю якусь іншу справу, важливішу». Тому що є ті справи, які нас кличуть до спільності, до єдності, до тої спільної молитви, до спільної участі у Богослужінні. Власне, для того, щоби ще раз і ще раз підкреслити, що ми є Церквою, ми є тим народом Божим і тими є, котрі Богом кличуться, щоб здобути спасіння.

– Які частини Відправи є найважливішими і як вірянам краще їх сприймати?

– Найважливішими є частини, де відбуваються особливо важливі дії. Зокрема, це читання Священного Писання, Євангелія, Слова Божого, коли відбувається Євхаристія, – євхаристійний канон, коли відбувається перетворення, переосутнення хліба й вина в Тіло і Кров Господню, коли промовляється, проспівується навіть усіма учасниками Літургії – і вірянами, і хором, і священнослужителями – Символ віри, молитва «Отче наш». У ці моменти людина не повинна розпорошуватися на щось другорядне, не шукати якихось для себе причин десь на щось інше увагу звертати, але зосереджуватись на тій спільній

молитві, на тому слуханні, на тому промовлянні, на тому, аби наші і серця, і душі, й уста були наповнені молитвою, наповнені були подякою, наповнені прославленням імені Господнього.

– Яку роль у Богослужінні відіграє церковний спів?

– У Церкві є такий вираз, як кажуть святі отці: «той, хто співає, той молиться двічі». І Православна Церква тим і характерна, що в нас молитва не просто читається, не просто промовляється, але й співається. А спів – це особливий вияв того шанування Бога, який був притаманний ще в старозавітні часи, коли таким чином богообраний народ возносив Богові похвалу, подяку, прославлення, покаяння, певні інші мотиви. Тому і в новозавітній Церкві, вже з іншим наповненням, [це відбувається]. Але спів допомагає і дозволяє нам піднести до Бога свої душі, свої серця, свої уми. І таким чином висловлювати подяку Богові з проханням, з покаяннями, певними іншими мотивами. Все те, що дозволяє молитві бути щирою, повною, і такою приємною з точки зору навіть вокальних, музичних значень.

– Як підготуватися до участі в Літургії духовно?

– Для того, щоби належним чином приступити до Служби Божої, до участі в Літургії, потрібно налаштувати себе належно, налаштувати свій внутрішній стан духовний, психологічний. У Священному Писанні є таке місце: якщо ти йдеш і хочеш принести Богу жертву і дорогою згадаєш, що ти щось на своїх ближніх маєш, – гнів, роздратування, ненависть панує в твоєму серці, – то поклади твій дар, іди примирися з ближнім своїм, а тоді прийди і принеси дар твій Богові. Гарний приклад, який показує, в якому стані людина повинна приходити до храму до Богослужіння, – власне, для того, щоби та жертва була Богові угодна. А якщо людина не з каменем за пазухою, але з чистим і відкритим серцем приносить Богу той дар, то він буде і для неї корисним, і для неї буде спасенним.

ЧИ МОЖЛИВО БУТИ ХРИСТИЯНИНОМ БЕЗ ЦЕРКВИ?

Деякі віряни розмірковують: чи можна вірити в Бога, не ходячи до храму? Чим церковна молитва відрізняється від особистої? Про це говорив протоієрей Василь Лозовицький, викладач Волинської православної богословської академії, доктор богословських наук, настоятель храму Святителя Феодосія Чернігівського в Луцьку, в передачі «Церква та релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

– Чи можна вважати себе християнином, не відвідуючи богослужіння та не належачи до церковної громади?

– Чи може людина бути християнином поза Церквою? Є таке поняття «безцерковне (нецерковне) християнство». Отакий собі оксиморон (поєднання протилежностей), внутрішньо суперечливий… У Священному Писанні, в Книзі діянь уперше зустрічається поняття «християнин». Жителі Антіохії Сирійської вперше стали себе називати таким ім'ям. І звідти, від того моменту це найменування ввійшло

в історію Церкви. Але чим були характерні ті люди? Вони були першою повною громадою християн, які жили отим життям спільним, життям єдиним, яке нагадувало життя Пресвятої Трійці. І це проявилося в тому, що вони не замкнулися в своїй громаді, не жили лише потребами того гуртка людей, які об'єднані були релігійно. Але почувши, що є потреби у християн Єрусалима, тих братів і сестер під час їх гонінь, переслідувань, потреби навіть матеріальні, зібрали необхідну допомогу і переслали їм. Цим виявилося, що християнство не є егоїстичним замиканням у собі, а тим, що передбачає існування спільних служінь, звершення спільного служіння і соціального.

– Що означають слова Христа: «Де двоє або троє зібрані в ім'я Моє, там Я серед них», – чи це і є Церква?

– В Євангелії зустрічаємо таку фразу, так говорив Господь Своїм ученикам, вказуючи на умову, на запоруку того, що є ознакою спільності, того, що ми називаємо Церквою. Тому християнство є тим зв'язком духовним, внутрішнім християн між собою й одночасно із Богом. «Двоє чи троє зібрані в ім'я Моє» показує, що люди не зібрані за якихось інших інтересів, за якихось інших потреб. А об'єднує їх віра в Бога, Закон Божий, священноначаліє і Таїнства. Ось такі чотири критерії того, що є Церква: спільнота, яку об'єднує віра в Бога (закон Божий, заповіді любові, які Господь дарував людині, Закон, за якими людина повинна жити), священноначаліє (тобто ті священнослужителі, через яких благодать Божа діє і які звершують таїнства, щоби подавати благодать народу Божому) і, відповідно, самі таїнства, через які Бог дає людям необхідне для їхнього спасіння, для життя і цього земного, і майбутнього вічного.

– Як Ви пояснюєте тим, хто каже: «Я вірю в Бога, але не в Церкву»?

– «Вірю в Бога, але не вірю в Церкву»? Чи може бути так насправді? В Символі віри ми чітко сповідуємо, що крім віри в Отця, крім віри в Сина, крім віри в Духа Святого, «…вірую в єдину, святу, соборну і апостольську Церкву». Віра в Бога передбачає і віру в те, що ми маємо. І ту інституцію, яку встановили не люди, а Сам Бог встановив і сказав: «Збудую Церкву і врата пекельні не здолають її». Господь заповів і так постановив, щоб людина не спасалася сама по собі, не спасалася десь від того світу відмежувавшись, втікши в якісь такі непроникні для інших людей обставини чи ситуації, але щоб перебувала у спілкуванні в церковному середовищі, носячи тягарі один одного, допомагаючи один одному на шляху спасіння. Тим звершувати і виконувати те покликання, яке Господь дає кожному. І тому коли хтось говорить, що вірувати в Бога не передбачає вірувати в Церкву, – це він заперечує одне. Бо як він не вірує в Церкву, то, напевно, не може казати, що вірить у Бога.

– Чим церковна молитва відрізняється від особистої домашньої молитви?

– Церковна – це молитва спільна, багатьох чи декількох, які збираються в ім'я Господнє. В нас у Православній Церкві так прийнято, що навіть Літургія не може бути звершена священнослужителем на самоті. Мусять бути ще інші, тобто ті, хто називається народом Божим, ті, котрі єдиними устами, єдиним серцем призивають ім'я Господнє. І тому не може бути спасіння особистісного. З перших віків християнства не було такого принципу чи прикладу, що от людина може спасатися сама: не потрібно брати участі в житті інших, не потрібно належати до громади, не потрібно належати до Церкви. Із самих початків християнства апостоли закликали християн бути тою спільнотою, бути тим народом Божим, який живе не кожен своїми інтересами, не кожен своїм баченням (що я хочу спастися, а всі інші для мене байдужі), а передбачає те, що я переживаю за всіх тих, котрі поряд зі мною, за всіх тих, за кого я відповідаю перед Богом, за всіх тих, котрі Господь мені послав на життєвому шляху, за кого я повинен теж і молити Бога. І разом з ними йти дорогою до Бога і досягнути спасіння. Тому не може бути розуміння того, що особиста молитва так само Богом вислуховується. Але молитва, коли двоє чи троє (і більше) зібрані в ім'я Господнє, набагато має більшу силу перед Богом – таке дерзновення має набагато більшу значимість не тільки для Бога, а в першу чергу, для нас, адже Він приймає і чує кожного зокрема, а тим більше чує багатьох. І скільки разів було в історії Церкви прикладів і призивань, коли спільною молитвою люди відвертали від себе ті лиха, які б, здавалося, були невідворотні. Спільним покаянням, спільною переміною свого мислення, свого бачення, свого розуміння, свого життя люди відвертали. І це ще раз і ще раз показує, наскільки важливим є спільна молитва, спільне звернення до Бога в громаді, Церкві.

– Чи може людина спастися без участі в таїнствах Церкви?

– Без участі в таїнствах Церкви людина, напевно що, не може спастися. Тому, що перше таїнство, з яким людина входить, долучається до життя вічного, це Хрещення, за ним іде таїнство Миропомазання. Кожне таїнство дає оту особливу спасительну благодать, яка допомагає людині, яка дає людині зцілення, як і душі, так і тілу, підкріпляє її на життєвих шляхах.Таїнства – це ті особливі священнодії, де під зовнішніми певними обрядами, під зовнішніми певними матеріальними речовинами, субстанціями і т. д, подається невидима благодать Божа, яка укріпляє людину, яка преображає людину, яка перемінює людину. Таїнство – це те, що дає відчуття людині присутності Бога поміж нами. Бо невипадково Господь заповів звершувати кожне таїнство – воно не є вигадкою людською. Кожне таїнство має боговстановленість, має отой момент, який вказує, що саме Господь настановив, показав, заповів, як його, як і що треба звершувати. І ще раз, і ще раз нам нагадує про те, що ці засоби необхідні для нашого спасіння, є тими необхідними атрибутами, необхідними елементами справжнього життя людини і тим, без чого людина не може увійти у вічність, не може спастися.

– Чи можна втратити зв'язок із Христом, якщо тривалий час не бувати у церкві, навіть якщо молитися вдома?

– Якщо людина тривалий час не буває у церкві, але молиться тим не менше вдома, чи може вона втратити зв'язок із Христом? З одного боку, ніби людина проводить релігійне життя, з другого боку – ніби перебуває у відмежуванні. Що служить причиною того, що людина не ходить до церкви? Що слу-

жить причиною тому, що людина не хоче перебувати в тій спільноті, брати участь у спільному богослужінні, спільній молитві? Напевно, елементи егоїзму. Коли людина зациклюється на собі, на своїх потребах, на своїх прагненнях. З іншого боку – осуд, бо каже: той не такий, той інший. Каже: «Як я буду з тими перебувати в молитві з Богом, коли вони мені шкодять?» Але, напевно, тому і Господь закликав до спільноти, до Церкви вірних, щоби перебували один з одним. Вказував на те, що церква не є спільнота здорових людей, а навпаки – тих, які, відчуваючи, що вони хворі, співчувають і допомагають один одному, хочуть осягнути оздоровлення. Бо спасіння не що інше як уздоровлення. Але коли людина з тою хворобою зживеться, тоді вже важко довести, що ти насправді хворий. Сказати, що тобі треба щось робити з собою, тобі треба лікуватися. І от християнство ще раз і ще раз нагадує, щоб людина не перебувала в тому такому самообмані, а, відчуваючи оту хворість, хворість на гріх, хворість на оту проказу душевну, таких самих, як і сама, одночасно отримувала і просила в Бога зцілення... Лише Бог його поміч і наші зусилля в спільноті лише є тим, чим ми можемо осягнути спасіння.

– Як повернутися до церковного життя, якщо давно відійшов? З чого почати?

– Почати, напевно, треба із початку. Якщо є відчуття, що людина хоче переміни, то вона повинна знайти, віднайти себе в тій спільноті, віднайти себе в Церкві, віднайти себе як ту дитину Божу, як того блудного сина з євангельської притчі… І дуже часто, коли людина відійшла від Церкви, вона може опинитися на такому роздоріжжі й каже, що не знає, куди йти. Куди б не повернулася, завжди ну щось не те. А як віднайти себе в Церкві? Напевно, треба віднайти себе як ту частинку, яке має місце, для якого є все, і на тебе чекають ті отчі обійми, на тебе чекає те розуміння, те сприяння. Бо дуже часто в нас таке уявлення, що коли людина прийде в церкву, то на неї ніби всі дивляться, ніби на неї всі зосереджені. Але насправді таке може бути хибне враження, хибне уявлення. Бо насправді всі так стоять в храмі і всі стоїмо перед Богом. І на всіх, і на кожного дивиться Бог. І всім і кожному Господь хоче дати те, що необхідно нам. А від нас може бути лише подяка, прославлення, похвала Його імені святого і життя у Бозі й разом з Богом.

АМВОН

«ХРИСТОС ВОСКРЕС – І В ЦЬОМУ НАША СИЛА!»: ВЛАДИКА МИХАЇЛ ЗВЕРНУВСЯ З ПАСХАЛЬНИМ ПОСЛАННЯМ

Традиційне звернення митрополита Луцького і Волинського Михаїла сповнено підтримки для священнослужителів, ченців і вірян у час війни.

«…Звіщаю вам найвеличнішу звістку, що лунає крізь віки й об'єднує нас у вірі, надії та любові: „Христос воскрес!"» – проголосив архієрей. Пасха, за словами владики, є «торжеством Божої любові, яка перемагає будь-яке зло і відкриває кожному з нас шлях до спасіння». Він підкреслив, що саме воскресіння Христове є «основа нашої віри і джерело надії для всіх людей на життя вічне».

Керуючий єпархією також наголосив на духовному значенні Великодня: «Воно нагадує нам, що всі випробування, страждання та темрява цього світу не мають останнього слова, бо останнє слово належить Богові, а Бог є любов і життя». Він процитував апостола Павла: «Смерть! Де твоє жало? Пекло! Де твоя перемога?» (1 Кор. 15:55), стверджуючи: «Христос подолав смерть, і в цьому – наша радість, наше торжество, наша сила!»

Особливе місце в посланні зайняли слова за Україну та її захисників. «Ми згадуємо всіх, хто нині бореться за свободу нашої Батьківщини, віддаючи свої сили та життя заради перемоги, миру і правди», – йдеться у документі. Високопреосвященний закликав до єдності у вірі, підтримці поранених, полонених і ветеранів: «Наше завдання – підтримати їх, допомогти їм знайти своє місце у житті, оточити турботою та вдячністю».

«Пасхальна благодать укріплює нас у випробуваннях, наповнює серця справжньою радістю

та оновлює наше життя», – підкреслив архіпастир, заохочуючи нести світло Христового Воскресіння у повсякденність: у родини, громади, міста й села.

На завершення владика привітав представників обласної й міської влади з Великоднем, побажавши їм «мудрості, сили духу, патріотизму і Божої допомоги у служінні своєму народові в цей складний для всіх нас і нашої держави воєнний час».

«Нехай воскреслий Ісус завжди буде з нами! Бо Він – основа нашого спасіння, утвердження нашої віри і слави Святої Церкви!» – зазначив архієрей.

Повністю прочитати пасхальне послання митрополита Михаїла можна на сайті *pravoslaviavolyni.org.ua*, в розділі «Документи».

Прот. Віталій Собко

ЗВИЧНЕ І НЕСПОДІВАНЕ У ВЕЛИКОДНЬОМУ КОШИКУ Й НЕ ТІЛЬКИ – З ІНТЕРВ'Ю МИТРОПОЛИТА

Журналіст Євгеній Мікоян та команда телеканалу «Конкурент TV». мала розмову з митрополитом Луцьким і Волинським Михаїлом.

– Хочу розпочати розмову, власне, про реконструкцію собору. Адже я бачу, що реконструкція вже близька до завершення. Чи зможуть на Великдень віряни вже побачити результат?

– Центральна частина собору практично в нас буде готова і ми до Пасхи вже 90 % риштування знімемо. Залишається частина тільки над хорами. А риштування буде переставлене ще в лівий і правий нефи. Вони у нас тільки починають розмальовуватися. Я думаю, що внутрішні роботи ми за рік завершимо. Тобто внутрішній розпис буде завершений відсотків на 95. Не в тому плані, що ми не встигнемо завершити, а в тому плані, що задум там буде вимагати ще додаткового наукового дослідження. І коли ми вже будемо впевнені, що саме це можна туда поставити, і воно має під собою історичне підтвердження, от тоді ми просто будемо додатково ставити риштування і деякі сегменти ще домальовувати. А в основному храм буде розписаний. Друге: буде в нас зміна, там, де голгофа стоїть, – вона в нас виїзна така, тобто можна її переміщати вліво-вправо. А то буде стаціонарно поставлена голгофа. Причому нас спонукає ця велика радість, яку ми маємо: нам з Єрусалима передали невеличку часточку животворчого хреста.

– А розкажіть детальніше про це.

– Ну, я не можу розказати, хто нам передав, у який спосіб ми знайшли...

– Про саму реліквію розкажіть.

– Сама реліквія – животворчий хрест, на якому був розп'ятий Ісус Христос. З плином часу кожна із церков християнських забажала мати в себе. Найбільша частина цього животворчого хреста знаходиться в Єрусалимській церкві, далі по менших частинах знаходяться в різних церквах, у тому числі навіть окремі люди мають маленькі часточки. Коли пиляти, збирається все, навіть оця тирса, і оці маленькі, малюсінькі частинки. Комусь найбільш благочестивому, хто це цінить в процесі історії, розда-

валися і, відповідно, одні одним передавалися. Тому розпорошених таких частинок є багато, хоча дехто пробує робити підміну і каже: «В мене там часточка мощей, часточка животворчого хреста»... Не маючи на це підтвердження, ми вважаємо, що це неправдива інформація, і не можемо підтвердити, сказати, що людина має таку реліквію. І зі своєї сторони як митрополит я запевняю, що реліквія, яку ми називаємо «часточка животворчого хреста», є справжня, тому що ми її отримали правильним способом. Але той, хто передавав, бажав залишитися анонімним.

– Наскільки велика ця частинка?

– Невелика часточка. Ми ще її не помістили. Помістимо так, що будете мати можливість і побачити, і приложитися.

– А скільки взагалі часу зайняла реконструкція? Я, чесно кажучи, навіть не можу згадати.

– Вже загалом реконструкція внутрішнього вигляду йде 10 років. Найголовніше це фахівці. Був коронавірус, були певні обмеження плюс війна ще дала додаткові обмеження. Частину художників призвали до Збройних сил. Другий важливий момент: храм давній, і для того, щоби робити розписи, повинна бути нормальна основа. Ми старалися внутрішню основу зберегти максимально в оригіналі: це пам'ятка національного значення. І тому ми для підготовки до малювання знімали тільки нашарування те, яке було з плином часу, які до історії не мають ніякого відношення. І ми для цього запросили фахівців з Німеччини, і вони провели нам лабораторні роботи. Дослідили нам основу цієї штукатурки, цегли і, відповідно, вони дали нам рекомендації, що треба робити: волога повітря, температура. Це фірма «Церезіт». Спеціалісти взяли аналіз штукатурки і розробили спеціально для нас суміш, яку ми могли наносити. Ну і відтінок, те, із яких матеріалів храм, які особливості… Ми дали ще можливість вистоятися, щоби подивитися, чи не буде тріщин, чи воно правильно спрацює…

– Тому сім разів відмір, один раз відріж.

– Так, так. Тому процес затягується. Ще довго ми чекали фахівців. Досліджували волинський іконопис. Ми хотіли віднайти його чистоту. І ще в цьому плані працюємо, були задіяні науковці. І не ставили завдання просто розмалювати храм. Тому те, що ми сьогодні віднаходимо, це дуже широкий спектр наукової роботи, і через те й затягується. Але сподіваюсь, за рік верхній храм ми побачимо вже 96 % так, як він має виглядати.

– Владико, враховуючи, що, на жаль, ми знову зустрічаємо Великдень у стані війни повномасштабної, в нас зараз воєнний стан, які рекомендації треба дотримуватись при богослужіннях?

– Якісь нові рекомендації, окрім тих, які ми давали на попередній рік, не будемо давати. Дякувати Богу, в нас спокійніше, на західній частині України. Але, як показали історія Кривого Рогу і Сум та постійно, що відбувається в Харкові, і Херсоні, і в Дніпрі, ворог, який не має ніяких взагалі моральних законів собі за основу в житті, може зробити різні провокації. Тому коли особливо велике скупчення людей, ми рекомендуємо проводити богослужіння в такий спосіб. В першу чергу, щоби не в одну і ту саму годину в цих храмах відбувалося богослужіння. По-друге, не затягувати богослужіння. Ну і звичайно, коли є тривога, треба бути максимально пильним, переносити богослужіння в інше, безпечніше місце або навіть припинити його, якщо точно є загроза. Припинити, а потім продовжити. Друге: звичайно, що не треба порушувати, комендантську годину, її ніхто не відміняв. Треба бути пильними навколо себе, треба бути пильними до тривог. Максимально богослужіння повинно відбутися так, щоби не загрожувало життю людей. А це вже право і обов'язок кожного настоятеля, керівників монастирів чи духовних шкіл.

– Молодь зовсім по-іншому дивиться на якісь традиції, по-іншому сприймає якісь усталені моменти. Чому важливо дотримуватись великодніх традицій?

– Всі традиції не появилися просто так, їх сформували наші предки, деякі запозичили християни в язичників. Але ми дотримуємось їх, говоримо про приналежність до нашої етнокультури. Глибоко ти віруючий, неглибоко ти віруючий, – якщо ти дотримуєшся традиції, ти себе вже ототожнюєш з цією культурою, з якої ти є вихідцем. І кожна культура передбачає не тільки тлумачення якесь усне, а ще якісь обрядодії: релігійного характеру, культурного характеру, якихось стереотипів мислення, поведінки і так далі. Якщо це не забобонність, звичайно, то цього треба дотримуватися, тому що тим говоримо, якого ми роду, якого ми племені, яка наша історія. Щоби не розчинитися у цьому великому світі, треба пам'ятати, якого ти роду-племені, яка твоя традиція. І, як колись говорили українці, свій до свого по своє. І це дає тобі сили, наснаги перенести трудні хвилини, бо традиції тебе будуть підтримувати. Для тебе вони будуть достатньо важливими. І тобі вже буде легше, бо тоді ти приналежний до великої культури великого народу і звичайно, що до великої перспективи.

– Є така в нас традиція – піст. А от чи обов'язково дотримуватись посту?

– Посту дотримуватись обов'язково. Піст це не лише православний, це не лише католицький. Інші, в першу чергу монотеїстичні релігії в той чи інший спосіб проводиться піст (цей самий Рамадан [в ісламістів]). Звичайно, що кожен народ і кожна релігія це подає в свій час. Хтось знаходить якісь свої дні… Дні бувають різні, але піст, в першу чергу, – це обмеження. Якщо ми говоримо про обмеження, то ми говоримо про оздоровлення…Як говорив Василій Великий: у перенасиченому тілі дух не може перебувати. Тобто якщо ти надмірно споживаєш, тобі буде тяжко, в тебе буде ожиріння. Ти будеш, мало того, що лікуватися, ти будеш лінивий, ти не захочеш нічого ні думати, нітворити. Взагалі працювати тобі не захочеться над собою… Тому піст обов'язковий. Рекомендую його дотримуватися так як християнам православним. У першу чергу рекомендується згідно з нашими правилами. А щодо інших конфесій, то, звичайно, вони повинні дотримуватися те, що встановлено для них...

– Ну, от щодо інших конфесій, так в мене ось таке цікаве питання. Раніше, Ви пам'ятаєте, було чимало дискусій, чому ми святкуємо Різдво в іншу дату від більшості світу, так? Ми перейшли на

[новий] календар, тепер у нас Різдво так само – 25 грудня. Цього року у нас Великдень збігається [з римо-католицьким], так? Але наступного року і через рік знову відрізняється через знову ж таки різницю календаря. На Вашу думку, чи потрібно Україні також переходити на новий календар щодо святкування Великодня?

– Ну, дивіться, Великдень не вичисляється в календарному значенні цього слова. Якщо Різдво має число, то Великдень вичисляється трошки за іншим принципом. Христос один раз воскрес і не воскрешається окремо для якоїсь деномінації. І тому святкувати треба в один день. Якщо ми віруємо в одного Христа, то принцип вичислення – це гординя людська. Той каже: «Ні, треба так вичисляти». Той: «Ні, треба так вичисляти». Читаємо Священне Писання і там описується, коли Христос воскрес, після яких подій. А в першу чергу це після подій, які для євреїв були шановані, тому що Він дотримувався юдейського закону. І, відповідно, ми можемо від чогось відштовхуватися. А традиції вичислення різні, в Католицькій церкві – інша традиція, як вичисляти Пасху… Я би вважав, що Пасха повинна для всіх християн бути в один день. Один Христос, одне Євангеліє, одне вчення. І тому тут різнитися не треба. Обряди – кожен нарід може мати якісь там свої місцеві… Але що стосується питань віри, що стосується Пасхи чи встановлення Різдва, воно повинно бути у всіх однакове.

– Повертаючись до великодніх кошиків, адже це, *напевно, найулюбленіша традиція. Я пам'ятаю, як у дитинстві з мамою ходив, стояв у черзі завжди до церкви. Я чув недавно нову таку моду, кажуть: «А можливо, взяти з собою освятити вино, пляшку вина в кошик покласти». Хтось навіть жартує про те, що чого саме вина? Можна щось міцніше. Чи можна класти у великодній кошик на посвяту алкоголь?*

– А Ви кладете?

– Ні.

– Ну, дивіться. Оцей кошик, який ми наповнюємо, він означає собою радість. Радість життя, радість, якою людина повинна наповнюватися не лише духовно, а фізично. Духовно наповнюватися, усвідомлюючи воскреслого Христа. Згадаймо псалмоспівця: «вино веселить серце людини». Не впивайся, відповідно, хоча би базуючись на оцих декількох висловах. Спиртне є шкідливим? Ні. Шкідливим є його неправильне вживання, надмірне вживання, так? Тому апостол Павло до Тимофія каже: «Чадо, не пий води, це шкодить твоєму шлунку. Краще випий трішечки вина, трішки вина». Тобто ми в пасхальний кошик можемо класти все, що хочемо, із тих продуктів, які принесуть нам і задоволення і користь. І можна об'їстися паскою, можна переїстися ковбасою. І люди попадають в травмпункти з такими проблемами тому, що неправильно дотримуючись посту, потім переїдають. Так можна і перепити. Тому я не бачу ніяких проблем, що туди людина положить. Головне, який вона вміст вкладає в той кошик, який збирається освятити. Тому з моєї сторони заборони не буде. Ми спокійно будемо реагувати на людей, у яких з кошика буде стирчати горлечко пляшки.

– Тоді в мене таке питання: що найнезвичніше Ви бачили у великодньому кошику?

– Та, напевно, все, на що ми не читаємо молитви, воно буває дуже дивним, ти його там зустрічаєш. Бенгальські вогні.

– Серйозно? Були? Та ну?

– Люди кладуть собі пустушки, кладуть якісь іграшки, іконки, бенгальські вогні. Ну, людині хочеться. Там вона сприймає Пасху як Різдво.

– Бенгальські вогні освячували?!

– Я просто перестав дивуватися і тому навіть не фіксую тепер, що там може лежати, – все, що фантазія людська.. Люди згідно своїх якихось там побажань, на що вони хотять прикликати Боже благословення, кладуть туди все, а ми не забороняємо…

– Гаразд, поговоримо на таку ще тему, яка хвилює українців доволі сильно, в останні роки тим паче. Це перехід церков до ПЦУ. Якщо брати конкретно Волинь, ми вже з Вами говорили у попередні роки про це. Яка наразі статистика, чи Ви за нею слідкуєте? І чи задоволені Ви цією динамікою?

– Якщо динамікою – я не задоволений. Якщо говорити про статистику, то об'єднання, чи я б не сказав «перехід», це – відхід від Росії, від російської політики. У нас були, в основному, дві великі хвилі. Це хвилі, коли був отриманий Томос, – це була перша хвиля для [так званих] каноністів, тобто це в першу чергу мотивація була для священнослужителів. Адже вони переживали: Київський патріархат чи Автокефальна церква (УАПЦ. – *Прим. ред.*) це канонічна церква? А що про це думає світове православ"я? А хто тоді ми? То ставили питання, звинувачували: «Таїнства у вас недійсні; все, що ви робите, недійсне», ну і так дальше. І коли отримали Томос, виявилося, що все, що звершувалося чи в Автокефальній церкві, чи в Київському патріархаті, є дійсне, законне і правильне. Про це говорить найбільш авторитетний для нас Вселенський Патріарх. І на що він наклав резолюцію в своєму листі, а потім ще й підписав Томос.У жовтні [2018 року] був визнаний Київський патріархат як дійсна структура, до якої я належав. А вже в січні [2019-го] був наданий сам Томос, і вже знялося питання. Перші, каноністи, ті, які спиралися на церковні правила, ці громади, ідучи за священниками, перейшли.

Пізніше – друга хвиля, набагато більша. Це ті, які, не розбираючись у канонах, воістину побачили, що церква, чи конфесія, до якої вони приналежні, парафіянами якої являються, є конфесія, яка підтримує агресора під назвою Російська держава. А вони розуміли, що вони Московський патріархат, і тому ця хвиля така масова пішла, особливо в 22-й, 23-й і 24-й роки. Ті люди, де свідома частина парафіян ще щось думають, ці швидше проводять аналіз, швидше відходять. Залишається та частина людей, які не цікавляться або незрілі ще, я б їх назвав так.

Тому на сьогодні вже масового переходу немає. Але випадки трапляються через ті чи інші приклади. От загинув воїн, не хотять його відспівати чи допустити, щоб його тіло занесли в храм. Але багато священнослужителів Московського патріархату уже познімали ці раніше в них використовувані табу: не приймати записки, не відспівувати воїна, не брати участі в патріотичних якихось заходах. І люди ніби

заспокоїлися: «А що? В чому проблема? Наш батюшка там є!» Це таке ліцемірієзі сторони Московського патріархату, бо вони те, що раніше ісповідували як святі принципи, тепер ними поступилися. Багато хто із парафіян були призвані в Збройні сили України. Деякі священники пішли навіть у Збройні сили. Воно вже перемішалося, вже людям стає це якби не дуже таким актуальним: «Яка разниця, ми воюємо, яка разниця» – оце слово.

І чергова причина важлива – це збайдужіння людей до всього. От все, що відбувається навколо нас: люди вже достатньо довго у війні. То коронавірус – боролися, то війна – боролися. А тепер, як кажуть, травматично військові душевні переживання. Так люди вже до всього байдужі. Є тривога, нема тривоги – ми ходимо по вулиці. Збайдужіння до волонтерства, до багатьох речей, у тому числі збайдужіння до церковного життя. Аби швидше закінчилася війна! Навіщо турбувати людей, нащо воно потрібне? Розберемося з цим пізніше. Ось якщо немає ніяких таких форс-мажорних обставин на житті парафії, то і питання цього не порушують. Хоча всі говорять: «Так, ми неправильно робимо, але достатньо в нас біди і так навколо, щоб іще збурювати людей на релігійній основі. Навіщо воно треба?» Тобто ті, хто вже хотіли, дозріли, вони перейшли. Інша частина починає дозрівати.Більше парафій переходить у центральній Україні, ніж на заході…

– Ну Ви вважаєте, що ця динаміка з часом покращиться? Просто мають люди ще до цього дійти.

– Так, люди мають до цього дійти. Звичайно, що тут може призупинитися цей процес. Наприклад, як от цей Сумський митрополит Московського патріархату сьогодні засудив Росію лицемірно. Він засудив «по-справжньому», засудив за обстріл Сум. Що ти тепер йому закинеш, що він не патріот? Якщо такі прозвучать тут речі, то людям скажуть: «А яка різниця? Церква, до якої ми ходимо, наш керівник тоже засудив агресію російської держави, і вже сенсу переходити нема». Цей керівник засудив «по-справжньому», через свої переконання чи лицемірно, не зразу вивчиш...

– Хочу з Вами поговорити про собор у Володимирі. Він рішенням суду переданий у розпорядження держави. Яка наразі там ситуація і чи планується його перехід під управління ПЦУ?

– Ну, мені, напевно, буде складніше говорити, бо це інша єпархія. Це єпархія Володимир-Волинська. Але із цієї інформації, яку я маю, судове рішення відбулося. Храм повернеться державі, а держава буде передавати тій конфесії, яка буде заявляти на бажання отримати. У нас конфесії під назвою УПЦ не існує, згідно закону такої назви вже немає. Це навіть підтвердив Конституційний Суд. Є окремі релігійні організації. Їм давали термін визначитися дев'ять місяців. Їм треба тепер довести, що вони не мають ніякого зв'язку з Москвою. Відповідно, це буде перереєстрація всіх громад, це буде багато судових тяжб. Окрім Православної Церкви України, на цей храм ніхто не може претендувати, бо він був, є і залишиться православним. Як вони спрацюють на місці, залежить від активності громади і місцевого священноначалія. Як воно буде ініціювати цей перехід, чи зможуть вони освоїти цей храм, чи не зможуть. Тому, що в центрі там багато храмів. Там це не такий спальний масив, де би було багато людей, але я думаю, що вони справляться… Це рішення адміністрації і судове рішення. Це буде підставою в подальшом передати громаді Православної Церкви України цей старовинний кафедральний собор.

– Улюблена Ваша великодня традиція?

– Я, напевно, ну не скажу традиція, а що мені подобалася в дитинстві. Я любив Чистий четвер, бо Чистий четвер – це для мене був якийсь такий домашній ритуал омиватися. Це супроводжувалося такими певними домашніми обрядами. Потім пекли коржики домашні. Підгорілі мені, дитині, дозволяли з'їдати, хоча це вже був не пісний продукт… Для мене Пасха була – це щось таке невідомо сакральне, утаємничене в духовному житті і, чесно, на фізичному рівні, бо вже можна посмакувати щось те, що сорок днів не можна було їсти. Домашні звичаї, обряди, поведінка батьків, випікання, прибирання хати, навколо хати, білити, мастити – це підготовка до самого свята. Це таке було, ну із ряда чогось утаємниченого. Радісно, весело! І завжди я одягав новий костюм, взував нові черевики. Вся сім'я одягалася у все нове, на Пасху мали одягнути все нове. Чисті мали йти до храму після Чистого четверга.

– Дякуємо, владико! Слава Ісусу! Слава ЗСУ! Слава Україні! Героям слава!

Оксана Карнковська, Віктор Гребенюк

СВЯТИНІ ВОЛИНІ

У ЗАМКОВОМУ ХРАМІ МОЛИЛИСЯ ПЕРЕД СТАРОВИННОЮ ІКОНОЮ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію в соборній церкві Замку Любарта з нагоди урочистого внесення сюди давнього образа, подарованого благодійниками.

5 квітня, в день Похвали Пресвятої Богородиці (субота акафісна), в архієрейській Відправі взяли участь міський декан протоієрей Михайло Онищук, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, настоятель ігумен Никодим Смілий, інше духовенство, монахи та миряни. Співав хор «Кредо» луцького храму Холмської ікони Божої Матері.

У слові високопреосвященний зазначив, що коли стаються якісь чудеса, віруюча людина сприймає їх як особливий знак Божий і укріплення у вірі. Для іншої людини це просто фокус, який відбувся і вона не може пояснити чому.

Споглядаючи на Богородичні ікони, перед якими

віряни моляться і зціляються, сьогодні є такі, що кажуть: не чудотворить. І чомусь звинувачують ікону, матеріал. А звинувачувати треба себе, каже владика. Господь проявляє чудеса тим, хто має глибоку віру: через дотик чи через інше щось. Коли Всевишній являє нам чудо, ми його бачимо, радіємо і сприймаємо, і тоді нам стає легко, бо ми з Богом і в Його опіці. Дякуємо Господу за все створене Ним.

Церковними відзнаками нагороджено доброчинців, зокрема, директора історико-культурного заповідника «Старий Луцьк» Віктора Баюка.

За повідомленням о. Никодима, Богородичний образ, датований XVII–XVIII ст., відтепер постійно перебуватиме у церкві.

Цей Божий дім – перший християнський храм і перша кам'яна споруда Луцька на території Верхнього замку. Церкву Апостола і євангеліста Йоана Богослова збудовано в 1170-х рр., за князювання Ярослава Ізяславича. У 1289 р. в документах святиня згадується як собор. Він є першою кафедрою луцьких архієреїв. 1596 р., після підписання Берестейської унії, храм стає греко-католицьким, адже тодішній луцько-острозький єпископ Кирило Терлецький був прихильником унії. Боротьба за храм тривала досить довго. У 1775 р. єпископ Сильвестр Рудницький ініціював відбудову славного собору. Стіни княжого храму розібрали до рівня землі, але раптова смерть владики зупинила роботу. Божий дім не відновили. Збереглася лише та частина, яка до того часу пішла під землю і яку розкопали археологи у 80-х рр. XX ст.

Будівля належить до волинської архітектурної школи. На території Давньої Русі зустрічається лише декілька аналогів цієї церкви.

У ВПБА ПРЕДСТАВЛЕНО ДУБЕНСЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ

Під час урочистого заходу у Волинській православній богословській академії відбулося представлення факсимільного видання видатної пам'ятки.

У презентації 10 квітня взяли участь митрополит Луцький і Волинський Михаїл, ректор протоієрей Володимир Вакін, голова наглядової ради ВПБА Сергій Мостенець, проректор з наукової роботи протоієрей Владислав Фульмес. Владика у виступі наголосив на важливості повернення спадщини українському народові, особливо в часи духовної боротьби й утвердження нашої ідентичності.

Дубенське Євангеліє – одна з небагатьох середньовічних рукописних книг Волині, що збереглися до наших днів. У ньому, крім канонічного тексту, містяться унікальні записи про історію створення, відомості про інші манускрипти монастиря Чесного хреста, а також свідчення релігійного, культурного та суспільного життя Волині XVI століття. Оригінал цієї пам'ятки, що є ровесником Пересопницького Євангелія, нині перебуває в московії.

Видання побачило світ завдяки співпраці Державного історико-культурного заповідника м. Дубна та київського видавництва «Горобець» у межах культурного проєкту «Повертаємо в Україну культурну спадщину», що реалізується за підтримки благодійників. Представники видавництва подарували бібліотеці академії цей та інші фоліанти зі свого доробку.

Оксана Карнковська

ЄПАРХІЯ ВІДЗНАЧИЛА СВЯТО ВХОДУ ГОСПОДНЬОГО В ЄРУСАЛИМ

13 квітня, у Вербну неділю, митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію в кафедральному соборі Святої Трійці.

На завершення Богослужіння високопреосвященний виголосив проповідь та освятив гілля верби на соборній площі. Протягом дня духовенство головного храму єпархії продовжувало освячувати віття.

Традиційно діяв благочинний ярмарок, під час якого збирали кошти на підтримку наших воїнів. Долучитися можна переказавши пожертву:

– ГО «Параволан», яка займається евакуацією поранених: https://send.monobank.ua/jar/38nrs85SFA;

– збір «Очі Азову» для роти безпілотних систем 5-го батальйону «Любарт»: https://send.monobank.ua/jar/5dSRqeM3Gn.

Ольга Веремчук

ВЕЛИКДЕНЬ У КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ СВЯТОЇ ТРІЙЦІ

Пасхальної ночі 20 квітня в Свято-Троїцькому соборі, що в Луцьку, відбулися урочисті Богослужіння, які очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Під час пасхальної Ранньої Огласительне слово святителя Йоана Золотоустого прочитав декан протоієрей Микола Нецькар.

Під час Літургії частину євангельського читання традиційно прочитали різними мовами на ознаку того, що Православ'я – віра всесвітня. На завершення Відправи відбулося освячення великодніх кошиків на соборному майдані.

У вітальному слові високопреосвященний зазначив, що Світле Христове Воскресіння – це свято над святами і торжество із торжеств. Це радість сьогодення і впевненість у майбутньому, перемога над смертю. Коли людина помирає, ми бачимо розлу-

чення, втрату. Але коли глянемо духовними очима, то бачимо життя вічне і воскреслого Спасителя. Ця радість наповнює наше серце і розум. І нехай вона буде надією для тих, хто відійшов з цього світу, і перспективою у вічності. Бо де Христос, там радість і життя безконечне.

Пасхальні послання Митрополита Київського і всієї України Епіфанія та нашого владики прочитали протоієрей Віталій Собко та диякон Андрій Ковальов.

Із благословіння Митрополита Епіфанія, за дорученням владики Михаїла, благодатний вогонь доставили із Польщі до кафедрального собору Луцька.

В останню седмицю перед Великоднем в обласному центрі загалом і в головному храмі єпархії зокрема відбулись особливі Богослужіння. Ввечері Страсного четверга у соборі проведено чин омовіння ніг та Ранню з читанням 12-ти страсних Євангелій. У Велику п'ятницю – страсний хід від Братської Воздвиженської церкви до кафедрального храму за участю міського духовенства і мирян; потому відслужили Вечірню з винесенням плащаниці. Ці та інші відправи очолив архієрей.

Після Служби Божої Великої суботи на соборному майдані розпочали освячення святкових страв, яке тривало протягом майже всього дня і зібрало дуже багато вірних.

КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ ОЧОЛИВ ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО ЮРІЇВСЬКОГО ХРАМУ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 23 квітня, у Світлу середу, розділив радість празника, що відзначала парафія Великомученика Юрія Переможця в обласному центрі (вул. Стрілецька, 6).

За Божественною Літургією з владикою служили канцлер єпархії і настоятель громади протоієрей Микола Цап, міський декан протоієрей Михайло Онищук, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, капелан прикордонників Михайло Хімчак, інше духовенство.

Потому керуючий єпархією освятив прапори: Державний, Волинської єпархії та 6-го прикордонного загону, на території якого є Юріївський храм. Церковною нагородою відзначено командира загону.

У слові високопреосвященний висловив вдячність Волинському прикордонному загонові. Адже ці люди першими зустрічають нас у державі. Ми вас любимо і переживаємо за вас. Важливо не вмерти за Україну, а важливо вижити і перемогти.

Цей Божий дім збудовано 1898 р. для потреб військових. Як полкова церква проіснував до 1920 р., деякий час використовувався римо-католиками. За радянських часів тут був військовий клуб та музей бойової слави. І лише з 1991 р., під час відродження української державності та церкви, у цих стінах залунала молитва рідною мовою.

У травні 1992-го в церкві відновили постійні богослужіння. Деякий час у ній звершував відправи єпископ Луцький та Волинський УАПЦ Миколай Грох.

Спочатку тут не було ні вівтаря, ні іконостаса, ні розписів. У 1998 р. провели реконструкцію дзвіниці, встановили нові куполи, а в храмі – новий престіл. Іконостас установили в 1999 р. Внутрішній розпис виконано луцькими художниками Шолудьками (батьком і сином) у 2005-му.

За свою історію церкві кілька разів змінювали назву. Спочатку її було освячено на честь Покрови Божої Матері. Коли ж 1991 р. постало питання відновлення Господнього дому, парафіяни запропонували назвати іменем благовірного князя Олександра Невського, бажаючи зберегти традицію військового храму. 1997 р. перейменували на честь великомученика Юрія Переможця.

Оксана Карнковська

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ БУВ НА ВОЛИНІ

Митрополит Київський і всієї України Епіфаній очолив Богослужіння з нагоди престольного свята і 1050-річчя заснування чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н).

Увечері 8 травня Блаженнійшого зустріли при в'їзді в обласний центр митрополит Луцький і Волинський Михаїл разом із канцлером єпархії протоієреєм Миколою Цапом, а біля храму обителі – митрополит Вінницький і Барський Симеон, архієпископ Вишгородський Агапіт, декан монастирів єпархії архімандрит Константин Марченко з насельниками обителі та інше духовенство, захисники Батьківщини, голова облради Григорій Недопад, луцький міський голова Ігор Поліщук та численні вірні.

Після благословіння мирян волонтерки монастиря вручили Предстоятелю хліб та квіти. Потім були привітання від вихованців недільної школи «Промінчик» та від Волонтерського руху Святого Симона Киринейського.

У Свято-Миколаївській церкві відбувся молебень. Предстоятель нашої Церкви звернувся з вітальним словом, відзначивши важливість монастирів загалом і жидичинської обителі зокрема. Величний ювілей цієї святині, що відроджується, є приводом збагатитися духовною радістю в цей пасхальний період. Така підтримка дуже важлива для всіх нас у важкий час воєнного лихоліття, коли Україна виборює свою незалежність.

Після молитви Блаженнійший владика оглянув будівлі монастирського комплексу. Намісник о. Константин ознайомив високого гостя з історією та сучасним життям волинської святині.

9 травня Митрополит Епіфаній очолив в обителі Божественну Літургію у храмі Святителя Миколая Чудотворця.

Оксана Карнковська,
прот. Віталій Собко

СВЯТИНІ ВОЛИНІ

МИТРОПОЛИТ МИХАЇЛ ВЗЯВ УЧАСТЬ У ПАЛОМНИЦТВІ НА БОЖУ ГОРУ

З нагоди Переполовення П'ятдесятниці митрополит Луцький і Волинський 14 травня очолив Службу на Божій горі у с. Великі Бережці Кременецького р-ну Тернопільської єпархії.

Тут відбулися хресний хід до підніжжя гори, Божественна Літургія у Свято-Троїцькій церкві, водосвятний молебень, а на завершення прочан частували кулешем. Учасниками богомілля були численні священнослужителі та миряни.

Наш владика прибув сюди на запрошення митрополита Тернопільського і Кременецького Нестора.

Божа гора – це особливе місце неподалік Почаєва. За княжих часів, у IX–X ст., тут подвизалися монахи, бо саме на цьому місці з'явилася Богородиця і залишила слід від Своєї стопи.

Із розповідей відомо, що за часів монголо-татарської навали Божа Матір зійшла на гору і гірко заплакала над нещастями бідних людей. Чудо побачили місцеві селяни, які ховалися від татар на вершині гори. Вони намагалися наблизитися до Діви Марії, щоб поклонитися Їй, але свята вознеслася на небо, а на місці, де Вона торкалася землі, з'явилося чисте джерело з цілющою водою.

На одній з вершин Божої гори видно скелі, у яких є дві печери: одна – природна, але збільшена ченцями, а інша повністю рукотворна. В одній із них знаходиться каплиця на честь Святої Трійці. На іншій вершині – стоїть церква, а під нею печера, з каменя якої постійно скапує вода. Ці краплі називають «Сльози Божої Матері».

У 1600 році Божа гора належала до володінь Анни Гойської, а після її упокоєння перейшла до поміщиків Бережецьких. Саме в той час розвитком і відновленням навколишніх монастирів займався

новий намісник Почаївської лаври (1602 р.) ігумен Іов Желізо. Його стараннями відновлено печерні обителі в навколишніх місцевостях, у т. ч. на Божій горі. Отець Іов і сам неодноразово приходив з Почаєва, щоб помолитися на цьому святому місці.

Оповідають, що у 30-х рр. XIX ст. на її вершині стояла каплиця, якої 1865 р. вже не стало. Відновили церкву Святої Трійці наприкінці 1890-х. Проте 1960 р. її спалили комуністи, а через рік – знищили й інші духовні святині Божої гори.

Відродили їх після того як Україна стала незалежною. Зокрема, облаштували монастир, джерело, печери, а також місце, де, за переказами, з'явилася Богородиця. А недавно збудували і дерев'яну церкву. Прочани йдуть до Божої гори постійно, але найбільше їх збирається у середу 4-ї седмиці після П'ятдесятниці, на свято Переполовення. Тоді служать особливо урочисті відправи.

У ГОРОХІВСЬКОМУ ХРАМІ СВЯТИТЕЛЯ МИКОЛАЯ ЧУДОТВОРЦЯ – АРХІЄРЕЙСЬКА ЛІТУРГІЯ

18 травня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Службу Божу у Свято-Миколаївській церкві, що в Горохові Луцького р-ну.

У 5-ту неділю після Пасхи із високопреосвященним разом молилися горохівський декан протоієрей Андрій Сидор, настоятель протоієрей Роман Янів, інше духовенство. Активним парафіянам владика подарував ікони. На завершення священнослужителі відвідали Алею слави і відслужили заупокійну літію за героями-горохівчанами.

Перша згадка про цей Божий дім датується 1814 р. Поруч була парафіяльна школа. У 1999-му розпочато будівництво Свято-Миколаївської каплиці. Потім добудували вівтар, центральну частину храму і притвор, а згодом дзвіницю з дзвонами. Церкву освячено 2002 року митрополитом Яковом Панчуком.

Оксана Карнковська

ВЛАДИКА МИХАЇЛ ПРИВІТАВ ГОРОХІВСЬКУ ПАРАФІЮ З ПРАЗНИКОМ

Митрополит Луцький і Волинський 29 травня очолив Божественну Літургію у храмі Вознесіння Господнього, що в Горохові (Луцький р-н), з нагоди престольного свята.

Під час зустрічі керуючого єпархією привітали вихованці гурту-студії «Кобзарик».

Разом із високопреосвященним молилися старший декан Луцького р-ну і настоятель цього храму протоієрей Андрій Сидор, інше духовенство.

Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних вірян. Зокрема, відзначено батьків за християнське виховання дітей.

Під час хресної ходи духовенство відслужило заупокійну літію перед фотостендом героїв, що на подвір'ї Божого дому. Владика окропив освяченою водою фото полеглих героїв і в центрі міста. Адже цього дня Горохів святкував 785-річчя.

Архівні документи свідчать, що від 1583 р. містечко мало свою церкву. 1814-го в Горохові було зведено Свято-Миколаївський храм, проте невдовзі його знищили. На цьому місці розпочалося будівництво нового Божого дому. В 1844 р. освятили церкву Вознесіння Господнього.

На честь відміни кріпосного права у Горохові побудовано і Вознесенську каплицю, проте радянська влада зруйнувала цю божницю, а на її місці встановила танк. Під час Другої світової війни дзвони храму зникли. Ймовірно, їх зняли й забрали німці або сховали парафіяни. Пізніше їх шукали, та не знайшли.

До 1992-го храм був мало розписаний. А з 1992 року розпис проводили іконописці Олександр Корецький (лауреат обласної премії ім. Йова Кондзелевича), Володимир Гетьманчук, Ігор Івашко та ін. Протягом 1994–1995 рр. за починомпротоієрея Андрія Сидора, горохівського декана, відновили каплицю.

У церкві є старі ікони Почаївської, Базарської, Цегівської Божої Матері. Почаївською вона називається тому, що Бог боронив православних після молитви перед нею в Почаївській обителі, Базарською – бо зберігалась у Базарському монастирі (Житомирщина), Цегівською – бо після припинення діяльності Базарського монастиря була передана у церкву села Цегів на Горохівщині. Також тут знаходяться інші образи волинської школи іконопису.

Оксана Карнковська

ЦЕРКОВНА ГРОМАДА У ЗМІЇНЦІ МОЛИЛАСЯ РАЗОМ ІЗ КЕРУЮЧИМ ЄПАРХІЄЮ

1 червня митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію в храмі Преображення Господнього с. Змііінець Луцького районного деканату.

Із високопреосвященним молилися настоятель протоієрей Володимир Лозинський, інше духовенство. Церковними відзнаками, у т. ч. архієрейськими благословенними грамотами, нагороджено доброчинців і активних мирян.

Цей Божий дім освячено у жовтні 2012 р. митрополитом Михаїлом. У 2017-му освячено іконостас.

Прот. Віталій Собко, Оксана Карнковська

У ЛУЦЬКОМУ КАФЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ СВЯТОЇ ТРІЙЦІ – ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО

З нагоди празника в головному храмі єпархії відбулися урочисті Богослужіння в День Святої Трійці, П'ятдесятниці і в День Святого Духа.

Божественну Літургію в неділю очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. У вітальному слові архіпастир нагадав, що сьогодні згадуємо історію нашої Церкви, яка вчить нас нашої віри. І саме Дух Святий наставляє на правду і дає нам ту силу, яку прагнемо прийняти. Адже спрагле наше серце завжди бажає торкнутися святині, переконує владика. Тож не закривайте своєї душі від тих плодів, які посилає нам Господь через благодать Святого Духа. Відкрийте свою душу і прийміть її, побажав керуючий єпархією.

Після Богослужіння владика освятив зелень і квіти, які принесли віряни.

Наступного дня, в понеділок, Відправа проходила теж під проводом митрополита Михаїла. З ним співслужили: архієпископ Тернопільський і Теребовлянський Павло, архієпископ Житомирський і Поліський Володимир, архієпископ Коломийський і Косівський Юліан, єпископ Рівненський і Сарненський Гавриїл, канцлер нашої єпархії протоієрей Микола Цап, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, декани та інше духовенство нашої та інших єпархій.

Проповідь виголосив декан собору протоієрей Микола Нецькар. Як завжди у великі та недільні свята, Богослужіння престольного празника супроводжував спів архієрейського хору «Оранта» під керівництвом регента Василя Мойсіюка.

Завершилося торжество хресним ходом навколо храму і подячним словом високопреосвященного.

У День Святої Трійці на подвір'ї собору традиційно діяв доброчинний захід. Волонтерки луцького Свято-Василівського жіночого монастиря збирали кошти на пальне, ремонт авто для евакуації поранених військовиків і цивільних команди «Параволан» та на ремонт і модернізацію дронів 20-ї бригади оперативного призначення «Любарт» НГУ у складі 1-го корпусу НГУ «Азов».

Долучитися можна й переказавши пожертву:

– на евакуацію поранених – *https://send.monobank.ua/jar/71ZyuDmeBC*

– на комплектуючі дронів – *https://send.monobank.ua/jar/54yZ3FhJpH*

Ольга Веремчук, прот. Віталій Собко

ОСВЯЧЕНО НОВИЙ ХРАМ У РУДЦІ-КОЗИНСЬКІЙ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл здійснив чин освяти добудованої церкви Святого Духа, її престолу та іконостаса в с. Рудка-Козинська Рожищанського деканату (Луцький р-н).

У цих відправах, а також за Божественною Літургією 14 червня молились: рожищанський декан протоієрей Василь Шняк, декан Свято-Михайлівського округу протоієрей Микола Царик, настоятель парафії протоієрей Ігор Мельхов, інше духовенство.

Церковними відзнаками й архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян, зокрема уродженця села Євгена Хо-

тимчука, головного редактора газети «Вісник+К».

За повідомленням о. Ігоря, церкву добудували цьогоріч, установили триярусний іконостас і престіл.

Божий дім засновано у вересні 2016 року ще тоді вікарієм єпархії єпископом Матфеєм. Наступного року митрополит Михаїл здійснив чин освячення наріжного каменя, а в 2019-му освятив накупольні хрести. Завершили будівництво 2020 року. У квітні правили перше богослужіння, а до цього часу приміщення для відправ громаді надавала місцева агрофірма.

ХРАМОВЕ СВЯТО І 20 РОКІВ ЗАСНУВАННЯ ЦЕРКВИ У ХОПНЕВІ

У переддень престольного торжества парафії Апостолів Петра і Павла в с. Хопнів Ківерецького деканату (Луцький р-н) побував митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Із високопреосвященним 28 червня молилися декан протоієрей Іван Семенюк, настоятель протоієрей Мирон Петрина, інше духовенство.

Церковними відзнаками, архієрейськими грамотами нагороджено доброчинців і активних вірян. Чергові священничі нагороди отримали і священнослужителі, зокрема, о. Мирон.

Цей Божий дім засновано двадцять років тому. 27 березня 2005-го тоді ще єпископ Михаїл освятив хрест і місце під будівництво церкви. У липні 2015 р. відправлено чин відновлення храму у зв'язку з придбанням нового престолу. Його звершив тоді вікарій єпархії єпископ Матфей.

Оксана Карнковська

ВЛАДИКА МИХАЇЛ ОЧОЛИВ ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО В КОРШОВЦІ

29 червня, в День святих апостолів Петра і Павла, митрополит Луцький і Волинський очолив Богослужіння в однойменному храмі цього села Луцького районного деканату (Боратинська ОТГ).

За Літургією з високопреосвященним молилися декан протоієрей Володимир Присяжнюк, настоятель протоієрей Роман Нестер, інше духовенство, представники влади, зокрема, сільський голова Сергій Яручик. Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Божий дім засновано 1996 року. Село Коршовець уперше згадується в документах від 1526 року, коли Луцький єпископ Кирило самоправно обміняв з князем Чарторийським село Дем'янів на Коршовець, а обмін затвердила королівська грамота. У 1561 році село належало до церкви, яку побудував єпископ Феодосій Гулевич – дід відомої діячки Галшки Гулевичівни.

Оксана Карнковська

У КОВЕЛІ ОСВЯЧЕНО НОВУ ПЕТРО-ПАВЛІВСЬКУ КАПЛИЦЮ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 29 червня, в День святих апостолів Петра і Павла, звершив чин освячення престолу однойменної каплички на території однієї з військових частин.

У спільній молитві взяли участь декан Благовіщенського округу Ковельського деканату протоієрей Василь Мичко, декан Димитрівського округу Анатолій Александрук, настоятель протоієрей Ростислав Дідух, захисники, представники місцевої влади.

СВЯТО ВОЛИНСЬКОЇ ІКОНИ З АРХІЄРЕЄМ У ЛУЦЬКІЙ ЦЕРКВІ

30 червня митрополит Луцький і Волинський очолив Богослужіння у храмі Святителя Йоана Золотоустого (вул. Дубнівська, 30-Д) обласного центру з нагоди відпустового дня цього образа Пресвятої Богородиці.

За Божественною Літургією разом із керуючим єпархією молилися декан протоієрей Михайло Онищук, настоятель протоієрей Петро Атаманів, інше духовенство. Під час Відправи відбулася священнича хіротонія диякона Ростислава Атаманіва, сина о. Петра.

На завершення високопреосвященний звернувся з вітальним словом. І, згадуючи біблійних праведників, зазначив, що дуже важливо нам сьогодні залишатися праведними перед лицем Творця. «Хто ж витерпить до кінця, той спасеться» (Мф. 24:13), – каже Господь. Тому нам належить тримати цей дух, тримати цю висоту праведників, щоб за нашими молитвами Всевишній не лише Волинь милував, а зберіг всю Україну.

Цей Божий дім засновано в листопаді 2006 року й освячено владикою Михаїлом у 2012-му, в день пам'яті угодника.

Оксана Карнковська

З'ЯВИЛАСЯ ЗВУКОКНИГА ПРО ЯРОСЛАВА МУДРОГО

На радіостудії «Благо» нашої єпархії створено аудіоверсію поеми Віктора Гребенюка «Боянова пісь» про благовірного князя Ярослава.

Ім'я цього монарха Київської Русі, 2008 року причисленого в ПЦУ до лику святих, – серед ключових у вітчизняній історії. Його величезний внесок у розбудову державного й духовного життя нашої Батьківщини прославляв сучасник владаря знаменитий співець-гусляр Боян. Але до нас не дійшло майже нічого з його доробку. Тож В. Гребенюк, літредактор інформаційно-видавничого центру Волинської єпархії, член Спілки християнських письменників України, вирішив написати твір у давньоруському жанрі «слави» наче від імені Бояна. У поемі йдеться про найголовніші діяння Ярослава Володимировича.

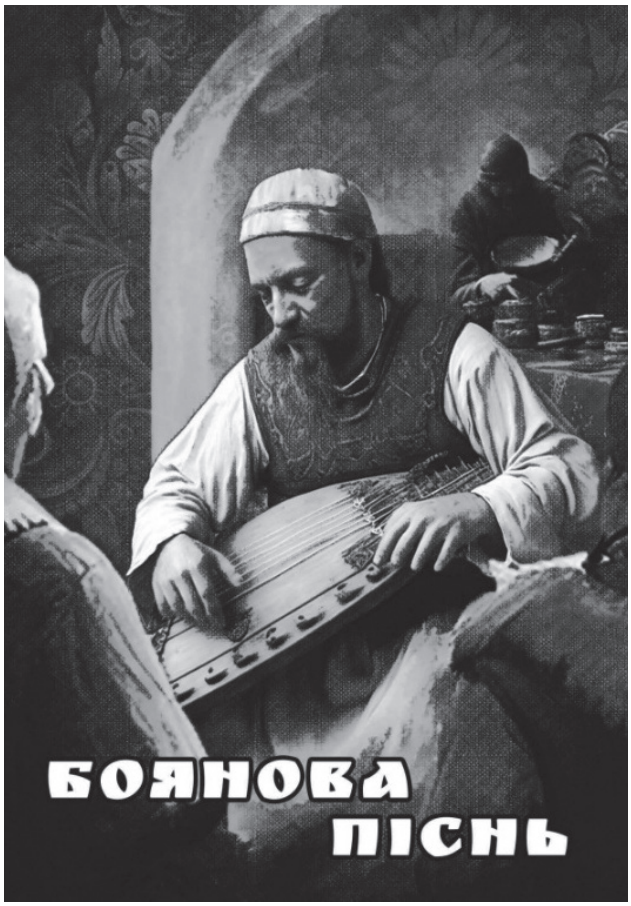
«Справді, то була ціла велична епоха. І ми тепер маємо брати за приклад Ярославову Русь, бо після подолання нової орди почнуться в Україні-Русі нові часи – епоха Віднови. Ми знову повинні стати рівні поміж рівними, а в дечому іти й попереду», – наголошує у передмові автор.

Паперова версія «Боянової пісні» побачила світ із благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла в 2023 році у видавництві «Надстир'я». Електронну версію, а відтепер ще й аудіо (звукооператор протоієрей Віктор Пушко) розміщено у вільному доступі:

https://drive.google.com/file/d/1oSkSTf4iQU45gVV6BtO7cT48o4H432kk/view?usp=sharing

https://www.pravoslaviavolyni.org.ua/audiofail/596-viktor-hrebeniuk-poema-boianova-pisn/

Це третя звукова книга Віктора Гребенюка. Перші дві – збірку «"Ефект Вертера" та інші новели» і поетичний епос «Златоплуг» – можна послухати за посиланнями:

https://www.pravoslaviavolyni.org.ua/search
https://shpuvolyn.com.ua/media/audio_zlatoplug.html

Ольга Веремчук

ПРЕДСТОЯТЕЛЬ ЦЕРКВИ, ДУХОВЕНСТВО І ВІРЯНИ ВІТАЛИ ВЛАДИКУ МИХАЇЛА З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ

9 травня, в день свого 59-річчя, митрополит Луцький і Волинський Михаїл возносив молитву до Господа в чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н).

Богослужіння очолив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, який прибув на Волинь із нагоди престольного празника та 1050-річчя заснування жидичинської обителі.

На завершення Божественної Літургії Блаженнійший привітав нашого владику і подарував йому просфору, з якої під час Відправи вийняли часточку за його здоров'я, а також панагію і настільний хрест із зображенням Пресвятої Богородиці «Оранта».

ПОСТАТІ

Керуючий єпархією подякував Митрополитові Епіфанію за візит до нашої древньої святині, за вітальні слова. Адже, причащаючись з однієї чаші, ми проявляємо любов між собою. «Святий Миколай спонукав Вас прийти до нас із подарунками весною». Тож архієрей сподівається, що такі візити стануть традицією. А на згадку митрополит Михаїл подарував високому гостеві репродукцію жидичинського образа святителя Миколая.

Вітальне слово виголосив і канцлер о. Микола Цап від духовенства й мирян нашої єпархії. «Завдяки Вам наша Волинська єпархія досягнула значного розквіту і духовного піднесення. Вашими стараннями завершується внутрішній розпис і оздоблення вівтарної частини кафедрального Свято-Троїцького собору», – зазначив душпастир. За словами о. Миколи, високопреосвященний найбільше уваги приділяє духовній школі – Волинській православній богословській академії, де «з кожним роком покращується матеріальна база і зростає науковий рівень». Останнім часом реалізовано чимало важливих проєктів. «Для всіх нас, Ви, владико, є прикладом для наслідування, зразком щирого служіння Святій Українській Православній Церкві й побожним волинянам», – наголосив отець канцлер.

Увечері у Волинській православній богословській академії нашого митрополита вітали викладачі та студенти. Ректор протоієрей Володимир Вакін підкреслив важливу роль високопреосвященного у відродженні на Волині не лише святинь, а й духовної освіти. Владика багато працює над формуванням нових поколінь пастирів і богословів, а також дбає про збереження традицій та розвиток духовного життя краю. Оригінальні виступи і музичні композиції прозвучали у виконанні чоловічого хору «Агіос» (регент – матінка Ірина Веретка-Казмірчук) та окремих виконавців.

11 травня духовенство і віряни луцького собору Святої Трійці поздоровили митрополита Михаїла, який є настоятелем храму, з днем народження. Вітальне слово виголосив декан цього Божого дому протоієрей Микола Нецькар, наголосив на здобутках і духовній опіці керуючого єпархією.

До слів шани долучився митрополит Дніпровський і Січеславський Симеон. Він зазначив, що своїми діяннями владика Михаїл «пришиває крила». Адже опікується і завжди надихає на нові здобутки.

Митрополит Михаїл подякував та наголосив на унікальному історичному значенні жидичинської обителі, яка, за даними істориків, згадується ще з 975 року. Ця дата припала на день народження архієрея і додала святковості події. Тож архіпастир висловив вдячність усім за участь у торжестві та підкреслив, що справжній подарунок для нього – це духовне зростання і добробут людей. «Можеш бути щасливим тоді, коли навколо тебе щасливі люди», – зазначив владика Михаїл та побажав усім Божої любові, яка надихає і дає сили.

Прот. Віталій Собко,
Віктор Гребенюк,
Оксана Карнковська,
Ольга Веремчук

ЄДИНА ЦЕРКВА

САПОГОВЕ: ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО З АРХІЄРЕЄМ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував у парафії Святих жінок-мироносиць цього села (колишня назва Сапогів) Ківерецького деканату (Луцький р-н).

4 травня, у третю неділю після Великодня, за Божественною Літургією із високопреосвященним молилися настоятель протоієрей Василь Мураль з іншим духовенством.

Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Торік громада возз'єдналася з Православною Церквою України.

Оксана Карнковська

ВЛАДИКА МИХАЇЛ УПЕРШЕ ОЧОЛИВ БОГОСЛУЖІННЯ У ВІЧИНЯХ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл відвідав церкву Преображення Господнього, що в селі Вічині Рожищанського деканату (Луцький р-н).

Разом із високопреосвященним 17 травня молилися: рожищанський декан протоієрей Василь Шняк, декан Свято-Михайлівського округу протоієрей Микола Царик, настоятель протоієрей Дмитро Санжарівський, інше духовенство. Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Божий дім побудовано 1928 року на місці старого. У 1962-му храм закрили совєти. Останнім священником був о. Євгеній Шумський. Через 26 літ стараннями активних парафіян церква відновила діяльність і 2 травня 1989 року в ній правили першу Службу.

У травні 2022-го громада возз'єдналася з Православною Церквою України.

КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ З ДУХОВЕНСТВОМ ТА МИРЯНАМИ В РАЙМІСТІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 24 травня очолив Божественну Літургію у храмі Різдва Пресвятої Богородиці цього села Рожищанського деканату (Луцький р-н), котрий не так давно змінив юрисдикцію.

Разом із високопреосвященним молилися декани: рожищанський протоієрей Василь Шняк, Свято-Михайлівського округу протоієрей Микола Царик, настоятель протоієрей Олександр Хвиць, інше духовенство. Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено доброчинців і активних вірян.

Цей Божий дім постав на місці старого храму Воздвиження чесного хреста Господнього, який згорів у Першу світову війну. Під час пожежі врятували Євангеліє та чотири ікони з іконостаса, пізніше було знайдено хрест із купола. Зведення нової церкви на честь Різдва Пресвятої Богородиці розпочато у 1991 р. і через п'ять літ завершено. 5 жовтня 1996 р. церкву освятили. Врятовані Євангеліє та ікони перенесли до цієї святині, хреста встановили на подвір'ї.

У травні 2022 р. громада возз'єдналася з Православною Церквою України.

Оксана Карнковська

АРХІЄРЕЙ УПЕРШЕ ВІДВІДАВ ХРАМ ЙОАНА ЗОЛОТОУСТОГО В НЕМИРІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 31 травня очолив Божественну Літургію в церкві цього села Рожищанського деканату (Луцький р-н), яка змінила юрисдикцію.

Із високопреосвященним молилися декани: рожищанський протоієрей Василь Шняк, любешівський протоієрей Юрій Устимчук, настоятель парафії священник Андрій Андрійчук, інше духовенство.

Архієрейською благословенною грамотою нагороджено громаду.

Під час хресної ходи архіпастир здійснив чин освячення Державного Прапора України і стяга Волинської єпархії, що встановлені на подвір'ї храму.

Покинувши московський патріархат у травні 2022 р., парафія возз'єдналася з Православною Церквою України.

Про село відомостей мало. Втім, у XVII ст. Немир вже існував.

Оксана Карнковська

БРОНИЦЯ ТА КРИМНЕ ВІДЗНАЧИЛИ 200-ЛІТТЯ ХРАМУ РІЗДВА ЙОАНА ПРЕДТЕЧІ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 24 червня відвідав парафію Різдва Йоана Предтечі, яка об'єднує ці два села Камінь-Каширського деканату, очоливши ювілейний престольний празник.

За Божественною Літургією із високопреосвященним служили: старший декан Камінь-Каширського р-ну протоієрей Микола Смолярчук, камінь-каширський декан протоієрей Володимир Мицько, любешівський – протоієрей Юрій Устимчук, настоятель священник Олег Мицько, якого під час цієї відправи піднесено до сану протоієрея, інше духовенство. Церковними відзнаками та архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Божий дім у цьому селі засновано 1760 р., спочатку як каплицю. В 1825 р. на його місці селяни звели новий храм, а 1835-го добудували дзвіницю.

Іконостас проіснував до 1876 р.; в 1884-му церкву відремонтували і виготовили новий двоярусний іконостас. Тут служили і в повоєнний час, а 1961 р. комуністи храм закрили. Відновлено богослужіння лише 1991-го. А шість літ тому громада возз'єдналася з Православною Церквою України.

Оксана Карнковська

ДУХОВНА ШКОЛА

ПРОТОІЄРЕЙ ВАСИЛЬ ЛОЗОВИЦЬКИЙ СТАВ ДОКТОРОМ ФІЛОСОФСЬКИХ НАУК

Викладач Волинської православної богословської академії 7 квітня захистив докторську дисертацію на кафедрі богослов'я та релігієзнавства Українського державного університету ім. М. Драгоманова.

Завідувач кафедри богослов'я та Священного Писання ВПБА о. Василь Лозовицький обрав тему «Сучасне українське православне богослов'я: критичний аналіз». І це дослідження, розповідає душпастир, є першим усебічним філософським, релігійним та теологічним аналізом сучасної вітчизняної православної думки. «Ця дисертація – не підсумок, а швидше констатація того, що ми вже зробили на сьогодні. Хотілося акцентувати на тому, що в нас є українська теологія, а не тільки російська, яку нам постійно насаджували», – зауважує протоієрей. За його словами, сучасне українське богослов'я має багато спорідненого зі світовими тенденціями.

Захист дисертації – це не лише особисте досягнення дослідника, але й важливий крок для розвитку нашої богословської академії, а також Волинської єпархії загалом. Робота протоієрея Василя Лозовицького буде цікавою і для священнослужителів, і для релігієзнавців, і для студентів.

Таке всебічне дослідження української теології підносить рівень наукової та освітньої діяльності ВПБА. Крім того, сприяє формуванню середовища сучасного, відкритого богословського мислення. «Це демонструє, що наша академія – в тренді духовних досліджень, ми не стоїмо на місці, а щоразу намагаємося підтримати українську теологічну науку», – підкреслює доктор філософських наук.

Автор дисертації сподівається, що уже з вересня його дослідження стане основою курсу «Сучасне православне богослов'я» для студентів академії,

буде важливим дороговказом для майбутніх священників.

Майбутній теолог народився 1979 р. в Ковелі. Після закінчення школи зі срібною медаллю навчався у Волинській духовній семінарії та Київській духовній академії, здобув у 2004 р. ступінь кандидата богословських наук (дисертація на тему «Ан-

тропологічна система святого Григорія Ниського»). З того часу викладає у ВДС і є цензором єпархії.

У 2008–2015 рр. займав посаду проректора з навчальної роботи, шість місяців у 2008-му виконував обов'язки ректора. Готував навчально-методичну базу для реорганізації Волинської духовної семінарії у Волинську православну богословську академію. Після одруження в 2012 р. – священник (висвяту звершив митрополит Луцький і Волинський Михаїл). 2013–2015 рр. – декан домового храму ВПБА. Доцентом став 2015 р. У 2015–2016 рр. – секретар вченої ради, у 2016–2021 рр. – декан богословського факультету. Готував ліцензійну справу для інтеграції нашого духовного вишу в державну освітню систему, результатом чого стало отримання академією ліцензії МОН на освітню діяльність згідно з чинними вимогами і стандартами. Як гарант освітньої програми з богослов'я першого, бакалаврського рівня у 2020–2021 рр. брав участь в її акредитації. З 2021-го – завідувач кафедри Священного Писання і богослів'я. Після служіння в клірі кількох парафій у Луцьку та Ківерцях, з 2023 р. призначений настоятелем церкви Святителя Феодосія Чернігівського, що в обласному центрі.

Має більше чотирьох десятків опублікованих наукових статей та доповідей, є рецензентом значної кількості виданих на Волині книг духовно-богословського та церковно-історичного змісту, організатором і учасником багатьох наукових та науково-практичних конференцій, круглих столів, науковим керівником багатьох підготовлених до захисту магістрів богослів'я тощо.

Тетяна Хомич, прот. Віталій Собко

У ВПБА – МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ «ДАРИ ЦЕРКВИ: ЗЦІЛЕННЯ, ВІДРОДЖЕННЯ, ВОСКРЕСІННЯ»

Науковий захід Волинської православної богословської академії зібрав 22 травня понад п'ятдесят учасників з України, Греції, США, Польщі та Канади – священнослужителів і мирян.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua*, конференцію присвячено глибокому осмисленню ролі Церкви в умовах війни, кризи та відновлення. Серед ключових тем: богословське тлумачення надії на воскресіння, зцілення ран війни, єдність українського православ'я, душпастирство й капеланство, посттравматична підтримка, а також місія християнської освіти та екологічна відповідальність Церкви у світлі сучасних викликів.

З вітальними словами звернулися митрополит Луцький і Волинський Михаїл, ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін, заступник голови облради Григорій Пустовіт, голова наглядової ради академії, керівник ГО «Волинське братство Св. Володимира Великого» Сергій Мостенець, інші достойники. Координатор – проректор з наукової роботи протоієрей Владислав Фульмес.

Переглянувши представлені теми доповідей, можна зробити висновок, що деякі з них цілком можуть зацікавити не лише науковців. Наприклад: «Православ'я в сучасному світі: що стоїть за конфліктом в українському православ'ї?»; «Депресії в світлі православного богослов'я»; «Війна як досвід сходження до пекла»; «Відвалити камінь духовного розпачу: просвітлення вічним сенсом поглинутих мороком війни»; «Богословське осмислення тривалості людського життя»; «Чи існує зв'язок між природою людини і війною?»; «Місія медичного капелана у сучасній лікарні»; «Роль релігійних громад у відновленні психологічного здоров'я українців в умовах війни: духовна підтримка, соціальна взаємодія, психологічна реабілітація»; «Історія екологічних ініціатив у Православній Церкві»; «Віра та

духовність як ресурс збереження психічного здоров'я в часі війни»; «Християнська освіта в епоху цифрових інновацій»; «Монастирська медицина в Україні: від Київської Русі до XIX ст.»; «Участь жінок у капеланській діяльності в сфері охорони здоров'я України: виклики, можливості та перспективи».

У нашому духовному виші заявляють, що академія активно працює над богословським осмисленням викликів сучасності, прагнучи «бути важливою платформою для діалогу між богослов'ям, медициною, філософією, соціальними науками та церковною практикою. Вона свідчить про живу й плідну участь Церкви у зціленні та відродженні українського суспільства на шляху до духовного й національного воскресіння. Одним із пріоритетних напрямів діяльності ВПБА є осмислення ролі Церкви у подоланні наслідків війни та сприянні духовному відродженню України».

Незабаром наукові доробки учасників конференції буде опубліковано у збірнику матеріалів.

Оксана Карнковська, прот. Віталій Собко

ГОЛОВНА НЕДІЛЬНА ШКОЛА ЄПАРХІЇ ВІДСВЯТКУВАЛА 35-РІЧЧЯ

Центр християнського виховання дітей і молоді в Луцьку – джерело світла, молитви і любові. За роки свого існування він об'єднав викладачів, священників, дітей та батьків.

Як недільна школа він почав працювати ще до незалежності України. Рідні приводили сюди дітей, аби ті вивчали тут Слово Боже, відкривали свої серця до Господа й молитви.

За 35 років у центрі виховали сотні дітей. Багато з них продовжили духовний шлях як священники чи хористи. Перші учні навчалися у Хрестовоздвиженській церкві. Змінилося за цей час і чимало директорів. Серед перших керівників – Серафима Симонович, Тамара Мацкевич. Далі були священники Іван Цап, Юрій Близнюк, Богдан Возняк, Андрій Ротченков, Сергій Медвєдєв, Євген Маласпіна, Петро Лисенко. Разом із викладачами вони навчали біблійної історії, як правильно поводитися у храмі, шанувати святині, а найголовніше – розуміти, як бути справжнім християнином.

Щонеділі у нижньому храмі Свято-Троїцького собору лунають дитячі молитви: тут священнослужителі правлять Божественну Літургію для дітей, із проповідями у простій формі, з поясненнями.

Останніх кілька місяців центр очолює протоієрей Ігор-Андрес Веретка-Казмірчук. Його попередник о. Петро був змушений покинути роботу з дітьми, аби допомагати воїнам як військовий капелан.

Заняття проходять у приміщенні Волинської православної богословської академії. Тепер є близько двадцяти вихованців різного віку – від шести до п'ятнадцяти років. Діти вивчають Слово Боже, вправляються у хоровому співі. Важливо, розповідає очільник центру, що вихованці не просто вчаться тут співати, а взаємодіяти один з одним, відчувати ритм і гармонію.

Усі заняття розпочинаються молитвою. «Дитяча молитва має велику силу. Бо вона щира та глибока. А це дуже важливо, надто тепер, у роки війни», – запевняє священнослужитель.

Крім того, в центрі проводять різноманітні майстеркласи та інші активності. Часто, розповідає протоієрей Ігор-Андрес, до занять доєднуються і рідні учнів. «Нещодавно з нагоди дня жінок-мироносиць ми з вихованцями влаштували святковий концерт, аби подякувати матерям і бабусям за їхні добрі серця. Такі спільні заходи дуже здружують і об'єднують», – ділиться священник.

Отець Ігор, який сам є батьком тринадцятирічного сина, розуміє, наскільки нині для дітей, особливо підлітків, важливе живе спілкування, без гаджетів та соцмереж. «У центрі вже склалася добра традиція, коли ми гуртом чаюємо, щось обговорюємо, ділимося думками. Завжди треба бути готовим до дитячих запитань, а їх зазвичай багатенько – і вони щоразу різні та цікаві», – розповідає очільник центру. За його словами, на заняттях вчать дітей не просто Божих істин, а як жити та послуговуватися ними щодня.

Душпастир має багато планів та ідей. Аби дітям не було нудно, розповідає, треба щоразу вигадувати щось нове. Планують організовувати з вихованцями різні майстерки, а ще – мандрувати та пізнавати свій край. Важливо, ділиться священник, бути відкритим, щирим і турботливим, бо діти цього дуже потребують.

Записатися до Центру християнського виховання дітей і молоді можна за номером моб. (099) 600-88-61 або звернувшись на сторінці *facebook.com/tsentrvykhovannia*.

Тетяна Хомич

ДУХОВНА ШКОЛА

У ВЕСНЯНЦІ ОСВЯЧЕНО РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР «ОБ'ЄДНАННЯ СИЛИ ВІРИ»

Чин освячення здійснив митрополит Луцький і Волинський Михаїл у цьому селі Луцького районного деканату 1 червня, в 7-му неділю після Пасхи.

Центр призначено для реабілітації дітей військових різних вікових категорій і розраховано на 50 ліжко-місць.

За словами протоієрея Андрія Мовчанюка, декана Свято-Успенського округу і військового капелана, ідея створення такого закладу виникла ще у 2020 році. Центр функціонує у двох напрямках: для дітей і дорослих.

Невдовзі тут став діяти православний табір «Острів дитинства». Його організовує місцеве духовенство з благословіння владики. Відкриття першої зміни відбулося 22 червня.

У програмі: духовні бесіди, конкурси, розваги, а також можливість не лише активно відпочити, а й зростати духовно, знайти нових друзів та провести літо з користю.

У таборі існує розподіл на курені (близько 20 дітей у кожному) зі своїми наставниками – священником та вихователем. Затишні кімнати, доступ до Wi-Fi.

Оксана Карнковська

ВІДБУВСЯ ВИПУСК ВОЛИНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

З нагоди чергового випуску 19 червня пройшли Богослужіння й урочистий захід із вручення дипломів бакалаврів, магістрів богословського та регентського факультетів ВПБА.

Божественну Літургію в кафедральному соборі Святої Трійці очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. Із ним служили: митрополит Переяславський і Вишневський Олександр, архієпископ Кам'янець-Подільський і Новоушицький Герман, канцлер нашої єпархії протоієрей Микола Цап, канцлер Львівсько-Сокальської єпархії протоієрей Володимир Бачинський, канцлер Львівської єпархії протоієрей Володимир Целень, секретар Рівненсько-Волинської єпархії протоієрей Павло

Краєвський, ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін, інше духовенство.

Під час Служби Божої вручено чергові священничі нагороди. Проповідь виголосив владика Герман.

Урочиста академія відбулася в актовій залі духовного вишу. За повідомленням сайта *vpba.edu.ua*, митрополит Михаїл вручив 57-ми випускникам дипломи.

Отець ректор у вітальному слові поздоровив нещодавніх студентів із завершенням навчання. Він закликав їх залишатися вірними Христовому покликанню, гідно примножувати отримані знання та нести світло богословської істини в суспільство, наголосив на стратегічній ролі академії у формуванні духовних лідерів, здатних поєднувати глибину віри з високим рівнем теологічної підготовки.

Зі словами вдячності звернулися до присутніх випускники бакалаврату, магістратури та регентського відділення. Привітання виголосили запрошені гості.

Владика Олександр укотре поповнив свій іменний книжковий фонд бібліотеки ВПБА, передавши фоліанти рідкісної, цінної історичної та богословської літератури.

На завершення свята випускників та всіх учасників привітав керуючий нашою єпархією, побажавши їм Божого благословіння на плідне служіння Господу й Україні. І в подарунок для академії подарував зібрання історичних та теологічних видань зі своєї книгозбірні.

Оксана Карнковська

ЮВІЛЕЇ

ДЕКАН КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ ВІДЗНАЧИВ 60-ЛІТТЯ

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл, клірики кафедрального собору Святої Трійці 13 травня привітали протоієрея Миколу Нецькара з ювілеєм.

Народився він у с. Лосятин Кременецького р-ну Тернопільської обл. Закінчив Сокальське СПТУ, після служби в армії працював на Сокальському заводі хімволокна. 1990–1994 рр. – навчання в Київській духовній семінарії. У 1992-му разом із багатьма іншими її студентами перейшов в Українську Православну Церкву Київського патріархату.

5 червня 1994 р. – висвята на диякона єпископом Вишгородським Даниїлом Чокалюком, вікарієм Київської єпархії, ректором КДАіС. 7 квітня 1995 р. прийняв сан священника, хіротонію звершив митрополит Яків Панчук.

Звершував служіння в церквах Львівщини, Чернігівщини, з 2000 р. – в Свято-Троїцькому соборі Луцька. 13 жовтня 2007-го владика Михаїл призначив о. Миколу деканом головного храму єпархії.

Отже, панотець вже понад 30 років трудиться на ниві Господній. Тож співслужителі душпастиря,

парафіяни бажають ювілярові щедрих Божих благословінь, ще довгих та успішних трудів на Його винограднику в міцності духовній і тілесній.

Прот. Віталій Собко

ВАРТО ЗНАТИ

ЯК НАШ КАПЕЛАН ПІДТРИМУЄ БОЙОВИЙ ДУХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЇНІВ

Військовий священник Дмитро Каленюк в ефірі телеканалу Верховної Ради розповів про служіння в лавах ЗСУ.

З початку повномасштабного вторгнення він проходив службу на посаді командира стрілецького відділення, пізніше – головного сержанта взводу. Тоді усвідомив, що воєнні часи потребують від нього, давно воцерковленого парафіянина, духовного служіння. Брав участь в обороні Бахмута, Хромового, Богданівки, Калинівки, Куп'янська і Лимана. Офіцер Капеланської служби сил територіальної оборони «Захід».

– Слоганом капелана є дуже прості слова, які передають його суть: «Бути поруч». Ось такий шеврон у мене на нарукавнику: «Бути поруч». Бути поруч, коли тяжко, коли страшно, коли в серце закралася велика зневіра. Бути поруч тоді, коли, здається, від тебе весь світ відвернувся і ця війна один на один з тобою, – каже душпастир. – Буває, що просить військовослужбовець: «Хочу з вами порадитись». Ти його просто уважно слухаєш сорок, п'ятдесят хвилин, сказавши буквально декілька слів, і він каже: «Повірте, це те, чого мені зараз найбільше за все треба».

Звісно, зазначає військовий священник, там у людей одне з найчастіших запитань – про заповідь «Не вбий». «Але це не той гріх у класичному розумінні – коли людина в цивільному житті відбирає життя в іншої людини. Коли ж ми забираємо життя ворога, [який загарбує нашу Батьківщину], ми правду Господню повертаємо в своє життя», – стверджує панотець.

«Я вірю в нашу перемогу. Якби не вірив, то який сенс тих слів, які говорю? Саме віра в нашу перемогу дала мені сили відправитися на поле бою. Повинні ми усвідомити, що після перемоги маємо бути іншими, ми маємо бути відкритішими, добрішими один до одного. Ми ментально маємо змінитися, прищепити хороші цінності, які зроблять з нас сильну державу», – наголошує отець Дмитро.

Оксана Карнковська

МІЖНАРОДНА МІСІЯ ВПБА ДО НІМЕЧЧИНИ ТА ГРЕЦІЇ

У рамках розширення міжнародного співробітництва та обміну освітнім досвідом делегація Волинської православної богословської академії 27 травня – 3 червня здійснила офіційний візит до провідних навчальних закладів цих країн.

До складу делегації увійшли ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін, голова наглядової ради ВПБА та очільник ГО «Волинське Братство Св. Володимира Великого» Сергій Мостенець, проректор з наукової роботи протоієрей Владислав Фульмес, член наглядової ради Роман Бондарук та протоієрей Віктор Пушко.

Першою зупинкою делегації став Колегіум Орієнтале в Айхштеті – семінарія східного обряду для семінаристів та священників. Її студенти належать до різноманітних східних Церков. Делегацію ВПБА прийняв ректор о. Олександр Петринко. Відбулись обговорення майбутньої співпраці, питань богословської освіти, міжнародної академічної мобільності студентів та інших важливих аспектів розвитку духовної освіти. Сторони обмінялись досвідом щодо методів навчання, академічних програм та можливостей поглиблення співробітництва між навчальними закладами. Окремо відбулася зустріч зі студентами колегіуму на тему «Викладання та вивчення богослов'я в дусі міжконфесійної взаємодії та сучасних викликів: зустріч з гостями з богословських інституцій України та Лівану».

Другим пунктом візиту став богословський факультет Католицького університету Айхштет-Інгольштадт, одного з провідних у Німеччині. Делегація ВПБА ознайомилася з освітніми програмами, дослідницькою діяльністю та можливостями для студентського обміну. Відбулась зустріч із теологами, зокрема з деканом доктором Катериною Карл

та професором східного богослов'я доктором о. Томасом Кремером. Волиняни відвідали бібліотеки університету та колегіуму, де мали змогу ознайомитись з унікальними богословськими колекціями та науковими ресурсами. Крім того, для делегації провели екскурсію містом Айхштет, під час якої вони завітали до місцевого кафедрального собору та ознайомились з архітектурними й духовними пам'ятками.

28 травня делегація продовжила програму візиту до Німеччини зустрічами у Мюнхені. Волиняни відвідали Український вільний університет (УВУ) – єдиний поза межами України з українською, німецькою та англійською мовами викладання, який має право присвоєння вчених ступенів магістра та доктора наук. УВУ заснований у Відні в 1921 році українськими науковцями, згодом переїхав до Праги, а після Другої світової війни розмістився у Мюнхені. Делегацію прийняли ректор проф. д-р Лариса Дідковська, канцлер Дмитро Шевченко. Під час зустрічі обговорювались питання співпраці у сфері богословської освіти, академічного обміну та підготовки кадрів для Православної Церкви України.

Також делегація відвідала богословський факультет Університету Людвіга-Максиміліана – одного з провідних університетів Німеччини, де відбулась зустріч з православними богословами та студентами. Обговорювались питання сучасної теологічної освіти, методології викладання та наукових досліджень. Особливу увагу приділили східнохристиянській теології, екуменічному діалогу та можливостям міжнародної співпраці. Сторони обмінялись досвідом підготовки майбутніх богословів та інтеграції традиційних і сучасних методів навчання. Візит до Мюнхена розширив можливості для співпраці ВПБА з німецькими навчальними закладами та сприяв розвитку міжнародних зв'язків української богословської освіти.

30 травня делегація здійснила робочий візит до Афін. Тут відбулись важливі зустрічі з представниками державних та церковних інституцій.

Широким майданчиком для обговорення міждержавної й академічної співпраці вже вдруге стала зустріч у Міністерстві освіти, релігій та спорту з паном Георгієм Калантзісом – генеральним секретарем з питань релігії Грецької Республіки. На початку зустрічі ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін подякував грецькій стороні за підтримку міжнародних програм стажування для викладачів і студентів академії, зокрема участь у Літній богословській школі в місті Волос, а також у програмі навчання студентів у Православній академії Криту. Сторони обговорили шляхи співпраці.

У цей же день делегація ВПБА відвідала Синодальне управління Елладської Православної Церкви. Тут волиняни зустрілися з головним секретарем Священного Синоду архімандритом Іоаннісом Карамузісом. Представники академії стали свідками підготовки до особливого засідання Священного Синоду ЕПЦ, присвяченого 1700-річчю Першого Вселенського Собору. Волинську делегацію люб'язно супроводжував архімандрит Афінагор Супортіз – викладач ВПБА.

Пізніше відвідали кілька установ Афінської архієпископії, зокрема – видавничий і просвітницький центр «Апостолікі діаконі». Серед цінних дарунків, переданих до бібліотеки ВПБА, особливо знаковим став момент перебування на парафії Святої Марини в Іліуполі (Афіни). Настоятель храму архімандрит Серафим Димитріу повідомив, що завдяки пожертві клірика храму, протоієрея Іоанна Метакса Волинській православній богословській академії передано унікальне зібрання: 161 том «Грецької патрології» Жака-Поля Міня.

1 червня делегація прибула на о. Крит. Зустрічав волинян професор Константінос Зорбас – генеральний директор Православної академії Криту, де триває Літня богословська школа за участю студентів ВПБА. Ректор прот. Володимир Вакін ознайомився з умовами їхнього перебування та навчання.

Наступного дня представники ВПБА стали гостями митрополита Ретимно і Авлопотамоса Продрома. Зустріч відбулася в культурно-соціальному центрі «Теомітор». Обговорено перспективу участі українських студентів у богословських програмах митрополії.

В адміністративному серці Криту місті Іракліон відбулася ще одна важлива зустріч. Делегація відвідала Патріаршу церковну академію Криту. Підписано договір про співпрацю між навчальними закладами. Відтепер академії Волині і Криту можуть обмінюватись студентами, а також забезпечувати професорсько-викладацькому складу ширші можливості академічної мобільності.

Віктор Гребенюк

У ДЕНЬ ЖУРНАЛІСТА – МОЛИТВА Й ВІДЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ

З нагоди цього професійного свята митрополит Луцький і Волинський Михаїл відправив заупокійну літію та подячний молебень у кафедральному соборі Святої Трійці.

У богослужінні, яке традиційно проводиться 6 червня, взяли участь голова інформаційно-видавничого центру єпархії протоієрей Віктор Пушко, співробітники цього підрозділу, інше духовенство, представники місцевих світських ЗМІ.

Помолились за упокоєння спочилих волинян – майстрів «швидкого пера» і за здоров'я живих. На завершення відправи керуючий єпархією звернувся з вітальним словом, зазначивши, що до сьогоднішнього свята додалося хвилювання, пов'язане з нічною атакою ракетами та дронами московитів на Луцьк. Ми всі переживаємо і молимось. Але нам ще потрібно підбадьорювати один одного, особливо тих, хто на фронті і в тилу наближають перемогу. Владика наголосив, що ні в якому разі не можна розслаблятися. Як приклад, спортс-

мен добігає до фінішу, коли він постійно перебуває у формі. Військовий залишається живим, коли не розслабляється. Наша зброя – це слово, яке має бути завжди заряджене посиленою молитвою задля нашої перемоги.

Згідно з поданням обласної організації Національної спілки журналістів України, високопреосвященний вручив церковні відзнаки. Їх одержали: головний редактор часопису «Волинська газета» Володимир Данилюк (нині військовий ЗСУ), колишній власний кореспондент газети «Вісник+К» Василь Трофимук, колишній власний кореспондент Українського радіо Михайло Юхта, колишній редактор газети «Наше життя» Олександр Хоменчук.

Дипломи й призи одержали переможці V конкурсу православної журналістики. Подаємо перелік лауреатів у такому викладі: номінація – автор.

«Авторський контент, блог» – Максим Грицюк, Віталій Грищук, Олександр Коритнюк (пресслужба Волинської православної богословської академії).

«Відеонарис» – Олена Чернуха.

«Інтерв'ю» – Ярослав Черняк.

«Нарис» – Наталія Клімович.

«Публіцистика» – Оксана Бубенщикова, Іванна Королюк, Олеся Максимець.

Вітаємо переможців! Хай Бог благословить на подальшу активну творчу діяльність на славу Божу і для духовного зростання всіх, хто читає, слухає і

дивиться ваші доробки! Дякуємо всім учасникам конкурсу!

На завершення урочистості голова обласної організації НСЖУ Михайло Савчак вручив владиці Михаїлові орден «За розбудову України». Це нагорода, заснована Всеукраїнським об'єднанням «Країна».

День журналіста засновано 1994 року. Дату обрали на підтримку ініціативи делегатів І Всеукраїнського з'їзду редакторів газет. Цього дня у Брюсселі Національна спілка журналістів України була прийнята до лав Міжнародної федерації журналістів. Щодня з найгарячіших точок новинарі роблять усе, аби світ дізнався правду про кожен злочин московитських окупантів.

Оксана Карнковська, прот. Віталій Собко

ЗАВЕРШЕНО РЕГІОНАЛЬНИЙ ЕТАП ВІДЗНАКИ «ОРДЕН СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА»

З цієї нагоди 6 червня проведено богослужіння та урочистість у Музеї сучасного українського мистецтва Корсаків, що в обласному центрі.

На прохання організаторів митрополит Луцький і Волинський Михаїл відправив заупокійну літію за волинян і всіх українців, які стали жертвами московитської агресії. Службу проведено в центрі Луцька, перед фотостендом «Герої Небесної сотні – Загинули за єдність України – Герої нескореної України». У молитві взяв участь староста кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Володимир Подолець разом з іншим духовенством.

Пізніше владика із протоієреєм Назаром Бабієм, головою відділу з питань здоров'я та пастирської опіки медичних закладів Управління єпархії, побував на святковому заході. У вітальному слові високопреосвященний зазначив: «Професійність цих людей дає можливість врятувати життя багатьох. І навіть у надскладних ситуаціях, нетипових випадках вони – на вершині. Волинська медицина сьогодні відіграє особливу роль для спасіння і допомоги нужденних, починаючи від народження дитини, протягом всього життя і до старості. Кожен має можливість отримати достойну медичну допомогу. Відзначення номінантів – це, напевно, той кульмінаційний момент, коли тобі складають подяку, визначаючи тебе як особливу людину, яка найбільше потрудилася і є пошанована всією українською спільнотою».

Під час церемонії вручили дипломи переможцям регіонального відбору у семи номінаціях: «Найкращий лікар – еталон професії» – Сергій Вахно, лікар-психіатр, завідувач відділення обласної психіатричної лікарні; «Серце медицини» – Тетяна Ткачук, старший ерготерапевт Медичного центру реабілітації учасників бойових дій Луцької міської територіальної громади; «Новатор року» – Олег Яковенко, доктор медичних наук, завідувач кафедри внутрішньої та сімейної медицини медичного факультету Волинського

національного університету ім. Лесі Українки; «Взірець служіння суспільству» – Віктор Корсак, кандидат медичних наук, меценат, бізнесмен; «Фортеця здоров'я» – Медичний центр реабілітації учасників бойових дій Луцької міської територіальної громади; «Опора на лінії життя» – Сергій Сівак, лікар-анестезіолог, депутат Луцької районної ради, нині захищає Україну; «Герой медичного фронту» – Ігор Головчун, брат медичний (анестезист) обласної інфекційної лікарні, нині захищає Україну.

Підбито підсумки конкурсного відбору кандидатів до нагородження, а також відзначено грамотами і подяками волинських медиків.

Переможців визначать у Києві 27 липня, у день великомученика і цілителя Пантелеймона, шляхом голосування міжнародної експертної комісії та поважної ради. «Орден Святого Пантелеймона» – найвища громадська відзнака для медиків України. Проєкт існує з 2009 року, а з 2017-го став масштабним національним рухом медичної спільноти.

Оксана Карнковська, прот. Віталій Собко

ПОМ'ЯНУЛИ РОЗСТРІЛЯНИХ В'ЯЗНІВ ЛУЦЬКОЇ ТЮРМИ

Скорботний захід із заупокійною літією відбувся на території Замкового Свято-Архангельського чоловічого монастиря. Богослужіння очолив і виголосив слово митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Із владикою за упокій убієнних молилися канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, декан кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Микола Нецькар, міський декан протоієрей Михайло Онищук, намісник обителі ігумен Арсеній Качан, інше духовенство, представники влади, миряни.

У ці дні 1941 р. на території тодішньої тюрми кати НКВС розстріляли в'язнів, аби не евакуйовувати їх углиб СРСР. 23 червня вчинено масове вбивство чоловіків і жінок, арештованих та засуджених переважно за проукраїнські погляди. Згідно з архівними документами, станом на 10 червня 1941 р. тут утримували 2754 особи. В основному це члени ОУН, активісти українських економічних організацій, інтелігенція, священно- та церковнослужителі. Після приходу німців деякі могили було розкопано й рідні могли опізнати розстріляних, однак частина трупів лежала під землею. У знайденому через 76 років похованні ексгумовано 107 останків. Їх виявили у п'ятиметровій ямі на глибині двох метрів. За попередніми даними, загиблі – це люди віком до 30 літ. У червні 2019-го проводили нові розкопки, які виявили численні людські рештки.

Оксана Карнковська

ЧЕРНИЧІ: ГРОМАДА РАЗОМ ІЗ АРХІЄРЕЄМ ПОМОЛИЛАСЯ ЗА НЕВИННО УБІЄННИХ У 1943-МУ

У храмі Преображення Господнього обласного центру митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну Літургію та заупокійну літію з нагоди трагічних подій, які сталися на цих місцях.

Із високопреосвященним молилися міський декан протоієрей Михайло Онищук, декан кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Микола Нецькар, настоятель протоієрей Борис Григлевич, інше духовенство. Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено активних парафіян.

Після Служби Божої священнослужителі відслужили на подвір'ї церкви літію, освятивши пам'ятну стелу з іменами замордованих мешканців. Декілька патріотичних пісень виконав фольклорний гурт «Чачка».

У слові керуючий єпархією зазначив, що ми сьогодні прийшли, щоб ушанувати убієнних жителів сіл Черничі й Кічкарівка. Війна – це завжди смерть, трагедія, несправедливість. І завжди найбільше страждає простий люд.

Тоді знищували цілу націю. Це не була боротьба за територію, чи з порушниками закону, це була боротьба з Україною і всім українським. Нищили Україну, з однієї сторони, фашистський Радянський Союз, з іншої фашистська Німеччина – два людиноненависницьких режими. Але українці стали міцніші, більш загартовані. Цей день має бути днем пам'яті, днем нагадування, і провести його потрібно в молитві, каже владика.

Черницький Божий дім має багату історію, пов'язану з колишньою обителлю. Спочатку неподалік був чоловічий монастир, який з 1617 року став жіночим. Згодом, втративши підтримку та майно, святиня занепала. На її місці у 1787 році збудували дерев'яну Преображенську церкву, яка простояла до 1980-х років. Згідно з історичними даними, на місці храму був невеликий пустир, а поруч – старий цвинтар, залишки якого зберігалися до недавнього часу.

Луцький мікрорайон Черничі, де розташована церква, має значні сліди поселень від енеоліту до пізнього середньовіччя. На території сучасних Чернич зберігся пагорб із такою ж назвою серед боліт річки Омелянівки, на якому були церква Пре-

ображення Господнього і Спасо-Преображенський монастир. Оскільки назви пагорба і села пов'язані зі словом «чернець», то, ймовірно, що монастир виник раніше, ніж село.

Улітку 1943 року в цій місцевості, тоді ще приміській, сталася сумна подія, внаслідок якої загинуло дуже багато жителів. Трагедія скоїлася 27 червня, напередодні свята Трійці. Того дня поляки оточили з усіх сторін село і спалили його разом із мешканцями та худобою. Крім Чернич, горіли й навколишні села.

Наступного року сім'ї загиблих відшукували останки своїх родичів, поспіхом похованих біля хат, і похоронили їх біля храму. Так, в обійсті однієї родини було закопано тіла дев'яти дітей. У 1943–1944 роках настоятелем Преображенського храму в Черничах був о. Симеон Говдій. Священник відслужив панахиду за упокій усіх невинно убієнних.

Наукові дослідження тут проводила експедиція «Волинські старожитності» із 2009 року. Вона займається вивченням та збереженням археологічних пам'яток нашої області: проводяться розкопки, здійснюється пошук та ексгумація останків загиблих у минулих війнах, зокрема, у Другій світовій.

ЧОМУ СПОВІЛЬНЮЄТЬСЯ ПЕРЕХІД РЕЛІГІЙНИХ ГРОМАД ДО ПЦУ?

Центр журналістських розслідувань «Сила правди» (*sylapravdy.com*) взяв коментар у протоієрея Віктора Пушка про це та інші важливі питання.

На початку року на Волині зареєстровано 640 парафій, які перебувають у лоні Православної Церкви України, і 503, що залишаються в МП. Інформацію щодо зміни юрисдикційного підпорядкування релігійними організаціями за 2023–2024 роки журналісти отримали від Управління культури, з питань релігій та національностей Волинської облдержадміністрації.

Отець Віктор, голова інформаційно-видавничого центру єпархії, пояснив, що релігійні громади активніше переходять тоді, коли відбуваються якісь значні або надзвичайні події.

«Це природний процес. Найбільше переходів у нас було лише в двох моментах: коли був дарований Томос і у 2022 році, коли почалась повномасштабна війна. Відбувалися події, коли це питання актуалізувалося. Тому ті громади, які точно хотіли перейти, вже зробили це. Але й досі є громади, що не можуть визначитися, вагаються. Отож, ми не очікуємо, що щороку кількість переходів буде однакова… Також у нас постійно відбувається неофіційна комунікація із прихожанами і священниками УПЦ, ми роз'яснюємо всі питання. Ми проінформовані про ті громади, які справді хочуть і планують переходити», – каже душпастир.

За статистикою, яку провела «Сила правди», найбільше парафій змінили юрисдикцію тоді, коли наша Церква отримала Томос, – їх було 86. Однак наступного року вже стало значно менше, а з початком повномасштабного вторгнення трохи збільшилося. Маються на увазі ті громади, щодо яких юридичний процес переходу вже завершився.

«Найбільше парафій московського патріархату в нас лишається на півночі області, якось південні райони вже майже попереходили. У селах, де була одна церква, то теж майже усюди громади перейшли до Православної Церкви України», – доповнює о. Віктор.

Оксана Карнковська

ВІДВЕРТІСТЬ ПЕРЕД ПСИХОТЕРАПЕВТОМ ЧИ СВЯЩЕННИКОМ?

Один панотець відверто зізнався, що емоційно потерпає навіть не від похоронного обряду, а від сповіді прихожан. Отже, приймати щирі зізнання сповідників, у яких нема ні йоти прихованого змісту, душпастиреві потрібно заслужити безсумнівною довірою.

Чи багато людей звертаються до послуг психотерапевта? Далебі, що ні. Якщо і є на серці камінь, то краще вилити свої душевні терзання сусідці, родичам чи близьким знайомим, які здатні вислухати вас до завершення розповіді. Так чи інакше, в кожного є потреба вилити власні переживання сторонній особі й заручитися якщо не підтримкою і розумінням, то хоча б «розрядити» надмірні емоції.

Що ж до Сповіді у священника, то тут зовсім інша ситуація. Є потреба внутрішня, є потреба календарна, є потреба подієва. Перед великими святами прийнято сповідатися. Тому й утворюються величезні черги каянників перед Різдвом та Великоднем. Так велить календар. А ось коли виникає внутрішня потреба після якихось життєвих перипетій, то Сповідь є логічним завершенням і консистенцією позитивних чи негативних емоцій. Подієвою причиною Покаяння може бути обов'язкова сповідь перед важливими подіями, як-от Вінчання, початок особливого життєвого етапу і т. ін.

Психотерапевт – це спеціаліст, який застосовує психологічні методи для вирішення психологічних та емоційних проблем. Його основна функція – допомогти клієнту краще пізнати себе, свої почуття, емоції та розвинути нові способи взаємодії зі світом. Роль психотерапевта – не просто давати поради, а навчити клієнта самостійно розпізнавати й вирішувати проблеми, покращувати якість життя. Психотерапевт створює безпечне й підтримувальне середовище, де клієнт може вільно висловлювати свої думки та почуття.

Священник сприймає відвертості сповідальника із бажанням покаятись у допущених гріхах виключно на підвалинах мудрого Євангелія. Досвідчений панотець завжди здатен відшукати відповіді й порадити подальші дії, керуючись Святим Письмом. Таємниця Сповіді, як і таємниця сеансів у психотерапевта, залишається далекою від гласності. І як тут не згадати пристосуванство московитів у часи їхнього «духовного» іга. Протоієрей Сергій Мельничук-Мартинюк в «Автобіографічній розповіді священнослужителя від дитинства і до сьогоднішніх днів» згадує обов'язкову повинність кожного священнослужителя доповідати відповідним органам конкретні відвертості сповідальників, які «загрожували державній безпеці». Більше того, аби мати відповідні матеріали, батюшки змушені були провокувати розмову так, аби отримати затребувану інформацію.

Протестанти стверджують, що сповідь запроваджено на Латеранському Соборі в 1215 р., тому що саме тоді було зобов'язано вірних сповідатися хоча б раз на рік. А ми знаємо, що Ісус Христос від-

пускав гріхи сповідальникам: «Через те кажу тобі: прощаються гріхи її численні за те, що вона полюбила багато, а кому мало прощається, той мало любить. Їй же (жінці) сказав: прощаються тобі гріхи. Ті, що були з Ним, почали говорити про себе: хто Він, що й гріхи прощає? Він же сказав жінці: віра твоя спасла тебе; йди з миром» (Лк. 7:47–50).

Чи можна уявити похід до психотерапевта як візит до спеціаліста без поважної причини? Платний прийом обійдеться вам завіренням спеціаліста, що «у вас усе добре»? А чи не буває так, що на Сповіді людина заявляє священникові подібну ситуацію: мовляв, «гріхів не маю, у мене все добре».

Ми приходимо на землю, щоб зростати й розвиватися. Цей процес – завдання на все життя. У цьому житті всі ми грішимо (див. Рим. 3:23). У кожного є потреба в покаянні. Інколи ми грішимо через незнання, інколи через власні слабкості, а інколи через свідомий непослух. У Біблії читаємо: «немає людини праведної на землі, що робила б добро й не грішила» (Екл. 7:20), «коли ж кажемо, що не маєм гріха, то себе обманюємо, і немає в нас правди!» (1 Ів. 1:8).

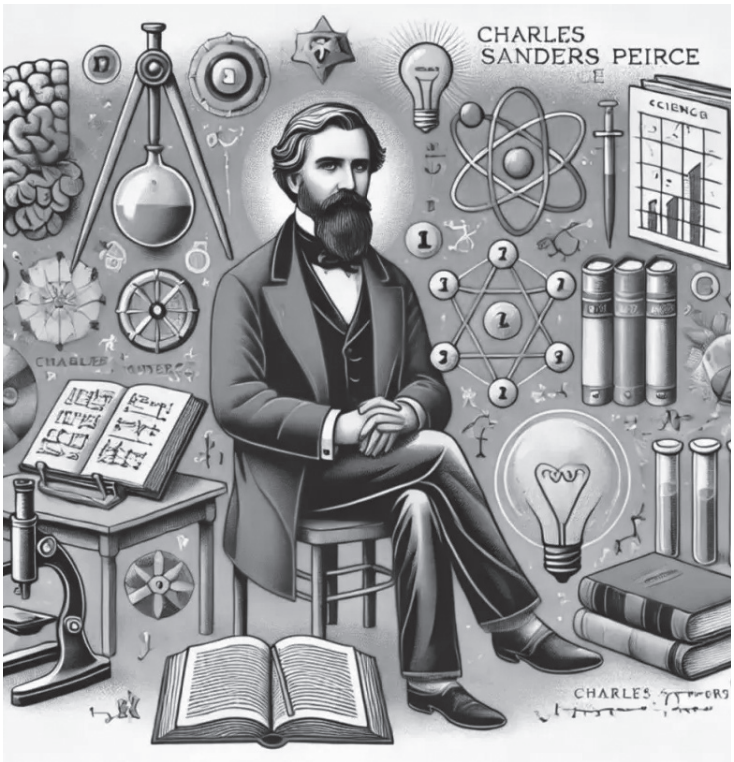
Апостол Яків казав: «Хто знає, як чинити добро, та не чинить, – той має гріх» (Як. 4:17). Апостол Іван описав гріх як «усяку неправду» і «беззаконня» (1 Ів. 5:17, 3:4).

Крім Ісуса Христа, Чиє життя було досконалим, усі люди, які жили на землі, грішили. Наш Небесний Батько, сповнений великої любові, дав нам можливість каятися у власних гріхах.

Якщо в житті виникають певні негаразди, коли тупикові ситуації не дають душевного спокою, тоді виникає потреба вирішення питання. Бігти до психотерапевта чи бабці-шептухи можуть тільки ті, хто втратив віру в Бога і не сподівається на Його допомогу. В Євангелії слово «віра» згадується 239 разів. У Біблії вираз «віра спасла тебе» чи подібні, котрі висловлюють ідею, що віра привела до порятунку, зустрічаються декілька разів. Найчастіше цей вислів використовується у Євангелії (наприклад, коли Ісус говорить жінкам, які мали кровотечу, або невіруючим людям, яким Він дарує чудеса). А умовою кожного дива від Господа має бути щира, відверта сповідь перед Ним. Господь як Лікар, як Цілитель здатний вислухати кожного із нас, зрозуміти, простити і сотворити диво на тернистому шляху до Царства Небесного кожного сповідника.

Віталій Клімчук

АТЕЇСТИ В БОЖОМУ ХРАМІ

Не озирайтесь у церкві, шукаючи поглядом атеїстів серед прихожан. Вони там фізично не присутні. Проте знаємо їх за судженнями, переконаннями, думками та гласною плакатністю. Суто невіруючу, недалеку людину можна назвати безбожником, а «підкованого» знаннями атеїста – не повернеться язик. Ці люди знають дещо з теорії, яка почасти «виправдовує» їхні гострі заперечення релігії.

Атеїсти – це люди, які не вірять у існування Бога, богів чи інших надприродних істот. Вони відкидають релігійні віруванння і часто вважають, що світ і все в ньому можна пояснити науковими, природними, матеріальними причинами.

Багато хто з атеїстів причетний до серйозних сфер народного господарства і навіть науки. Вони усвідомлюють рівень цивілізації і наукових відкриттів, якими користується світ. А сучасники із вдячністю «відкривачам» користуються надбанням сьогодення. Природа стала джерелом натхнення для багатьох винаходів людства, які покращують життя та вирішують різні проблеми. Суть питання звелася лише до того, аби вправно скопіювати готову схему природи і на її основі створити власний винахід. Деякі з найвідоміших прикладів включають форму крила птаха та здатність літати, які надихнули людей на створення літаків і вертольотів. Форма тіла китів та інших морських ссавців, які легко пересуваються у воді, була використана при розробці підводних човнів. Колючки реп'яхів, що чіпляються до шерсті тварин, надихнули на створення липучок для одягу та інших цілей. Шкіра акули, яка має унікальну структуру, що запобігає прилипанню бактерій, стала прикладом для розробки антибактеріальних поверхонь у лікарнях та інших місцях, де

потрібна особлива гігієна. Коралові рифи та термітні гори надихнули на створення міцних і стійких будівельних матеріалів. Лісові комахи, які фільтрують воду та повітря, стали прикладом для створення фільтрів для води й повітря. Зрештою, двигун внутрішнього згоряння, який у буквальному розумінні рухає нас грішним світом, збудовано за принципом роботи серця всіх теплокровних істот! Ці та багато інших винаходів показують, наскільки мудрою й ефективною може бути природа і як її принципи використано для створення корисних речей.

А тепер виникає питання: хто першочергово придумав і створив цей досконалий світ, давши людині розум усвідомити його і взяти приклад для побудови засобів сьогодення?

Християни вірять у те, що цей досконалий світ сотворив Господь. Тобто Вищий розум. Творець дав можливість людям пізнавати цей світ, мудрішати, аналізувати і підкорювати для власного добробуту в міру свідомого прозріння. Історія фіксує імена представників цивілізації, які стали геніальними вченими-винахідниками.

Ісаак Ньютон (народився 4 січня 1643 р.) прожив велике наукове життя, яке змінило уявлення людства про Всесвіт. Проте за легендарними відкриттями ховалася людина, яка уникала слави та прагнула самотності.

Закон всесвітнього тяжіння, уява про яблуко, що падає з дерева, стала символом цього відкриття, хоча сам Ньютон про це ніколи не згадував. Розкрив таємницю спектра світла, показавши, що біле світло складається з усіх кольорів веселки. Хоча його методи стали основою для сучасної математики, Ньютон не поспішав оприлюднювати свої роботи з інтегрального та диференціального числення. У Кембриджі Ньютон отримав професорське звання, але викладання не приносило йому задоволення – студентів приваблювала його слава, але мало цікавили наукові концепції. Сам Ньютон, зосереджений на дослідженнях, залишався байдужим до світської уваги. Найвидатнішою його працею стали «Начала натуральної філософії» – книга, яка пояснила закони механіки та руху планет. Її досі вважають основою класичної фізики. Ньютон залишив значний внесок у математику, оптику та астрономію.

Вражаючим і повчальним є факт, що наприкінці життя Ньютон присвятив себе богослов'ю, намагаючись розкрити біблійні таємниці та встановити дати історичних подій. Він писав: «Я відчуваю себе хлопчиком, який грається на березі океану, знаходячи гарні камінчики, поки океан істини залишається недосяжним». Він залишив величезну спадщину, яка вплинула на розвиток науки, економіки та культури і разом з тим визнав, що неосяжний океан винаходів залишається поки що поза увагою людини.

Ісаак Ньютон – особа, яка відкрила Всесвіт і показала, що справжнє покликання може бути знайдене в тиші та самотності і у визнанні вищої сили розуму дещицю якого довелося йому осягти особисто.

Альберт Ейнштейн (нар.1879 р.) – чи не найяскравіший представник цієї полум'яної когорти, яка втрапила своїм життя в період атеїстичного свавілля. Тому він, чиїми відкриттями ми захоплюємось дотепер, вважався до певної пори атеїстом, про що і заявляв: «Це, звичайно, брехня, що ви читали про мої релігійні переконання, брехня, яка систематично повторюється. Я не вірю в персоніфікованого Бога і ніколи не заперечував цього, але висловив це чітко. Якщо в мені є щось, що можна назвати релігійним, то це, без сумніву, безоглядне захоплення будовою Всесвіту тією мірою, якою наука розкриває його».

Геніальний учений користувався творінням Всевишнього, але замість вдячності за щедрий дарунок… привласнював Його творіння собі. Він розширив свої переконання в листах, відповідаючи японським дослідникам. У відповідях описано його уявлення про науку і релігію: «Наукові дослідження можуть зменшити марновірство, заохочуючи людей думати і дивитися на речі з точки зору причини й наслідку. Безсумнівно, це переконання про раціональність і впорядкованість світу, схоже на релігійне почуття, лежить в основі всіх наукових робіт вищого порядку… Це переконання пов'язане з глибокою вірою у Вищий розум, який показує себе в світі досвіду, являє мою концепцію Бога». Отже, Ейнштейн усе-таки змушений був визнати існування Бога як вищої сили розуму і мудрості.

Навіть геніальні винаходи вчених не завжди приносили користь людству. Чи програмував таку перспективу Творець? Далебі, що ні. Палиця має два кінці, і всесвітньо відомий Альфред Нобель був далеким від того, аби створювати для світу агресивний продукт. Його винахід, динаміт, активно використовували у війнах, і Нобель часто стикався з критикою. Коли у 1888 році з'явився хибний некролог із заголовком «Торговець смертю помер», це змусило Альфреда замислитися над своєю спадщиною. Результатом стала ідея залишити після себе щось, що служитиме прогресові й миру. Він розпорядився використати його статки (31,6 млн шведських крон) для вручення щорічних премій у п'яти сферах: фізика, хімія, медицина, література і за досягнення у справі миру.

Альфред Нобель не був релігійним у традиційному розумінні цього слова. Він не був членом будь-якої релігійної громади, і його погляди на віру були більше світськими, ніж релігійними. Нобель цікавився філософією та наукою, і мотивація для створення Нобелівської премії, заснована на його заповіті, більше базувалася на ідеях прогресу, людського розвитку та миру, ніж на релігійних переконаннях. Проте, як бачимо, у вченого вистачило мужності віддати власні статки для активізації і розвитку наукових досягнень світу. Він став єднальною ланкою серед наукових світил на рубежі розуму та мудрості.

Дар мудрості – це надприродне налаштування розуму, яке схиляє людину шукати Бога і Його слави передусім, дає втішатися, аж до розкошування, Богом і всім тим, що в який завгодно спосіб стосується Його слави. Цей дар допомагає пізнати й полюбити віковічну правду.

Багато вчених, як і Чарльз Дарвін свого часу, виправданням досконалості світу називали еволюційний процес і мудрість природи, розуміючи власним розумом надскладні природні конструкції. Але дар розуму, яким обдарований Месія, найчастіше пов'я-

заний у Біблії з даром мудрості (Вих 31:3; 36:1; Іов 38:36; Прип 4:5; 17:16 та ін.). Цей дар дієво допомагає людині об'єктивно оцінювати конкретну ситуацію та приймати правильні рішення, пов'язані з майбутнім. Людина, яка має цей дар, може правильно розпізнавати (прочитувати) Божу волю та відрізняти правду від облуди. Дар розуму дозволяє краще розуміти Божі істини та зрозуміліше їх пояснювати іншим. Це особливий учительський дар. Саме про нього думав св. Лука, коли говорив про Христа, Який ішов з учнями дорогою до Емауса: «Тоді відкрив їм розум, щоб вони розуміли Писання» (Лк. 24:45).

Кожний учений, якому відкрив Творець секрет геніального винаходу, повинен мати постійний контакт із Богом, Котрий є сама мудрість, а також із християнином, який живе міццю дару мудрості: «Хто ходить з мудрим, сам стає мудрий» (Прип. 13:20). Ми маємо уникати шляху ставання духовними індивідуалістами. З іншого боку, не можна поспішно приєднуватися до малознаного вчителя, бо може статися, що опинимося під впливом когось, хто прагне керувати, не посідаючи належної мудрості («Не сотвори собі кумира…»). Дар розуму дозволяє людині судити про все немовби інстинктивно у світлі віри. Християни, які віддали себе Святому Духові, згідні у своїх оцінках подій світу цього, навіть якщо не бачаться й не домовляються про порозуміння.

В історії про десятьох прокажених Месія дивується, чому лише один зцілений від хвороби повернувся до Нього з подякою. А, можливо, ті, дев'ять, були в душі атеїстами і не здатними зрозуміти дар Божий? Чи всі світочі науки, отримуючи Нобелівські премії і визнання людства, повертаються до витоків розуміння яскравого відкриття і дякують Тому, Хто допоміг їм у цьому? Безумовно, вони, як всі люди, є істотами розумними, але не дуже мудрими.

Віталій Клімчук

БЕЗ ВИНИ ВБИТІ

Вину, як правило, доводить суд. Юристи вивчають справу, аналізують, зважують і виносять справедливий вирок. Порушник спокутує провину і чекає завершення терміну ув'язнення. Інколи щасливого фіналу не передбачено, якщо засуджений «заробив» довічний строк. Тільки природна смерть подарує злочинцю волю.

Інколи буває, що довічне дали безпідставно. Так трапилось у найдемократичнішій країні світу. Глінн Сіммонс пробув за гратами 48 років, 1 місяць і 18 днів. Це є найдовшим терміном помилкового ув'язнення у США. Судовий орган постановив «на основі чітких і переконливих доказів», що злочин, в якому звинувачували і за який ув'язнили Сіммонса, насправді «не був скоєний містером Сіммонсом». Ідеться про найважчий гріх – убивство. Невинно засуджений був фактично невинно вбитим, адже перекреслив життя несправедливим вироком суду, хоча і пережив важкі випробування й залишив за собою шанс почати життя спочатку. «І не лякайтеся тих, хто тіло вбиває, а душі вбити не може; але бійтеся

більше того, хто може й душу, і тіло вам занапастити в геєнні» (Мф. 10:28).

Мудрість Євангелія нагадує нам долі невинно вбитих дітей царем Іродом. Тоді справдилось те, що сказав пророк Єремія: «В Рамі чути голос, плач і тяжке ридання: то Рахиль плаче за дітьми своїми й не хоче, щоб її втішити, бо їх немає» (Мф. 2:17–18). Грецькі джерела називають 14 000 убитих хлопчиків, а середньовічні автори припускають до 144 000 жертв; пізніші богослови (Джозеф Кнабенбауер, Август Біспінг) говорили тільки про шість-двадцять убитих дітей через передбачуваний розмір міста Вифлеєм та заселеність його передмість. Ідеться про смертельну гонитву за Немовлям Спасителем, Який також став невинно вбитим віддавши життя за спасіння наших душ.

Іродом нині називають людей за діяння найважчих гріхів. Згадаймо більше двадцяти мільйонів воїнів Другої світової війни під керування війська ірода сталіна, бачимо нинішнього ірода путіна, що загубив сотні тисяч людських життів. І чи варто називати агресора невинно вбитими на чужій землі, яку вони прийшли забрати в корінного народу? Власне, це є те, що роблять росіяни стосовно українського народу, – «кров неповинну ллють».

Ціна травневої «перемоги» 1945 року сягає понад двадцять мільйонів невинного людського цвіту. Як і нині, воювати були відіслані воїни з окупованих територій, які могли жити і будувати щасливі родини.

У Новому Завіті ми зустрічаємо настанову та пораду, яким повинен бути воїн. Зазначається, що не повинен мародерити, знущатися з інших: «…Нікого не кривдьте, ані не оскаржуйте фальшиво, удовольняйтесь платнею своєю» (Лк. 3:14). Також бачимо ставлення до тих, хто загарбує чужі території: «Проклятий, хто пересуває межу свого ближнього!» (Втор 27:17). У книзі Вихід сказано «Не вбий», а в іншому розділі цієї книги роз'яснюється, чи буде гріхом убивство злодія, який проник у чужий дім (країну): «Коли злодій буде зловлений в підкопі, і буде побитий так, що помре, то нема провини крови на тому, хто побив» (Вих. 22:2). Отож, ми маємо повне право на захист своєї домівки. Дивним видається те, що благословення для посіпак-московитів було дано патріархом кирилом гундяєвим. Замість читання Євангеля цей прислужник путіна читає тільки його криваві укази…

Ми досить часто чуємо про «порушення законів ведення війни», писаних як світські закони, але на основі Божих заповідей. Вина бійців у таких випадках у прямому вбивстві на війні: це коли вбивають беззбройного ворога, полоненого ворога чи пораненого ворога, цивільного колаборанта чи навіть співзахисника, якщо, наприклад, ховався за його плечима чи через конфлікт. Це є прямим убивством, бо ми не захищаємося від нього.

Самогубство, вчинене обдумано й свідомо, є одним із найтяжчих гріхів, бо це – різновид убивства, причому навмисного. А вбивство є порушенням шостої заповіді Божої: «Не вбивай!» (Вих. 20:13). Самогубець убиває, тобто відбирає життя у самого себе.

Чи можна назвати професійного воїна, що захищає свою країну і родину, невинним у жорстокій битві за справедливість? Далебі, що так. Небесний Суд, безумовно, розбереться в нюансах смертельного воєнного бою і винесе справедливий вирок, на відміну земним судовим промахам. Але навіть яскраві прояви героїзму наших воїнів, що полягли на полі бою і здобули славу та пошанування, все ж підлягають терміну «невинно убієнних».

На війні без убивств не буває, навіть якщо ти захищаєшся від агресора. Тому і з'явились запитання: як бути християнам, які взяли в руки зброю і вчинили вбивство, адже християнство однозначно забороняє вбивства людини. Розгляньмо ставлення до вбивства на основі Нового Завіту. У Євангелії від Марка 10:19, Матфея 19:18 і Луки 18:20 грецькою мовою написано: «Не вбивай». Це слово вживається – 10 разів.

В інших місцях Нового Завіту близько 200 разів вживаються інші за написанням і смисловими відтінками синонімічні грецькі слова. Основною цитатою, яка звільняє від покарання через гріх убивства, є слова Спасителя: «Немає більшої любові за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх…» (Ін. 15:13). Наші славні пращури клали свої голови за рідних і друзів упродовж усієї багатостраждальної історії України: княжі часи, козаччина, гайдамаччина, новітня історія.

Згадаймо важливі слова Христа, промовлені у Гефсиманському саду: «Всі, хто візьме меч, від меча і загинуть» (Мф: 26:52). Ці слова Господа нашого Ісуса Христа варто почути агресорам і тиранам, тим, хто задумує зло і свідомо йде на насильство, аби привласнити чуже, загарбати, скривдити. А «меч», від якого вони, як попереджає Господь, загинуть, – у руках захисників, які його взяли для захисту, оборони.

…Кожної ночі від ірода путіна на нашу землю летить смерть для мирного населення і на поле бою для воїнів. Від немовляти, мами, дідуся, воїна ми чекаємо добрих і мирних справ для блага людини. Пам'ятаймо, що легше знищити тіло, але не душу. Страшний Суд чекає на вбивць і життя вічне для невинно вбитих людей, які народилися на землі, аби примножувати славу Божу.

Віталій Клімчук

З ГРІШМИ І СТЕЦЬКО, МОВ ЧОЛОВІК

Не одне покоління українців виросло на невмирущому творі Григорія Квітки-Основ'яненка «Сватання на Гончарівці». П'єсу ставили наші прадіди в стодолах, сільських клубах, професійних театрах. У класичній комедії відображено народну мудрість і глибоку філософію, яка дає оцінку нашому гріховному життю, де за гроші хотіли купити кохання.

Чому ніхто тепер не називає хлопчиків Стецьками (пестлива форма імені Степан)? Бо недобра слава йде від тієї форми. А все через спокусливу роль грошей. Найвідоміша фраза в цьому контексті належить Олексієві, дійовій особі тої комедії: «А все то гроші! Таки куди не подивись, усе вони на світі орудують! З грішми що не задумай, так усе і уродиться! З грішми хоч лежінь – кажуть трудящий; з грішми дурня, невігласа і почитують, і шанують лучче, чим доброго, розумного і роботящого. З грішми от і Стецько шанується, мов чоловік; а він, по правді сказавши... що він? — Стецько!»

Ще одне ім'я, яким не називають хлопчиків у християнських народів, – Юда. Бо хоча серед біблійних осіб є не один позитивний герой із цим іменем, одначе найбільш відомий Юда Іскаріот. Ця постать продала Ісуса за тридцять срібняків. Усе через гроші! Саме вони є найбільшою спокусою для людей. У Євангелії гроші згадуються у чотири рази частіше, ніж молитва. Святе Письмо чітко описує, яким має бути ставлення людини до грошей. І в Старому, і в Новому Завіті знаходимо багато вказівок, як використовувати матеріальні блага. Адже грошові знаки не є чимось негативним: мудре використання їх у повсякденному житті приносить тільки користь.

Гроші — це платіжний засіб, особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів та послуг. Гроші є мірилом вартості та засобом обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження і платежу. З утворенням світового ринку деякі національні валюти стали виконувати функції світових.

Прихильників тези, що за гроші можна купити все, стає все більше і більше. Мабуть, тому, що і грошей стає більше. Від астрономічних сум дехто втрачає розум і вкотре впадає у рабську прірву мамони. Про матеріальні блага і гроші черпаємо мудрість із Святого Письма. «Господи, ось половину майна свого даю вбогим, а коли чимсь когось і покривдив, поверну вчетверо» (Лк. 19:8), – каже митар Закхей після зустрічі зі Спасителем. Христос хвалить бідну вдову за її жертовність (Мк. 12:41–44), а в притчах використовує зрозумілі слухачам приклади, аби пояснити таємниці Божого Царства (Мф. 25:14–30; Лк 15:8–9). «Навіщо гроші в руках дурня? Щоб му-

дрости купити? Таж у нього розуму нема» (Прип. 17:16). «Хто любить гроші, не має їх досить; а хто любить достатки, ніякої користи з них не має. Це теж марнота» (Проп. 5:9). «Не обмінюй друга за гроші, ані рідного брата за золото офірське» (Сир. 7:18).

Сучасний ярмарок життя активно звеличує обсяги комерції. Попит формує пропозиції. Від продажу голосу на виборах за тридцять срібників до реалізації життєво важливих органів або здавання їх в «оренду». Дзвінка монета стала невидимою у формі електронних купюр чи біткоїнів. Але ж купівлі-продажі залишились видимими для Того, Хто сотворив цей світ для любові. «Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і хробацтво нівечить, і де підкопують злодії і викрадають. Збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ані хробацтво не нівечить, і де злодії не пробивають стін і не викрадають. Бо де твій скарб, там буде і твоє серце» (Мф. 6:19–21).

Нині світ здригається від кривавих воєн. Метою кожної агресії є матеріальні цінності, гроші. Мільйони смертей ближніх перетворюються в мільярди і трильйони прибутку для «повелителів світу», які перейняли на себе місію суддів. «Бо корінь усього лиха – грошолюбство, до якого деякі вдавшися, від віри відбились і прошили себе численними болями» (1 Тим. 6:10).

І якщо Стецько із відомого літературного твору отримав за свої домагання за гроші гарбуза, то багатьом нинішнім стецькам вдається загарбувати чужі території, земельні багатства та рабів. А всі ж вони на демократичних виборах до влади обіцяли електоратові безмірну любов і повагу майже через поцілунки. Як і Юда Іскаріотський, який теж свого часу був апостолом та учнем Спасителя.

Віталій Клімчук

ЧИ СПРАВДІ ЛИЦЕМІРУ ЛЕГШЕ ПРИСТОСУВАТИСЯ ДО ЖИТТЯ?

Чи кинув хоча б один із юрби камінь в Ісуса Христа, коли Він закликав «безгрішних людей» вчинити наругу над собою? Кожен проаналізував власні вчинки і зробив правильний висновок. А чи змогли б сучасники утриматися від акту каменування на подібну пропозицію? Хтозна… Можна уявити, скільки каміння летить в напрямку відомих людей у медіапросторі кожного дня із безпідставними звинуваченнями. Носити маску на обличчі люди навчилися не тільки під час коронавірусу, а й повсякчас. Навіть залицяльник створює собі імідж безмежного позитиву, аби підкорити серце коханої, підлеглий перед начальством примножує достоїнства, якими ніколи не володів, кандидат на керівну посаду стелиться чарівним килимом-самобранкою перед виборцями.

Вільям Шекспір здобув визнання серед театралів класичною драматургією, а серед простолюду – крилатою фразою про те, що «життя театр, а люди в нім – актори». І дійсно, люди із неабияким артистизмом легше досягають мети власною переконливістю, або ж, назвемо явище власним іменем, – лицемірством. У класичній грецькій мові це слово є театральним терміном і означає «грати» або «вдавати». А «лицемір» – hupokrites – у буквальному розумінні перекладається як «актор». Уявіть такий запис у трудовій книжці працівника театру чи кіностудії у теперішньому часі. Лицемірство – це поведінка, що прикриває нещирість або зловмисність удаваним щиросердям або чеснотами. Лицемірство – це підробка переконань, почуттів, чеснот, яких людина не має.

Ісус засуджував лицемірство. Подивімося, чому поведінка лицемірів так не подобалася Ісусові Христу: «…Коли твориш милостиню, не сурми перед собою, як роблять лицеміри в синагогах і на вулицях, щоб прославляли їх люди. Істинно кажу вам: вони вже мають нагороду свою» (Мф. 6:2); «І, коли молишся, не будь як лицеміри, які люблять молитися у синагогах і на перехрестях, зупиняючись, щоб бачили їх люди. Істинно кажу вам: вони вже мають нагороду свою» (Мф. 6:5); «Коли ж постите, не будьте сумні, як лицеміри, бо вони потьмарюють обличчя свої, щоб показати людям, що постять вони. Істинно кажу вам: вони вже мають нагороду свою» (Мф. 6:16).

Усіх акторів-лицемірів об'єднує пристосування до полегшення важких життєвих ситуацій, вони переслідують конкретну мету, «щоб прославляли їх люди» (Мф. 6:2), «щоб бачили їх люди» (Мф. 6:5), «щоб показати людям, що постять вони» (Мф. 6:16). Насправді їх поведінка є награним актом, за що Ісус і називає їх лицемірами. Ісус дуже чітко дав характеристику книжникам і фарисеям як яскравим представникам лицемірства: «Отже, все, що кажуть вам додержувати, додержуйте і робіть; а за ділами їхніми не робіть, бо вони говорять і не роблять» (Мф. 23:3), «Всі ж діла свої роблять так, щоб їх бачили люди» (Мф. 23:5).

Пристосуванці створюють собі образ, засуджуючи конкретні негаразди суспільства, критикуючи недоліки опонентів з обіцянками впрягтися у чесну боротьбу за їх усунення, хоча аж нічим не кращі за об'єкт критиканства. Ісус сказав, що якщо ви засуджуєте людину за те саме, що робите самі, то ви – лицемір: «Не судіть, щоб і вас не судили; бо яким судом судите, таким судитимуть і вас,

і якою мірою міряєте, такою відміряється й вам. І чому ж ти бачиш скалку в оці брата твого, а колоди, що є в оці твоєму, не відчуваєш? Або як скажеш братові твоєму: дай я витягну скалку з ока твого, коли колода в оці твоїм? Лицеміре, вийми спершу колоду з ока твого, і тоді побачиш, як вийняти скалку з ока брата твого» (Мф. 7:1–5). Свідками таких життєвих драм і комедій ми досить часто стаємо самі як глядачі або ж безпосередніми учасниками нав'язаної життям драматургії.

Чи можна вважати корифеїв – основоположників театральної школи Костянтина Станіславського і Бертольда Брехта – найбільшими грішниками в царині лицемірства? А чи можна вважати вогонь тільки руйнівником, а воду тільки засобом затоплення земель? Людина як подоба Господа має завжди бути справжньою і щирою в помислах і діях, а лицемірство є антонімом щирості, без щирого ж покаяння ніхто не може примиритися з Богом за допомогою жертви Ісуса Христа на хресті. Лицемір тільки вдає, що він примирився, але насправді це брехня. А брехуни і грішники не наслідують Царства Божого. Наша поведінка не повинна бути лицемірною: «І все, що робите, робіть від душі, як для Господа, а не для людей, знаючи, що в нагороду від Господа одержите спадок, бо ви служите Господу Христу» (Кол. 3:23, 24).

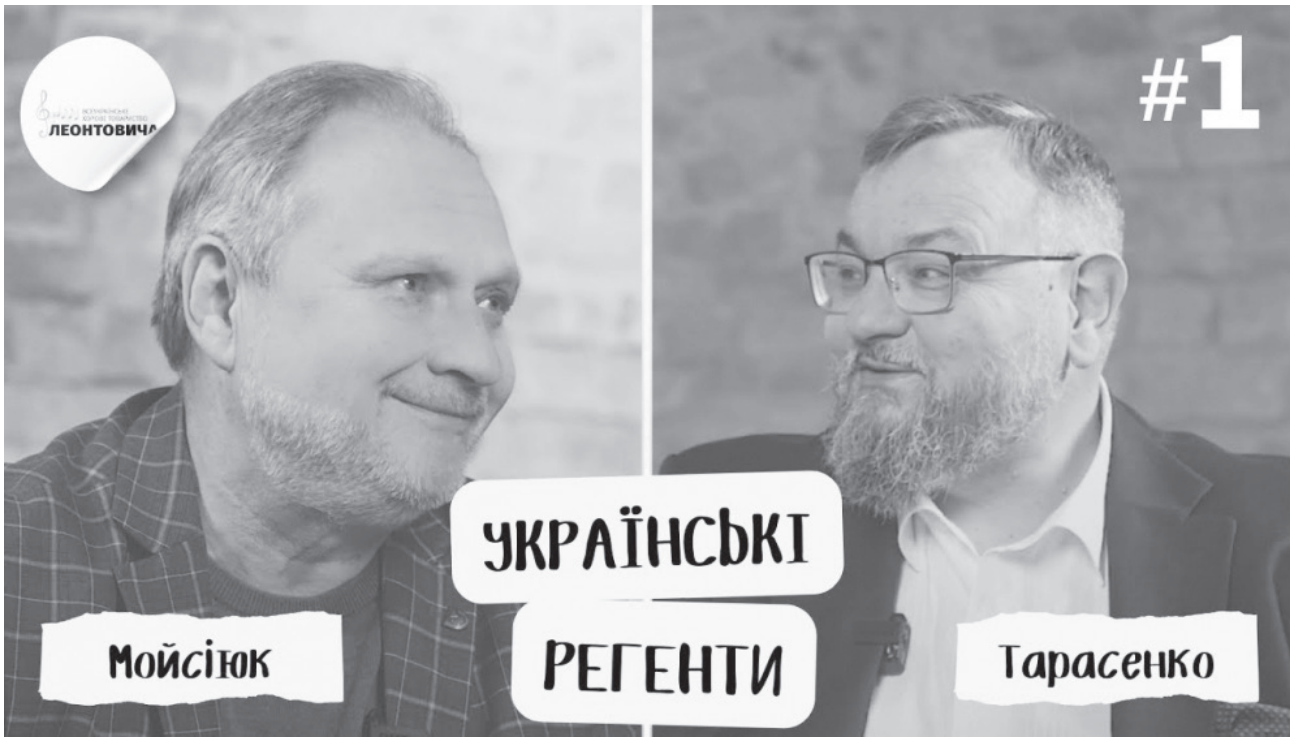
Давньогрецький філософ Сократ закарбував у віках мудрість: «Заговори, щоб я тебе побачив». Адже саме в розмові людина виявляє свою вихованість, грамотність, приналежність до певної сфери діяльності. А вустами Господа пролунала мудрість: «По їхніх плодах ви пізнаєте їх. Бо хіба ж виноград на тернині збирають, або фіґи із будяків?» (Мф. 7:16). Демагоги, посилаючись однобоко на Сократа, вирішили, що достатньо для вдосконалення кар'єри лише слів. Благо, завдяки сучасній комунікабельності можна достукатися до свідомості неперебірливого споживача.

Пристосуванство, як і досконале акторство, стало частиною нашого життя. В багатьох випадках воно згладжує гострі кути, гасить надмірні емоції та, зрештою, має деякий позитив. Проте у всіх випадках людина керується Божою мудрістю і слідує дорогами Творця. Наша мудрість має бути нелицемірною: «А мудрість, яка сходить зверху, по-перше, чиста, потім мирна, лагідна, покірлива, повна милосердя і плодів благих, неупереджена і нелицемірна» (Як. 3:17).

У повсякденних молитвах ми просимо у Всевишнього здоров'я, снаги, терпіння і мудрості. Бог чує наші прохання і щедро ділиться власним прикладом. Тільки Він ніколи не вдає із Себе того, ким не є насправді.

Віталій Клімчук

МОЙСІЮК: ТВОРЧІСТЬ, «ОРАНТА», ВІДРОДЖЕННЯ, УКРАЇНСЬКІ ТВОРИ

Протодиякон Олександр Тарасенко, заслужений діяч мистецтв України, голова Всеукраїнського хорового товариства ім. М. Леонтовича, розпочав відеопроєкт «Українські регенти». Його співрозмовниками будуть і керівники хорів кафедральних соборів, і міських храмів, і монастирів, і псаломники з віддалених сіл. Першим до розмови запрошено Василя Мойсіюка. Подаємо текстовий варіант уривків цього інтерв'ю.

– Ви щедро обдарований Богом відомий музикант, професор, заслужений діяч мистецтв України. Вашому архієрейському хору «Оранта» виповнюється 35 років. Як би Ви могли порівняти сьогоднішній титулований камерний хор, лауреата багатьох міжнародних, всеукраїнських конкурсів, помітне мистецьке явище не тільки в Луцьку, із тим хором, який Ви створили у 1990 році?

– До мене звернулися у 90-му люди, які їздили на відзначення 500-річчя Січі на Запоріжжя. Серед них був Олександр Йосипович Головерса, викладач педагогічного училища, який мав бажання зробити церковний хор. Ну, з чим це було пов'язано? Відродження української церкви, автокефальної церкви. Десь при розмові вони згадали моє прізвище, бо я вже шість років як був на Волині, шукав собі хор. І до мене звернувся він по приїзду… Я хотів, щоб це був молодіжний і більш професійний колектив. Він мені сказав, що на це і розраховує. Назвав прізвища відомих у Луцьку музикантів, хормейстерів, які вже попередньо дали згоду, очевидно. Це був початок серпня. Він мене запросив. Ще Хрестовоздвиженська церква тільки відновлювалась. Там до того був планетарій, там проводилися ремонти. І він мене запросив на репетицію. Там я зустрів людей, яких дуже поважав. Навіть не чекав, що там зустріну музикантів, професійних співаків. І він почав репетицію, а потім сказав: «Ставай до праці!» У ті часи був такий вибух національного відродження, церковного відродження. Тому люди з великим задоволенням, ентузіазмом ішли на відкриття музики, яка не звучала. Це було дуже цікаво для музиканта, у тому числі... Я пам'ятаю, у 89-му році побував на підвищенні кваліфікації у Київській консерваторії, вперше почув «Фрески Києва» Олександра Бондаренка [художній керівник], мене так захопило! От це таке відкриття для мене було музики церковної і головне що української, – Леонтович, Ведель… По приїзду я тут почав збирати своїх знайомих, своїх однокурсників по Київській консерваторії, по Львівській, вів переговори, але якось воно так на рік все завмерло. І отут щаслива така подія – мене запросили!

– А чи багато залишилося співаків з того першого складу сьогодні у вашому хорі?

– З 90-го року – ні, з 91-го. Ну, а далі вже десь з 2000-х років. Було дуже важко з церковним репертуаром, але нам допомогла діаспора з Канади. Були вислані ноти. Деякі ноти ми тут зібрали, от, наприклад, збірник Михайла Тележинського, його літургічні пісні. Ну, і Веделя пасхальна служба.

– Як, на Вашу думку, відрізняється сьогодні професор Василь Мойсіюк від того молодого хлопця, який не так давно закінчив Київську консерватo-

рію і вирішив створити хор у Луцьку?

– Не мені, певно, про це говорити. Я став важчим, вже не така жвавість у роботі. Але ще цікавлюся новинками, стараюся, крім служби, якісь нові створювати проєкти, пов'язані з іншою музикою, навіть світською.

– Ви стали, можливо, не настільки важчим, як більш досвідченим диригентом, і ми це помічаємо. В Україні це дуже бачать музиканти. Ви згадали про ваші перші богослужіння в Чеснохресному храмі, про видатного композитора і диригента Волині Михайла Тележинського. Він же ж був регентом цього храму, призначений у 29-му році. І от рівно через 60 років Ви стаєте там регентом. А які твори виконували на першій Літургії в Хрестовоздвиженському храмі Луцька?

– Прості, бо за місяць ми вивчили Літургію, за місяць антифони… Для початку ми вже взяли великую єктенію Леонтовича. Така збірна була в нас Літургія, але української музики виключно, українські тексти.

– І скільки років Ви були регентом Братського храму?

– Два роки був. А потім, коли сформувався Київський патріархат, кафедральний собор був переданий Київському патріархату. І ми перейшли у 92-му році, в липні, уже в собор.

– Цих два роки, яких ви провели як парафіяльний хор, стали роками інтенсивного становлення і в репертуарному плані, і в кадровому?

– Ми були при єпископу. Це був кафедральний храм. Це була Автокефальна Церква, відроджена. Бурхлива дуже діяльність була, бо ми були затребувані, і в світських концертах. Ми виступали так часто з духовною музикою, дуже багато їздили, на перепохування. От я пам'ятаю 91-й рік, коли відкривався пам'ятник на полі Берестецької битви. Ми там співали у Свято-Георгіївському храмі Літургію. Правда, не в самому храмі, а біля нього, на вулиці. Мене вразила маса людей, маса – просто все поле. Це було якраз 16 червня, пам'ятаю. Ми співали Літургію, потім біля пам'ятника дуже було багато людей в строях козацьких, стрілецьких, упівських. А це ще був Радянський Союз, і тоді на відкритті – Патріарх Мстислав Скрипник.

– Чи Ви мали спілкування з Патріархом?

– Ні, ні, не мав, на жаль. Хоча він приїздив до нас і в Хрестовоздвиженську церкву, говорив прекрасну проповідь. Я пам'ятаю, він дуже-дуже старенький був – за дев'яносто. Сухенькою рукою по аналою стукав і казав: «Україна – буде!» Це був, по-моєму, 90-й рік, в листопаді. Повертаюсь до поля Берестецької битви. Ми співали «Боже великий, єдиний!», ще щось. І потім підходять до мене люди і кажуть: «А ви можете заспівати Гімн України?» А я до своїх повертаюсь, кажу: «А ми можемо?» Мені кажуть: «Та один куплет заспіваємо». Ми заспівали один куплет. То так в пам'ятку мені. Було багато всяких історичних подій. Вже пізніше, коли ми перейшли сюди, брали участь в інтронізації Патріарха Володимира, це 93-й рік.

– Як Ви можете оцінити сприйняття тодішньої публіки? Чи є якісь зміни в сприйнятті сьогоднішньої публіки українського духовного репертуару в концертному виконанні?

– Це ж було вперше чути духовну музику таку прекрасну – Бортнянський, Березовський. От, власне, ми це виконували. Це як ковток свіжого повітря було, люди із задоволенням слухали, з цікавістю величезною. Тоді до нас в «Оранту» приходили просилися поспівати.

– Ми з вами були сусідами. Я саме заснував у 91-му році свій камерний хор «Воскресіння». І ми часто зустрічалися – і на концертних площадках, і в особистому спілкуванні. Я пригадую перші наші концерти в Рівному з духовною музикою. Я пам'ятаю, що публіка, яка приходила це послухати, іноді вмивалася сльозами. Це був воістину благословенний час. І тоді склалися певні традиції виконання духовної музики. Вже за рік-два не було такого державного колективу, який би не брав у репертуар духовну музику. Зараз, можливо, очікування публіки від концертного виконання інші… Ви перейшли в 92-му в Свято-Троїцький кафедральний храм Луцька. Які Ваші були перші відчуття, коли опинилися з хором на знаменитих цих кафедральних хорах, де працювали видатні церковні регенти? Що Ви відчули?

– Сказати, що хвилювання, то нічого не сказати, правда. Це був величезний захват. Я десь колись заходив на хори, слухав, хоча це було так крадькома, інкогніто. І мені дуже подобався спів хору регента Володимира Ганджука, з яким ми пізніше, вже після того як він пішов, я прийшов, мали розмову, зустрічалися на якихось заходах світських. І він дуже добре до мене поставився, правда, так по-батьківськи. І подарував мені два концерти Архангельського, написані його рукою.

– А як акустика, чи комфортно співакам тут бути?

– Комфортно. Хороша акустика, не розсіюється, компактно так створюється і дуже добре летить.

– Ви прийшли в луцький кафедральний Свято-Троїцький собор, маючи два роки досвіду, певний багаж репертуару. Але розкажіть, будь ласка, трошки детальніше про ту збірку Михайла Тележинського, яка лягла в основу вашого репертуару на початку шляху. Чи використовували її вже в [Троїцькому] кафедральному соборі, чи вже були таким репертуарним хором, який міг відійти від неї?

– Безумовно, що використовували. Ми дуже часто відспівуємо наших воїнів, і панахиду цю укладено Тележинським. Так, єсть такий збірник 39-го року. Так, я і до сих пір використовую у своєму репертуарі. Дуже-дуже добре скомпонований збірник. Мені особливо подобається підхід до гармонізації обихідних наспівів.

– А розкажіть трошки про цей проєкт «Так звучить Луцьк». Я чув, це пов'язано і з архітектурою, і з музикою. Ви там завжди зіркові гості.

– Ну, не скажу, що зіркові, але ми кожного разу беремо участь. Там співаємо і світську музику, і духовну, на фоні чи то якоїсь церкви, чи в самій церкві. От був і в Хрестовоздвиженській в нас концерт, і в костелі в нас був концерт. От і біля стін тюрми, там, де зараз монастир чоловічий.

– Коли це сталося, і чому так сталося, що ви свій архієрейський камерний хор назвали прекрасним таким іменем «Оранта»? Може, з цим пов'язана якась особлива історія?

– Були різні назви. Але я завжди захоплювався, коли ще був студентом і мав можливість зайти в Софію Київську і бачити ту ікону. Це була моя ідея. І ми обговорили між собою.

– «Оранта» тепер стала таким відомим хоровим брендом в Україні. Навіть обрання назви хору було пов'язано з обговоренням серед ваших співаків. Дуже цікаво. Як зробити так, щоби хор великого кафедрального собору не тільки співав богослужіння, щоби спів линув до самих сердець, а й зробити так, щоби колектив співаків став ще й спільнотою близьких по духу християн? Чи є у Вас якийсь спеціальний рецепт?

– Рецепту спеціального в мене немає. Ви знаєте, я був наймолодший у хорі, коли в нас утворився він. Тому з такою великою увагою, бажанням я слухав старших. От так воно в нас і залишилось по цей день. Це раз. По-друге, в неділю ми разом, на святах ми разом. В нас є спільні якісь інтереси. В нас уже, розумієте, є сім'ї в хорі, які прийшли сюди окремо, а тут знайшли один одного. І для нас цікаво репертуар брати складніший, хоча ми не користуємося ним в обиході. Беремо сучасних композиторів, щоб уже якось в ногу йти, тобто Гаврилець, Польової.

– Чому ви не виконуєте ці твори у церкві? Ну, наприклад, Гаврилець, мені здається, могла би звучати в храмі.

– Ми зараз робимо такий проєкт. У нас є священник, учень Мирослава Скорика, отець Віталій Собко, професійний композитор. І він уже давно професійний священник. От зараз він пише Літургію, і ми вже пробували співати. Цікава така музика. Будемо дивитися, як сприйматимуть люди… Це дуже цікаво. І доволі, доволі складні речі він пише. І ми будемо прислухатись, як людям, чи буде це подобатись. Це ж, знаєте, звички є.

– Ну, мені це добре відомо. Але це гарна новина, що створюється саме в Луцьку, саме священником, професійним композитором, учнем Мирослава Скорика, Літургія.

– Це так з подачі, з благословіння митрополита Михаїла. Митрополит Михаїл дуже музична людина, безумовно, і прекрасний організатор, і прекрасний адміністратор, і цінитель музики… Ну, і в мене є прекрасний директор хору. Це протодиякон отець Ярослав Місюк, який бере на себе всі організаційні питання…

– Моє наступне питання. Я стикався не раз із проблемою знання церковного уставу. Не маючи фахової семінарської освіти, приходилося дуже багато працювати над тим, щоби провести такі складні служби, як служби Страсного тижня чи якісь особливі служби великих свят. Приходилось вникати в устав, приходилось його вивчати, помилятися… Як у вас із цим ділом? Чи у вас є уставник у хорі, який знає, що помилятися не можна?

– В мене була уставником племінниця владики Якова [Валентина Нідзельська] з 94-го року, яка мені дуже допомагала. Дуже допомагала, підказувала. Я теж не маю освіти семінарської, якоїсь спеціальної регентської. Але нічого. Ну, вчився я швидко.

– Тобто Ви готуєтеся до служб?

– Ну безумовно, аякже?! Ну аякже?! Безумовно!

– Ну і в продовження цього питання. Ми, архієрейські хори, співаємо незмінні піснеспіви. Хоча, за богослуженнями у великих кафедральних соборах співають ще криласні хори, яким, як правило, ми з задоволенням віддаємо обиходні співи. Однак не можемо уникнути зовсім того, щоб не співати канони, ірмоси, тропарі, кондаки, прокимни. Які нотні збірки обиходу використовуєте? І дуже цікаво знати, хто їх укладав.

– Ну, безумовно, що вже років 30 ми співаємо Вечірні. Так, прислані з Канади оці-от обиходні піснеспіви київського наспіву є в нас. А тепер Ваша вийшла прекрасна збірка, якою я починаю користуватися. Як на мене, слід би більш урізноманітнювати обиходні твори.

– Я з Вами згоден. І обиход – це не тільки гласовий спів. Обиход – це і прекрасні, дещо забуті, але пречудові мелодії Києво-Печерської лаври, наших давніх українських монастирів, знаменний розспів, київський розспів. Чудові гармонізації українських композиторів. Яке місце займають такі піснеспіви в репертуарі хору?

– Якщо взяти Херувимську, то в мене десь більше п'ятнадцяти їх є в репертуарі, починаючи від знаменного розспіву – от і Лисенка є, ну, безумовно, що Веделя. Потім наші всі композитори. У 24-му році ми зробили такий проєкт: вирішили співати тільки українських композиторів. Тому ми вилучаємо з репертуару твори [російських авторів], хоча ще не зовсім. Чеснокова не співаю, Архангельського ще так.

– Якщо Чесноков чи Кастальський зробили добру гармонізацію нашого українського київського розспіву, то ми їм дякуємо і приймаємо це. Якщо ж мова йде про валаамський розспів або розспів Троїце-Сергієвої лаври, – ну просто я вже не можу собі цього дозволити.

– Зрештою, є дуже багато українських композиторів, які достойні, яких ми і не знали. І зараз ми розпочали. Леонтович – повністю Літургія, Яциневич – прекрасна музика. Знаєте, така мелодична, така пісенна, ну не з тих традицій, до яких ми звикли, російських композиторів, – це своє. Потім Стеценка ми вивчили повністю, Вербицького.

– Тобто ви вже чотири Літургії як цілісні цикли виконали за Богослужіннями? Здається, це унікальний досвід кафедрального хору. Можливо, мені невідомо, але я не знаю інших таких.

– Є ще автор з Канади Гурко. Ми тоже виконуємо його твори.

– Існує ще така проблема, вона мене завжди цікавила як регента: церковна музика є служницею богослужбового тексту.

– Безумовно.

– І текст у богослужбовій музиці має перше значення, а музика це крила, які його несуть. Ви, досвідчений регент, може, поправите мене, але я помічав, що в деяких творів музична змістова не завжди відповідає богослужбовому тексту. Який у Вас досвід? Ну, наприклад, Бортнянського «Тебе, Бога, хвалим». Якщо виконувати за законами сти-

лю класицизму (мова йде про точний темпоритм, штрихи), то не завжди текст цього концерту відповідає музиці, якщо так спрощено сказати. Разом з тим, я чув виконання і «Покаяння» Веделя, і Бортнянського «Тебе, Бога, хвалим», які відходили від канонів стилю класицизму. Який ваш досвід? – це перше питання в цій проблемі. І друге питання: чи відрізняється виконання, наприклад, духовної музики за богослужінням від виконання того ж самого твору в концерті?

– Думаю, що так. Думаю, що так. Ви праві, що музика – це, як крила слова, думки. Я думаю, що зміна штриха, зміна динаміки у богослужіннях дає свої результати: зм'ягчує, робить більш молитовним та гімнічним таким. На концерті – там уже свої традиції, все як написано. Ну, кожен як відчуває, зрештою.

– Я уникаю, як правило, виконання в концерті тих творів, які йдуть за богослужінням, бо вже звикаю до церковних інтерпретацій. Намагаюся відбирати твори, які не виконуємо в церкві. Але у Вас такий досвід є… Мій учитель у регентстві Михайло Семенович Литвиненко, як я вважаю, видатний український церковний регент, Свято-Володимирського кафедрального собору в Києві, мені розповідав таке. Коли він ішов на богослужіння, то молився, просив, щоби Дух Святий зійшов на нього і на співаків, і він вірив, що так воно й було. Чи у Вас є якийсь спеціальний ритуал? Як Ви налаштовуєтесь на богослужіння?

– Молитви є, безумовно, безумовно, є. Ну, а чи спеціально налаштовуюсь? Та ні, я приходжу раніше, продумую, які твори буду брати, молюся собі тихо на хорах. Ну, а далі починається робота. Я називаю це роботою, але це дуже приємно робити, це духовна праця.

– Як Ви формуєте репертуар на Літургії? Чи є якісь схеми будови репертуару? Чи залежить від того, хто сьогодні прийде? Чи, можливо, вибудовуєте за якимись стилями чи за епохами? Ну, Ви говорили про досвід виконання цілих циклів літургічних. Це зрозуміло. А якщо не виконуєте, наприклад, цілісну Літургію Яциневича чи Леонтовича, як Ви будуєте репертуар?

– Знаєте, по-різному хор звучить, як у який день, буває по-різному звучить. Тоді вибираються то складніші, то легші твори, на бажання навіть хористів. В мене є люди, які кажуть: а сьогодні оцей твір заспіваймо.

– Ви завжди йдете назустріч?

– Обов'язково. Так що тут у нас демократія.

– Ну дуже цікаво. А скажіть, будь ласка, виконали вже Леонтовича, і Яциневича Літургію, і Стеценка. І цей проєкт ще триває. Яке у планах виконання циклічних Літургій?

– Вербицький ще не був виконаний. Хотілося б Кошиця. В Кошиця є п'ять Літургій, ну хоча б одну. От того ж самого Гурка – теж в планах.

– А ще на продовження репертуарної теми. Які Ви твори приберігаєте для особливих святкових Літургій?

– Знаменного розспіву. Сприймається, дуже сприймається…

– Я, коли співав тут, в Луцькому соборі, бачив приватну нотну бібліотеку Володимир Ганжука, міг нею користуватися, але тоді мені було 18 чи 17 років. Я не до кінця усвідомлював значення цієї, мабуть, найбільшої в Україні нотної бібліотеки духовної музики. Пізніше вона десь зникла. Я чув, що вона знаходиться в приватних руках. Чи не знаєте Ви якихось деталей цієї історії?

– Ні, не знаю. Але знаю, що вона була передана родичами чи навіть ще ним самим. Тобто вона є, вона не пропала, вона є. Я її не бачив, але такі чутки ходять.

– Ну і щоби завершити вже наші розмови про церковний хор. Світська хорова українська музика розвивається дуже стрімко. Духовна музика є більш консервативною. Ви багато говорили сьогодні про досвід виконання композиторів початку XX сторіччя. Як Ви бачите репертуар «Оранти» через років п'ять? Чи сприйме віруючий народ, духовенство, якщо ми будемо співати, скажімо, твори духовної музики тієї ж блискучої української композиторки Ганни Гаврилець, чи Богдани Фроляк, чи Вікторії Польової, чи, скажімо, Сильвестрова?

– Я так скажу: поки що ми виховуємося на музиці XIX – початку XX ст., середини XX ст., це дуже добре. Потрібно вкраплювати по чуть-чуть, обережно, готуючи людину, яка молиться, її вушко до цієї прекрасної гармонії. Це треба робити дуже обережно. Думаю, щось буде мінятись, але ця тяглість старої, старовинної музики, класичної музики повинна залишатись.

– Можливо, таким перехідним етапом буде Літургія вашого протоієрея Собка?

– Можливо. Треба брати, але обережно, твори сучасних композиторів. Вони дуже цікаві!

– Але чи не загубиться за цією новою, можливо, такою хвилею репертуарною в українських церквах смак до старовинної нашої обиходної мелодії? Ну, це ж не стане таким модним, це вкраплення сучасної музики?

– Думаю, що ні. Думаю, що ні.

– Я би хотів перейти до наступної теми. Це концертна ваша діяльність, помітна не тільки в Луцьку, а по всій Україні. Ви – лауреат міжнародних конкурсів, всеукраїнських. Мені дуже приємно як голові Хорового товариства імені Леонтовича сьогодні згадати, що ваша діяльність тут як концертної одиниці дуже активна. Відомі фестивалі «Ніч у Луцькому замку», «Так звучить Луцьк», фестиваль ім. Ігоря Стравінського – також ви були учасниками. Розкажіть, будь ласка, про концертну діяльність вашого хору. Ну і трохи ширше, як ви плануєте свої концертні сезони?

– Ви зараз згадали фестиваль Ігоря Стравінського. Ми перші виконавці хорової музики Стравінського на Волині. Це 93-й рік, наскільки я пам'ятаю. Був такий начальник управління культури Богдан Самохваленко – от музикант, піаніст. І він започаткував, по суті, цей фестиваль. Він мені привіз ноти Стравінського.

– Я боюся, що на той момент ніхто не знав цієї музики в Україні.

– Ну от ми вже її співали. А щодо планів… Стараємося виходити за рамки співу тільки в соборі. В нас

є такі проєкти. Ми виконували з нашим камерним оркестром «Глорію» Вівальді, «Месу» Шуберта…. В нас є досвід роботи зі львівським диригентом Іваном Остаповичем і з луганським оркестром, який зараз перебуває у Львові. Ми виконували «Реквієм» Керубіні. От зараз ми плануємо з хором «Дзвіночок» і хором «Вогник» виконувати спільно «Реквієм» Форе з органом у костелі. Не плануємо поїздки за кордон. Постійно проводимо благодійні концерти на збір для наших хлопців на фронті… У 22-му році, десь на початку березня, мені привезли ноти латвійського композитора Ріхарда Дюбри. Він написав нам «Отче наш» українською мовою і передав нам перше виконання.

– Підтримка світу ще й така була. Ще питання: не залишилося в Україні обласних центрів, міст, де би не були організовані муніципальні професійні хори, в яких співаки працюють як на роботі, отримуючи за це зарплату. Залишилися тільки, мені здається, Луцьк і Рівне. Чи є такі плани? Чи є це можливим?

– Знаєте, це таке болюче питання для мене всіх 35 років. Я мріяв і робив якісь жести, щоб створити цей муніципальний хор, але не вдалося. Нема розуміння міської влади, сприйняття. Це не вважається за потрібне. У 16-му році, коли в нас був мером Микола Романюк, він мені твердо сказав: «Василю, в нас буде хор». От я вже почав документи збирати, робити статут. От почалися зустрічі в мене з депутатськими комісіями різними. Мене навіть поздоровив тодішній голова Музичної спілки, професор, народний артист, герой України Євген Герасимович Савчук, що «в тебе буде хор у Луцьку». Але, на жаль, через два місяці він [міський голова Микола Романюк] відійшов у засвіти і на тому все й завершилось.

– Ну, я сподіваюся, що ця історія ще не завершилася, і в Луцьку, і в Рівному, і в тих містах, де ще професійних хорів немає, все-таки влада дозріє до цього. Ви є помітним музично-громадським діячем Волині, очолюєте обласний осередок Всеукраїнського хорового товариства ім. Миколи Леонтовича Національної всеукраїнської музичної спілки. Розкажіть, будь ласка, як Ви бачите сьогодні на Волині стан хорового руху, а може, ширше: як бачите стан аматорського хорового руху в області.

– Колективів з академічною манерою виконання дуже мало: Камінь-Каширський, Горохів, а в основному народні хори. У нас був прекрасний хоровий конкурс ім. Лесі Українки, але вже з 11-го року він не відбувається, про що я дуже жалкую. Ну, надіюсь, що в 26-му році, на 155 років Лесі Українки, він відбудеться. Це був дуже серйозний, основний такий захід Хорового товариства на Волині. У цьому році має пройти третій хоровий конкурс імені Михайла Тележинського й Арсена Річинського. Зараз започаткували конкурс імені Кошиця, надіюсь, що він відбудеться.

– Мені хотілось би ще поставити буквально кілька питань про Вашу педагогічну діяльність. Ви голова предметно-циклової комісії Волинського фахового музичного коледжу ім. Ігоря Стравінського. Скажіть, будь ласка, чи є у вашому хорі «Оранта» студенти фахового коледжу? Чи використовуєте їх, чи даєте їм можливість якось практикуватися з професійним хором?

– Ну, скажу так: не використовую, але залучаю до співу. По-перше, вони проходять хорошу практику, і на репетиціях, і в співі. Співають мої учні, студенти мого класу співають. В нас є декілька випускників нашого училища, яких я привів до регентства. Це дуже цінно. Думаю, що і дітям дуже цікаво. Я їм дозволяю так тихо продиригувати якусь частинку навіть. Вони міняються, вони біжать на урок, вони приходять окремо, бо я дав твір якоїсь служби. Надіюся, що вони вступлять до вищого учбового закладу, якийсь досвід в них вже буде і, можливо, десь пригодиться.

– Пане Василю, останні кілька бліцпитань. Як зацікавити молодих співаків до служіння на криласі і як їх шукати? Та які у Вас є поради з організації такого хору, що називається, «з нуля»?

– Ну, по-перше, це дуже важко, але це треба дітей молитовних, із православних віруючих. Так, це в першу чергу. А далі, безумовно зацікавлювати, напевно, репертуаром, а потім гуртувати їх. Ну, це ж, розумієте, колектив, він живе і поза роботою своєю: якісь поїздки, зустрічі якісь. І це дуже важко зараз, особливо зараз. Бо якщо на початку 90-х років йшли черги, то зараз ні. Починати треба з недільних шкіл. Було б добре, щоб там були такі хори, можливо, які переросли б.

– І наступне питання: як регенту за своїми обов'язками не втратити особистої молитви під час служби, не перетворити службу на працю?

– По-перше, пам'ятати, де ти знаходишся і щоб емоції не перелилися. По-друге, любити цих людей, які співають, яких ти поважаєш. І любити ту справу, яку ти робиш.

– Також дуже важливо, щоби музичне не домінувало над духовним змістом. На що Ви звертаєте особливу увагу під час служби чи репетиції? Як мотивуєте, переконуєте співців, щоб спів був ангельський, щоб слово Боже входило в людські душі?

– Ми з Вами ж, правда, з одної музичної купелі. Ми випускники хормейстера Муравського Павла Івановича. Він говорив, що інтонація, чистота звуку – це в першу чергу. А далі він говорив: краса тембральна. Оце поєднання, а воно абсолютно пов'язано. Бо як би ти не оформив звук, яким би темпом, які позиції, від цього залежить інтонація, правда? От тому це поєднання дає нам потрібний результат.

– Чи варто узгоджувати піснеспіви на службі з настоятелем чи архієреєм? Чи можна добирати репертуар на власний розсуд?

– Ну, думаю, що це залежить від смаку регента. Якщо смак регента буде подобатись настоятелю, то чого ж узгоджувати?

– Що для Вас є найскладнішим у служінні регентському?

– У нас робота з людьми – це вміння спілкуватися. Чим я можу їх захопити, чим я їх можу притягнути, а не відштовхнути? Бо це ж все тонко. Люди приходять не для матеріальних якихось вигод. І отут, ну, напевно, атмосфера дружніх, професійних взаємин. От тільки так, я думаю, можна якось співпереживати, співжити і працювати.

ДУШПАСТИР ВІДВІДАВ ОСОБЛИВУ ЕКСПОЗИЦІЮ ДЛЯ ЗСУ

Священник Сергій Лісницький, капелан Луцького гарнізонного військового госпіталю, 7 квітня оглянув виставку «Жива вода» акварелістки Олени Журавель.

Її було розміщено в Галереї мистецтв обласного центру (вул. Лесі Українки, 24-А) і присвячено Збройним силам України. Одну з картин художниця подарувала о. Сергієві для шпиталю.

Глядачам було представлено понад п'ятдесят творів, написаних протягом 2022–2024 рр. Виручені від продажу картин кошти вона спрямовувала на доброчинність та підтримку українського воїнства. За це відзначена дипломом учасника Національного конкурсу «Благодійна Україна – 2023: Благодійність на захисті України». Улюблені техніки мисткині – олійний живопис, акварель, акрил, авторські мішані техніки.

Олена Журавель працює в галузі живопису, графіки й дизайну, є відомою постаттю в культурно-мистецькому середовищі міста, регіону, країни. Її твори неодноразово представляли сучасне українське мистецтво у Польщі, Португалії, Італії та Індонезії. Родом із Луцька, вихованка ужгородської школи живопису, поєднує її унікальну колористику з різноманіттям жанрів і тем, особливо успішно розкриваючись у натюрморті, пейзажі.

Оксана Карнковська

У ВПБА – МАЙСТЕР-КЛАС ІЗ ПИСАНКАРСТВА ДЛЯ АКТИВНИХ ЖІНОК

Провела його у Волинській православній богословській академії керівник мистецької студії «Соняшник» Лариса Чубай 17 квітня.

Організувала зустріч матінка Ірина Веретка-Казмірчук. Учасниками були парафіянки, які із захопленням слухали розповідь майстрині та вчилися виготовляти писанки.

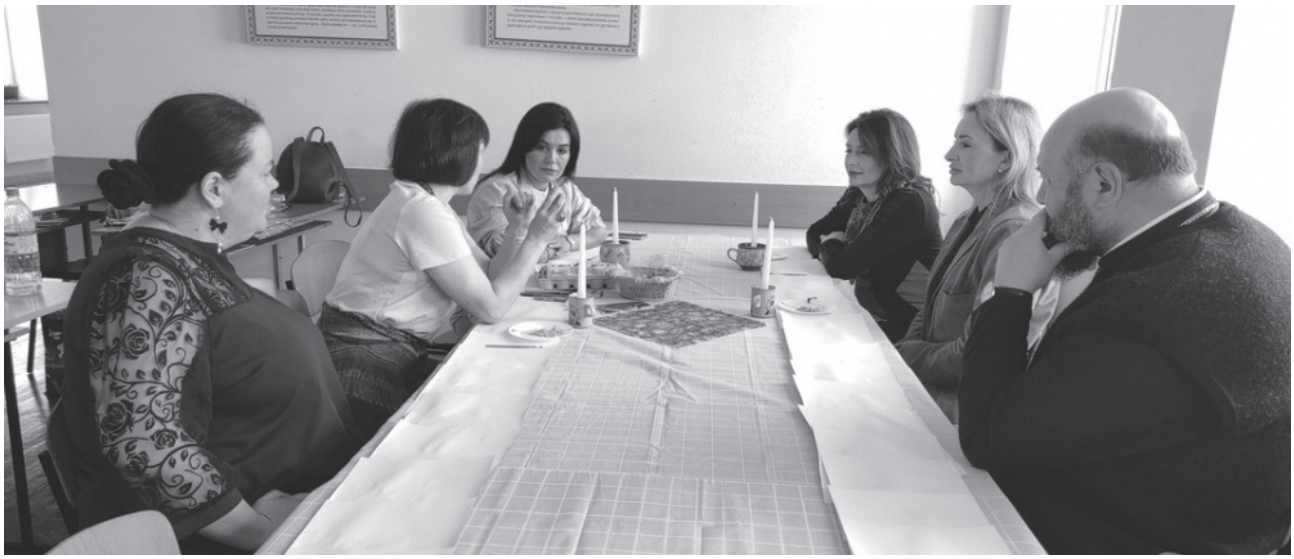
Побував на заняттях митрополит Луцький і Волинський Михаїл. Високопреосвященний зазначив, що дуже приємно, коли традиція відроджується і передається з покоління у покоління.

Писанкарство – це давнє українське мистецтво розпису яєць, яке поєднує в собі естетику, символіку та глибокі звичаї. Воно несе прадавні духовні сенси, що сягають ще дохристиянських часів. Розписані яйця символізують життя, відродження. У різних регіонах України писанки мають свої унікальні орнаменти, кольори та значення, що робить цей жанр надзвичайно різноманітним і багатогранним.

Провела його у Волинській православній богословській академії керівник мистецької студії «Соняшник» Лариса Чубай 17 квітня.

Організувала зустріч матінка Ірина Веретка-Казмірчук. Учасниками були парафіянки, які із захопленням слухали розповідь майстрині та вчилися виготовляти писанки.

Побував на заняттях митрополит Луцький і Волинський Михаїл. Високопреосвященний зазначив, що дуже приємно, коли традиція відроджується і передається з покоління у покоління.

Писанкарство – це давнє українське мистецтво розпису яєць, яке поєднує в собі естетику, символіку та глибокі звичаї. Воно несе прадавні духовні сенси, що сягають ще дохристиянських часів. Розписані яйця символізують життя, відродження. У різних регіонах України писанки мають свої унікальні орнаменти, кольори та значення, що робить цей жанр надзвичайно різноманітним і багатогранним.

Українські писанки сягають корінням трипільської культури (VI–III тис. до н. е.). Особливого ж розквіту писанкарство набуло з поширенням у Київській Русі християнства в X–XIII ст. Давньоруські майстри виготовляли і багато керамічних розписаних яєць.

Оксана Карнковська

В ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ ВІДБУВСЯ АРТПРОМЕНАД «ТАК ЗВУЧАТЬ ЛУЦЬК І КИЇВ РАЗОМ»

9 травня благодійний мистецький захід провели з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла за участю хорових колективів Луцька та Києва.

Учасники: архієрейський хор «Оранта» (керівник – заслужений діяч мистецтв України Василь Мойсіюк), київські хорова капела хлопчиків «Дзвіночок» і дівочий хор «Вогник».

За словами Василя Васильовича, кожен із цих колективів має унікальне звучання. «Оранта» зараз проводить концерти під брендом «Так звучить Луцьк». Сьогоднішній виступ – цікава співпраця лучан і киян.

Учасники підготували до виконання твори української та світової музики. Зокрема, прозвучали твори Анатолія Авдієвського, Дмитра Бортнянського, Ганни Гаврилець, Лесі Дичко, Ріхарда Дубри, Євгена Станковича, Михайла Шуха та інших.

Унікальністю заходу стало спільне виконання «Реквієму» Габрієля Форе чоловічим складом хору «Оранта», капелою «Дзвіночок» і хором «Вогник» (концертмейстер – органіст Петро Сухоцький).

Під час мистецького заходу зібрано 45 856 гривень, які через БФ «Ангар» буде передано для ЗСУ.

ХОР «КРЕДО» – ПЕРЕМОЖЕЦЬ КОНКУРСУ В ТЕРНОПОЛІ

Співців луцької парафії Холмської ікони Богоматері удостоєно гран-прі на фестивалі-конкурсі духовної пісні «Я там, де є благословіння».

Пісенне змагання проходило 18 травня на двох локаціях: у храмі Матері Божої неустанної помочі та в Українському домі. Учасниками стали 70 колективів із Житомира, Івано-Франківська, Кривого Рогу, Луцька, Львова, Рівного, Тернополя. Лучани під керівництвом регента Катерини Токало виконали декілька творів українських композиторів Ганни Гаврилець і Симеона Пекалицького.

Конкурс проводився у двох категоріях: «Професіонали» та «Аматори». За рішенням журі, церковний камерний хор «Кредо» став володарем гран-прі в категорії «Аматори» (номінація «Хори та капели»). У категорії «Професіонали» високу нагороду здобув жіночий вокальний ансамбль «Первоцвіт» Криворізького обласного фахового музичного коледжу.

Гала-концерт лауреатів і учасників фестивалю, церемонія нагородження переможців відбулися в Українському домі.

За словами п. Катерини, це не просто нагорода – це свідчення того, що щира молитва, вкладена у кожну ноту, торкає сердець.

Міжконфесійний фестиваль-конкурс духовної пісні «Я там, де є благословіння» започатковано в Тернополі 2011 року.

Оксана Карнковська

У ЖИДИЧИНІ ВІДБУВСЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МІЖКОНФЕСІЙНИЙ ФЕСТИВАЛЬ «ХРИСТОС ВОСКРЕС!»

Мистецьке дійство за участю духовних навчальних закладів провели 25 травня в монастирі Святителя Миколая Чудотворця з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла.

Засновник фестивалю – матінка Ірина Веретка-Казмірчук, завідувач регентського відділення Волинської православної богословської академії, регент її чоловічого хору «Агіос» і мішаного «Воскресіння». Міжконфесійний творчий захід організовано в Православній Церкві України, ймовірно, вперше. Як зазначено на сайті vpba.edu.ua, аби «прославити воскреслого Господа через церковну музику та духовне спілкування».

З вітальним словом до присутніх звернувся декан богословського факультету протоієрей Ігор Скиба, який подякував колективам за участь та підкреслив важливість духовної співпраці між християнськими освітніми закладами.

Свої піснеспіви у головному храмі чоловічої обителі представили: хор Рівненської духовної семінарії ім. Апостола Андрія Першозваного (регент Ірина Пасічник), хор «Гармонія» Ужгородської греко-католицької богословської академії ім. Блаженного Теодора Ромжі (священник Василь Голодняк), октет «Теофорос» Львівської духовної семінарії Святого Духа УГКЦ (Богдан Притула), а також два хори студентів ВПБА – «Агіос» та «Воскресіння». Учасники виконали по три твори, один з яких великодній.

Ведучі концерту – викладач ВПБА матінка Наталія Волочай і студент Олександр Масюк. На завершення всі учасники були відзначені грамотами та подяками за вклад у розвиток духовної музики та міжконфесійного діалогу.

Радо вітали почесного гостя – греко-католицького священника Андрія Побігущого зі Львівщини, засновника міжконфесійного фестивалю семінарійних хорів «Ad fontes».

За словами ректора протоієрея Володимира Вакіна, «ця подія – унікальна можливість не лише

продемонструвати вокальну майстерність, а й долучитися до збереження та розвитку традицій духовного співу. Фестиваль покликаний об'єднати молодь і наставників у спільному прославленні воскресіння Христового через чарівні звуки духовної музики».

Торжество в Жидичині стало живим свідченням єдності у Христі, глибини духовної спадщини та краси спільної молитви через церковний спів.

Оксана Карнковська

СКРИЖАЛІ ІСТОРІЇ

150 РОКІВ ТОМУ НАРОДИВСЯ МИТРОПОЛИТ ПОЛІКАРП СІКОРСЬКИЙ

Петро Дмитрович Сікорський, який став архієпископом Луцьким і Ковельським, а пізніше Першоієрархом УАПЦ в діаспорі, народився 20 червня 1875 р. на Київщині в родині священника.

У 1898 р. закінчив Київську духовну семінарію, із 1906-го навчався на юридичному факультеті Київського університету. З 1919-го – віцедиректор департаменту загальних справ. Член Всеукраїнської православної церковної ради. Після закінчення польсько-радянської війни 1920 р. залишився на Волині. Також працював у Міністерстві віросповідань УНР. У 1922 р. прийняв чернечий постриг, згодом піднесений до сану архімандрита. Почергово настоятель Дерманського Свято-Троїцького та Загаївського монастирів на Волині, Жировицького на Гродненщині. Активно займався політичною і громадською діяльністю. 1932-го – хіротонізований на єпископа Луцького, вікарій Волинської єпархії ПАПЦ.

У 1939 р. владика Полікарп Сікорський відмовився від канонічного підпорядкування Москві. У вересні 1941-го очолив Тимчасову адміністрацію Української Православної Церкви на Волині, архієпископ Луцько-Ковельської єпархії. Декретом від 24 грудня 1941 р. митрополитом Діонисієм Валединським призначений на посаду тимчасового адміністратора «Православної Автокефальної Церкви на звільнених землях України». На основі архівних документів і матеріалів з'ясовано безпосередню участь владики Полікарпа у створенні Адміністратури Автокефальної Церкви на цих землях. У лютому 1942 р. в Пінську проведено Собор єпископів Автокефальної Церкви, який прийняв рішення про хіротонії єпископів та створення її єпархій. Із травня того року – митрополит УАПЦ.

У січні 1944-го переїхав до Варшави, потім до Німеччини. Організатор соборів єпископів УАПЦ в еміграції. У квітні 1950 р. переїхав до Франції. Помер 22 жовтня 1953 р. в Оле-су-Буа, неподалік Парижа.

31 січня 2024 р. Луцька міська рада перейменувала частину вулиці Сєченова обласного центру на вулицю Сікорського Митрополита.

Прот. Віталій Собко

СКРИЖАЛІ ІСТОРІЇ

145 ЛІТ ТОМУ ОСВЯЧЕНО ТРОЇЦЬКИЙ КАФЕДРАЛЬНИЙ СОБОР У ЛУЦЬКУ

24 червня 1880 р. архієпископ Волинський Димитрій Муретов освятив верхній храм цього Божого дому як собор Святої Трійці.

У XIII ст. тут була околиця «Богом спасаємого града Лучеська Великого» – ліс на Градній горі. У цій місцевості звели православний монастир Святителя Василія Великого. У XVI ст. монастирська церква стала греко-католицькою. Згодом на цьому місці було споруджено римсько-католицький костел. Під час Визвольної війни під проводом Хмельницького він сильно постраждав і занепав. У другій половині XVIII ст. тут змурували величний бароковий комплекс (архітектор Гіжицький); костел Святого хреста в ньому освятив 1792 р. єпископ Криспін Цешковський. У 1850 р. в храмі сталася пожежа; після реставрації споруда втратила колишню пишноту, а згодом служби в ній припинили.

За деякий час в одному з приміщень монастиря почала діяти домова православна гарнізонна церква. Після реконструкції за проєктом архітектора Раструханова та інших добудовано баню і дзвіницю при недіючому монастирському соборі. На освячення цього храму як міського собору і прибув тоді з Житомира, губернського центру, владика Димитрій. Нижній же храм освячено 15 грудня 1891 р. єпископом Володимир-Волинським Паїсієм Виноградовим.

Нині луцький Свято-Троїцький собор – головна церква єпархії, кафедра єпархіального архієрея, пам'ятка архітектури національного значення.

Віктор Гребенюк

Представники єпархії – на презентації книги глави УГКЦ

Викладачі Волинської православної богословської академії взяли участь у представленні видання «Україна стоїть! Україна бореться! Україна молиться!»

На зустрічі з Верховним Архієпископом Києво-Галицьким Святославом Шевчуком Української Греко-Католицької Церкви 4 квітня побували ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакін і голова інформаційно-видавничого центру єпархії протоієрей Віктор Пушко, інше духовенство, зокрема, Католицької церкви, викладачі та студенти.

Візит очільник УГКЦ розпочав із відвідин університетського храму Святої Софії – Премудрості Божої. Про його історію розповів настоятель о. Віктор Пушко, звершивши коротку молитву.

Захід відбувся у Волинському національному університеті ім. Лесі Українки. Владика Святослав у своїй книзі (видавництво «Комора») озвучував факти про злочини російських окупантів, які стали свідченням для всього світу. Передмову до неї написала українська літераторка Оксана Забужко, а післямову – американський історик Тімоті Снайдер.

Церковні таїнства: що вони означають і чому важливі?

У кожного таїнства Церкви є своє призначення. Про це говорив настоятель луцького братського храму Воздвиження хреста Господнього протоієрей Василь Клочак у передачі «Церква і релігія» на телеканалі «Конкурент TV».

Таїнства – це Богом установлені священнодійства, які відбуваються в Церкві, через які на людину сходить благодать Святого Духа. У православній церкві їх сім: Хрещення, Миропомазання, Покаяння (або Сповідь), Причастя, Вінчання, Священство, Єлеєосвячення (Соборування).

Серед цих таїнств є обов'язкові для кожного християнина. Є повторювані та неповторювані. Для духовного життя вони мають надзвичайно важливе значення, оскільки надають людині благодать, яка допомагає духовно зростати. Через таїнства підтримуємо зв'язок із Богом. Кожне з них має свою благодать, яка властива тільки йому. Наприклад, у Хрещенні людина народжується для духовного життя, тому в цьому таїнстві подається благодать прощення гріхів, у Миропомазанні – Дари Святого Духа, які потрібні для духовного зростання людині. Таїнством Сповіді одержуємо благодать прощення гріхів, Вінчання – благодать, яка допомагає подружжю спільно жити, народжувати і виховувати дітей, Єлеєосвячення – благодать, котра допомагає боротися із недугами, як тілесними, так і душевними. У таїнстві Священства отримується благодать, яка наділяє ставленика (священнослужителя) звершувати оці всі таїнства, бути їх служителем і домобудівничим. Миропомазання – одне із таїнств, яке звершується безпосередньо після Хрещення. Оскільки Хрещення – це духовне народження, то людині потрібна сила, розум, благодать, яка допомагає зростати духовно, і сила, яка допомагає боротися з гріхом.

Найважливішим таїнством є Причастя: під образом хліба і вина людина причащається невидимо Тіла і Крові Господньої. Усі богослужіння – як ті, що звершуються у храмі, так і домашні молитви, – покликані підготувати до нього. Бо це таїнство, в котрому не просто отримуємо благодатні дари Святого Духа, а найтісніші – єднаємося з Богом.

Повністю передачу можна подивитися на сайті pravoslaviavolyni.org.ua, в розділі «Відео».

Ігор Рябушкін. Прийми, Господи, полеглого воїна

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *7 квітня* очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Рябушкін Ігор Олександрович, 1981 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду оператора відділення збору та обробки інформації. Загинув 29 березня під час виконання бойового завдання біля села Біловоди Сумської області.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

У Луцьку відзначили 80-річчя подвигу борців антифашистського опору

11 квітня, в Міжнародний день звільнення в'язнів нацистських концтаборів, на меморіальному комплексі «Вічна слава» відправлено панахиду.

Біля Стели пам'яті її відслужив священник Юрій Щербик, клірик луцької парафії Введення у храм Пресвятої Богородиці.

Вшанувати жертв концтаборів, гето і гестапо прийшли члени громадської організації «Спілка в'язнів – жертв нацизму», представники влади, громадськості, інші небайдужі лучани.

11 квітня оголошено Міжнародним днем визволення в'язнів нацистських концтаборів, оскільки саме цього дня в 1945 році на територію Бухенвальда, де відбувалося повстання, ввійшли американські війська і звільнили ув'язнених.

Попрощалися з воїнами Олегом Пронцевичем та Юрієм Кошинським

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *14 квітня* очолив його декан протоієрей Микола Нецькар.

Пронцевич Олег Сергійович, 1991 року народження, лучанин, служив у складі 68-ї окремої єгерської бригади ім. Олекси Довбуша і був призваний на посаду командира відділення ударних безпілотних авіаційних комплексів. Загинув 8 квітня біля міста Покровськ Донецької області.

Кошинський Юрій Петрович, 1985 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду командира 3-го стрілецького відділення. Поліг 4 квітня неподалік с. Новоєгорівка Луганської області.

Похоронили героїв: Олега – у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Га-

разджа, а Юрія – на цвинтарі с. Дідичі Луцького районного деканату.

Владика Михаїл –
на засіданні Волинської ради Церков

За участю митрополита Луцького і Волинського відбулася зустріч голови ОВА з представниками конфесій.

Спілкування пройшло у пресцентрі облдержадміністрації *15 квітня*. Іван Рудницький порушував питання про святкування Великодня, яке цьогоріч і православні, і католики, і протестанти відзначатимуть в один день, про деякі безпекові проблеми під час богослужінь та релігійних обрядів (комендантська година не скасовується), а також інтеграції в соціум внутрішньо переміщених осіб та ветеранів війни.

Нашого архієрея супроводжував протоієрей Віктор Пушко, голова інформаційно-видавничого центру єпархії.

У кафедральному соборі попрощалися
з воїном Максимом Мунтяну

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар *17 квітня*.

Мунтяну Максим Валерійович, 1991 року народження, – мешканець села Тарасове Луцького районного деканату. Помер 20 квітня у Дніпровській обласній клінічній лікарні ім. І. Мечникова внаслідок поранень, отриманих 22 березня біля села Кам'янське Запорізької області під час виконання бойового завдання.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа.

Владика Михаїл освятив паски для поліції

17 квітня митрополит Луцький і Волинський здійснив чин освячення великодніх наборів у кафедральному соборі Святої Трійці. Їх передадуть захисникам на фронт представники Національної поліції.

Напередодні Світлого Христового Воскресіння високопреосвященний зазначив, що в тилу ми не забуваємо наших воїнів. За Україну треба не померти, а перемогти і повернутися живими. І «що неможливе для людей – можливе для Бога» (Лк. 18:27). Тому має бути бадьорість духу і з радістю відзначаємо найбільше християнське свято.

В Україну приїжджав благодатний вогонь

Волинська делегація пивезла благодатний вогонь в Україну.

З благословіння Блаженнішого митрополита Київського і всієї України Епіфанія, за дорученням митрополита Луцького і Волинського Михаїла волинські паломники *19 квітня* доставили вогонь через Польщу до луцького кафедрального собору Святої Трійці. Звідси розповсюдили по інших єпархіях.

Вічна пам'ять і слава воїну
Максимові Базиляну

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив його клірик протоієрей Віталій Собко *25 квітня*.

Лучанин Базилян Максим Вадимович, 2003 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду пілота (оператора) безпілотних літальних апаратів. Загинув 16 квітня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Садки Сумської області.

Похоронили героя на кладовищі села Гірка Полонка Луцького районного деканату.

Духовенство єпархії
на презентаціях нового перекладу Біблії

У Волинському національному університеті ім. Лесі Українки та Луцькому національному технічному університеті відбулися представлення Об'єднавчого перекладу Нового Завіту українською мовою.

25 квітня на них побували митрополит Луцький і Волинський Михаїл, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін, голова інформаційно-видавничого центру єпархії й капелан ВНУ протоієрей Віктор Пушко, викладачі та студенти.

Ведучим виступив владика Михаїл, який звернувся до історичних дат Волині в контексті релігійного розвитку, підкресливши давні традиції книгодрукування в краї. Він передав студентам факсимільні примірники духовної літератури для ознайомлення.

Докладніше про видання розповідав екзарх Вселенського Патріарха в Україні, єпископ Команський Михаїл Аніщенко (родом із Луцька).

Зустрічі пройшли у форматі відкритого й активного діалогу. Студенти ставили священнослужителям запитання не лише щодо цієї книги, але й особистих роздумів про віру та духовність.

Цей переклад Нового Завіту здійснив колектив фахівців. Його видано за кошти жертводавця, що побажав залишитися неназваним, для безплатного розповсюдження у Києві, в місії «Ставропігія Вселенського патріархату в Україні».

У Жидичині пом'янули
спочилих ліквідаторів катастрофи на ЧАЕС

З нагоди 39-ї річниці аварії на Чорнобильській АЕС у чоловічому монастирі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н), відправили заупокійну літію.

За повідомленням фейсбук-сторінки «Чернецтво Волині», богослужіння, в якому *25 квітня* взяли участь ліквідатори та родичі загиблих, очолив архімандрит Константин Марченко, декан монастирів єпархії і намісник цієї обителі. Пом'янули героїв-чорнобильців, а також воїнів, які загинули за незалежність України.

Панахиди з цього приводу провели і в інших деканатах єпархії.

26 квітня 1986 року сталася аварія на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС, яка була найбільшою в історії катастрофою в ядерній енергетиці. Аварія забрала життя тисяч людей і завдала непоправної шкоди екології Європи. Відтоді в цю

дату в Україні щорічно вшановують усіх, хто загинув або постраждав від цієї катастрофи, а також ліквідаторів наслідків аварії.

За приблизними підрахунками, померло близько 4000 осіб, у т. ч. 30 співробітників атомної станції в перші дні та тижні після аварії, ще сотні тисяч людей – у наступні роки від онкологічних захворювань і променевої хвороби.

Архієрей ушанував пам'ять «людини, яка створила ЛНТУ»

Саме так називають першого ректора Луцького національного технічного університету Віктора Божидарніка. Минуло 10 років від його упокоєння.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *26 квітня* взяв участь у пам'ятному заході, що відбувся в приміщенні нової бібліотеки вишу, названої на честь цього достойника. Владика звернувся до його близьких, друзів, колег та родини з архіпастирським словом, поділившись спогадами про видатного волинянина.

Владика Михаїл на римсько-католицьких ювілеях

Митрополит Луцький і Волинський побував на святковій Месі в костелі Апостолів Петра і Павла, що в обласному центрі, привітавши священнослужителів і парафіян РКЦ з круглими датами.

Урочисте Богослужіння *27 квітня*, у другу неділю після Великодня, тут провели з нагоди 650-річчя заснування римо-католицької дієцезії у Володимирі, 600-ліття перенесення кафедри єпископа до Луцька, а також 100-ї річниці відновлення дієцезії в обласному центрі.

«Християнство на Волині має достатньо давню й велику історію, – зазначив наш архієрей у своєму слові. – Ми цьогоріч також будемо відзначати 1050 років із часу іменування Жидичинського чоловічого монастиря, а в 1992 році святкували 1000 літ із моменту призначення першого єпископа в місті Володимирі. Це свідчить про те, що в цих краях слово євангельської істини є достатньо тривалим. Що сьогодні ми хотіли би побажати одне одному? Берегти віру Христову в серцях і розумі усіх людей».

Воїн Дмитро Давидюк. Вічна пам'ять

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер єпархії протоієрей Олександр Без коровайний *28 квітня*.

Давидюк Дмитро Сергійович, 1994 року народження, уродженець с. Жабка Ківерецького деканату (Луцький р-н), був призваний до складу військової частини, де проходив службу як номер обслуги мінометного розрахунку. Солдат помер 23 квітня у КНП «Городнянська ЦРЛ» Чернігівської області від поранень, яких зазнав під час виконання бойового завдання біля села Лемешівка.

Похоронили героя на кладовищі с. Дачне Ківерецького деканату.

В єпархії вшанували прикордонників

З нагоди Дня прикордонника України військові капелани 6-го Волинського прикордонного загону вшанували пам'ять полеглих побратимів.

30 квітня, у день свята, клірики луцької церкви Великомученика Юрія Переможця протоієрей Михайло Хімчак і священник Руслан Левочко відслужили заупокійну літію біля пам'ятного знака прикордонникам, що на території храму. Разом молилися представники обласної і міської влади, керівництво загону.

Опісня священники відвідали могили героїв-прикордонників на міському цвинтарі поблизу с. Гарасджа та побували в інших населених пунктах Луцького районного деканату. Вони поклали квіти і вшанували спочилих хвилиною мовчання.

Ректор ВПБА очолив робочу групу розвитку історичного кварталу Луцька

Учасники групи, створеної міськрадою, працюватимуть над розвитком старовинного ареалу міста.

У термін до 3 місяців вона має розробити та подати на розгляд влади обласного центру проєкт стратегії. Цей документ, як зазначено в рішенні міської ради, має включати: «аналіз сучасного стану історичного кварталу; визначення пріоритетних напрямків його розвитку; чіткий перелік заходів щодо реставрації, ревіталізації, благоустрою, розвитку туристичної та економічної привабливості; пропозиції щодо залучення фінансування (міського, державного бюджету, інвестицій та грантів); механізми реалізації Стратегії з визначенням відповідальних виконавців та часових рамок».

Аби дати нове життя цій частині обласного центру, об'єдналися люди з різним досвідом. Зокрема, це священники, науковці, архітектори, історики, управлінці, депутати та представники бізнесу. Всього в робочій групі 27 лучан, небайдужих до історії міста. Вони намагатимуться ділитися ідеями та напрацюваннями, аби давня дільниця Лучеська була цікавою не лише лучанам, але й численним туристам.

На думку голови групи протоієрея Володимира Вакіна, ректора Волинської православної богословської академії, місто – це не лише архітектура, а й дух, що витає в її межах. І саме цей дух має залишатися живим.

Усі напрацювання робочої групи будуть відкритими для лучан, кожен зможе з ними ознайомитися та подати свої пропозиції, оскільки всі етапи будуть відкритими – для громадськості, для коментарів, для співучасті.

Серед місць, на які насамперед важливо звернути увагу, зазначив о. Володимир, – будівля за адресою вул. Кафедральна, 16 у межах Окольного замку. Тут розміщується один із корпусів ВПБА, де готують медичних клінічних капеланів. Це приміщення потребує професійного огляду та реставрації, як і багато інших будівель старого Луцька.

Старший солдат Володимир Мельничук: молимося за упокоєння душі

1 травня чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний.

Лучанин Мельничук Володимир Миколайович, 1996 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду механіка-водія. Поліг

25 квітня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Новооленівка Донецької області.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа.

Опубліковано пісні на слова священника Івана Оринчака

У березні–травні цього року протоієрей Іван Оринчак, настоятель храму Апостола Андрія Первозваного в Ковелі, оприлюднив чотирнадцять пісень, складених на його слова.

Переважна більшість із цих поезій узято з двох останніх, іще не виданих збірок, менше – з чотирьох, що вже побачили світ.

Це далеко не весь доробок отця Івана, члена Спілки християнських письменників України, покладений на ноти. Загалом він написав рядки до кількох десятків пісень (ближчим часом має виклaсти у фейсбуці ще декілька). Ба не всі композитори повідомляють поетові про намір використати його слова, тож годі сказати, скільки віршів панотця стали піснями і навіть хто автори музики.

Але свою письменницьку роботу священник розцінює як частину євангельської проповіді, в тому числі музичні твори на його літературну основу. Тож усе на славу Божу, каже о. Іван.

Прослухати ці пісні можна на фейсбук-сторінці душпастиря: *facebook.com/ivan.orincak.2025/*.

Спочивай з Богом, воїне Тарасе Корніюк

Чин похорону в кафедральному соборі Святої Трійці *6 травня* очолив його староста протоієрей Володимир Подолець.

Лучанин Корніюк Тарас Анатолійович, 1986 року народження, служив у десантно-штурмовому батальйоні на посаді стрільця – номера обслуги. Загинув 19 жовтня 2023 року під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Новомихайлівка Донецької області.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, котре поблизу с. Гаразджа.

Декан монастирів єпархії – у складі Синодальної комісії

Архімандрит Константин Марченко, намісник чоловічого монастиря Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н), обраний до Синодальної комісії у справах монастирів та чернецтва.

За повідомленням сайта «Чернецтво Волині», у Києві відбулося її перше засідання, яке проходило *6 травня* у Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирі з благословіння Предстоятеля Православної Церкви України Митрополита Епіфанія. Учасники в Михайлівському соборі відслужили молебень на початок усякого доброго діла, який очолив намісник обителі і голова комісії архієпископ Вишгородський Агапіт Гуменюк.

Комісія працювала у залі засідань вченої ради Київської православної богословської академії. Ухвалено проєкт Положення Синодальної комісії, а також визначено напрямки її подальшої діяльності, серед яких – координація життя монастирів, духовна опіка чернецтва, збереження та розвиток традицій українського монашества, налагодження співпраці між обителями та єпархіями.

Журналісти розповіли про шепельську церкву, в якій служилося попри репресії

Кореспонденти телеканалу «Конкурент TV» зняли репортаж про храм Успіння Пресвятої Богородиці в с. Шепель Луцького районного деканату.

Перша згадка про нього датується 1638 р. Він був повністю дерев'яним. Пізніше, як розповів настоятель протоієрей Віктор Ліпчик, до церкви добудували дзвіницю. Згодом їх з'єднали – і так утворилася єдина споруда.

За часів радянських антирелігійних утисків і гонінь храм продовжував діяти. «За свідченнями старожилів, церкву жодного разу не закрили і всі ці роки тут здійснювали богослужіння», – розповів о. Віктор.

У цьому Божому домі є чимало історичних пам'яток. Деякі з образів перебувають на обліку в Музеї волинської ікони. Наприклад, «Трійця старозавітна» XVII ст. Цікавим мистецьким і духовним твором є рідкісне розп'яття у вівтарі.

У 2019 р. віряни провели збори і більшістю голосів проголосували за зміну юрисдикції – перехід до ПЦУ. Парафіяни активно допомагають воїнам та біженцям. «Є потреба, клич – люди одразу відгукуються. Чим можемо – допомагаємо. Придбали навіть вантажний капеланський автомобіль, аби ним возити на передову продукти та інші речі», – ділиться настоятель громади.

У прикордонному загоні освятили нову каплицю

Божницю Воскресіння Христового збудовано на території військового містечка в пам'ять спочилих оборонців рубежів держави. *8 травня* чин освяти здійснив капелан протоієрей Михайло Хімчак.

За повідомленням Держприкордонслужби, Волинський прикордонний загін відкрив на кордоні з білоруссю новий підрозділ із сучасними умовами для проживання та служби військовослужбовців. Це – нові житлові приміщення, обладнані побутові кімнати, бокс для автомобільної техніки, споруди господарчого призначення, спортивний майданчик та зони для відпочинку.

У Луцьку представили унікальну ікону святого Миколая

Оновлений образ «Перенесення мощей святителя Миколая» презентовано в Музеї волинської ікони під час тематичного заходу.

До свята вшанування цього Божого угодника, яке Церква відзначає *9 травня*, присутні ознайомилися з храмовими та хатніми іконами Миколая.

За повідомленням на сторінці Музею у фейсбуці, святиню передали зі Стрітенського храму с. Залісоче Ківерецького р-ну 1982 р. Відтоді вона зберігалась у фондосховищах музею і не експонувалася. Як розповідають науковці, ця реліквія є рідкісною

за сюжетом і, ймовірно, була частиною іконостаса. Через значні втрати площини з нею працювали фахівці.

Ікона перебуває в процесі реставрації. Попередньо датована XVIII ст., але остаточна дата буде встановлена після дослідження.

Архімандрит Константин Марченко – секретар Синодальної комісії

До складу комісії у справах монастирів та чернецтва обрано намісника чоловічої обителі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин, декана монастирів нашої єпархії.

У Митрополичому домі – резиденції Предстоятеля Православної Церкви України при Михайлівському Золотоверхому кафедральному соборі – *12 травня* відбулося чергове засідання Священного Синоду.

За поданням архієпископа Вишгородського Агапіта, голови Синодальної комісії у справах монастирів та чернецтва, Синод затвердив проєкт Положення зазначеної комісії, призначив її секретарем о. Константина.

Детальніше про ці та інші рішення – на сайті *pomisna.info*.

Владика Михаїл привітав Митрополита Епіфанія з днем ангела

У Києві митрополит Луцький і Волинський Михаїл взяв участь у Богослужінні з нагоди дня святителя Епіфанія, єпископа Кіпрського, небесного покровителя Предстоятеля нашої Церкви.

Зокрема, *12 травня* у Свято-Михайлівському Золотоверхому монастирі наш архієрей долучився до відправи урочистих Літургії та подячного молебню, які разом із Блаженнійшим звершували єпископат та інше духовенство, а також екзарх Вселенського Патріарха в Україні єпископ Команський Михаїл.

Докладніше про це повідомляє офіційний сайт *pomisna.info*.

Священнослужителі привітали медсестер із професійним святом

Староста кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Володимир Подолець вручив архієрейські грамоти медпрацівникам в обласній клінічній лікарні.

Душпастир передав благословіння від митрополита Луцького і Волинського Михаїла, подякував сестрам за їх роботу. Долучилися до вшанування і майбутні медичні капелани, що опановують сертифікатну програму «Клінічне душпастирство». Голова відділу з питань здоров'я та пастирської опіки медичних закладів Управління єпархії, викладач Волинської православної богословської академії протоієрей Назар Бабій висловив подяку медсестрам за турботу й опіку захисників, підкресливши важливість того, що вони не лише виконують процедури, а й підтримують пацієнтів морально.

Міжнародний день медичної сестри офіційно започаткувала Міжнародна рада медичних сестер у 1965 році, а з 1974-го його почали відзначати саме *12 травня*. Дату обрали невипадково – 12 травня 1820 року народилася Флоренс Найтінгейл, засновниця сучасного медсестринства.

Завершив земний шлях воїн Олександр Джобулда. Вічна пам'ять

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар *13 травня*.

Лучанин Джобулда Олександр Євгенійович, 1969 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду гранатометника. Поліг 6 травня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Старовірівка Харківської області.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

На Світязі – православний дитячий табір «Діти Волині»

16 травня Управління єпархії та обласна організація Профспілки працівників освіти і науки підписали договір про співпрацю.

Зустрівшись у духовній консисторії, митрополит Луцький і Волинський Михаїл та голова профспілкової організації Василь Грановський домовилися про організацію духовної опіки в позаміському закладі «Супутник», що в с. Підманове Ковельського р-ну.

Нагадаємо, минулого літа було проведено дві зміни табору «Діти Волині» Луцького районного деканату на базі оздоровчого комплексу «Чайка» (біля с. Хрінники Рівненської обл.). Його організовував протоієрей Роман Нестер, настоятель парафій у селах Новостав і Коршовець та відповідальний за таборування, навчання і дозвілля молоді Південного округу деканату. Оздоровилися духовно й тілесно близько 100 учасників віком 7–16 років, переважно, діти військових.

Згодом о. Роман повідомив, коли саме і як проходитиме таборування цього року.

Архієрей привітав Коледж технологій, бізнесу та права з 60-річчям

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *16 травня* побував на ювілейних урочистостях фахового Коледжу технологій, бізнесу та права Волинського національного університету ім. Лесі Українки.

Керуючий єпархією привітав «винуватців торжества» зі святом та вручив благословенні грамоти директорові закладу Станіславу Щеблюкові, а також колективу в цілому.

З нагоди свята відбувся форум «Освітній простір фахової передвищої освіти у ретроспективі змін». Разом із владикою у заході взяв участь священник Віталій Павлусь, настоятель каплиці Великомучениці Тетяни, що на території навчального закладу. У ній панотець перед урочистостями відслужив акафіст Воскресінню Христовому.

У Луцьку вшанували пам'ять захисників України

За упокоєння душ героїв-лучан, які з 2014 р. від-

дали своє життя за свободу нашого народу, помолилися в обласному центрі *22 травня*.

Заупокійну літію перед фотостендом «Герої Небесної сотні – загинули за єдність України» на Театральному майдані очолив і виголосив слово староста кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Володимир Подолець.

Єпархія молитовно поминала Тараса Шевченка

У день 164-ї річниці перепоховання Великого Кобзаря у деканатах відбулися богослужіння та заходи.

В обласному центрі перед пам'ятником Шевченкові, що навпроти головного корпусу Волинського національного університету ім. Лесі Українки, з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла заупокійну літію очолив міський декан протоієрей Михайло Онищук.

22 травня 1861 року прах Шевченка перепоховано в Україні. Помер Кобзар у Санкт-Петербурзі, тож спочатку здійснили погребіння на Смоленському кладовищі. Але і друзі Тараса, і численні шанувальники його творчості знали про бажання поета бути похованим, згідно із «Заповітом», написаним ще в 1845 році, «на Вкраїні милій». Тож через 58 днів домовину перепоховали на Чернечій горі біля Канева.

У столиці відзначили 25-ліття відновлення Михайлівського Золотоверхого собору

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл побував у головному соборі нашої Церкви, долучившись до ювілейної Божественної Літургії.

У Відправі взяв участь і архімандрит Константин Марченко, декан монастирів нашої єпархії, намісник обителі Святителя Миколая Чудотворця, що в с. Жидичин Ківерецького деканату (Луцький р-н), секретар Синодальної комісії у справах монастирів та чернецтва Православної Церкви України.

Торжество, яке проходило *25 травня*, в 6-ту неділю після Пасхи, очолив Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Докладніше про це – на сайті *pomisna.info*.

Пантеон на місці розстрілу в Луцькій тюрмі – пропозиція ректора ВПБА

Увіковічнити пам'ять про жертв радянського режиму в такий спосіб пропонує ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін. Про це йдеться на сторінці *facebook.com/LutskHistoricDistrict*.

Це місце, переконаний священнослужитель, є особливим і дуже перегукується з подіями сьогодення, коли російська влада, як і тоді радянська, намагається знищити українців та все, що пов'язане з нашою державою.

Трагічна подія у стінах тюрми сталася 23 червня 1941 року. Радянська влада перед відступом з Луцька розстріляла тут сотні політв'язнів, інтелігентів, священників. Скільки всього було жертв, достеменно невідомо. Як стверджують історики, того дня загинуло близько двох тисяч людей. І це були не лише засуджені, але й ті, щодо яких лише розпочалося слідство.

«Місце розстрілу розміщується в самій серцевині Луцька, в межах мурів Окольного замку. Таким чином російський окупант хотів знищити як нашу українську ідентичність, так і її носіїв, – нагадує очільник духовного вишу. На його думку, зараз важливо об'єднатися всій громаді, переосмислити цю подію, аби рухатися вперед. – Ми прагнемо створити Пантеон пам'яті, щоб належним чином пошановувати наших земляків», – поділився ідеями душпастир.

Нагадаємо, о. Володимир Вакін очолив групу розвитку історичного кварталу Луцька, яку створила міська рада. Її учасники працюватимуть над розвитком старовинного ареалу міста, впродовж трьох місяців мають розробити та подати на розгляд обласної влади проєкт стратегії.

У дитячій лікарні освячено оновлене онкогематологічне відділення

Відкрито відремонтоване відділення в обласному територіальному медичному об'єднанні захисту материнства і дитинства.

29 травня чин освячення відправили настоятель луцького храму Архістратига Михаїла протоієрей Степан Гайгель та священник Максим Очабрук, настоятель каплиці Святителя Миколая Чудотворця, що на території цього медзакладу.

Також душпастирі відслужили молебень за недужих у супроводі співу студентів Волинської православної богословської академії.

У богослужінні взяли участь представники влади, генеральний директор лікарні Ірина Горавська, медперсонал.

Хор «Кредо» – на презентації книги «Наш тихий геній Леонтович»

Співці луцької церкви Холмської ікони Пресвятої Богородиці взяли участь в ознайомленні з новим виданням про українського композитора Миколу Леонтовича.

Мистецький захід відбувся *29 травня* в концертному залі факультету культури і мистецтв Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Його розпочали молитвою «Отче наш» М. Леонтовича у виконанні «Кредо» (регент Катерина Токало). Про монографію, над якою працювала багато років, розповідала автор Лариса Семенко. Під час зустрічі спом'янули захисників України. А на завершення співці виконали відомий «Щедрик» в обробці цього майстра.

Видання присвячено життєвому і частково творчому шляху видатного українського композитора, диригента, педагога Миколи Дмитровича Леонтовича (1877–1921), підготовлене на основі архівних матеріалів, праць, краєзнавчих розвідок, спогадів рідних, друзів та приятелів митця. Значна частина документальних джерел, ілюстративного матеріалу до наукового обігу вводиться вперше. Книга покликана зробити вагомий внесок у дослідження біографії славетного культурного діяча, неперевершеного майстра в обробці української народної пісні, знакової постаті в історії національної та світової хорової музики, зокрема церковної.

Лариса Семенко – науковий співробітник Вінницького краєзнавчого музею, яка понад двадцять років досліджує доробок М. Леонтовича, розкриваючи маловідомі факти, загадки та історичні контексти його життя.

У кафедральному соборі – чин похорону полеглих захисників

Богослужіння очолили: 29 травня – міський декан протоієрей Михайло Онищук, 30 травня – віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний.

Веремчук Микола Володимирович, 1978 року народження, був призваний на військову службу на посаду головного сержанта батальйону безпілотних систем. Загинув 23 травня поблизу Іванопілля (Донецька обл.).

Гнатюк Назарій Леонідович, 1994 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду зовнішнього пілота (оператора) безпілотних літальних апаратів. Загинув 15 травня неподалік населеного пункту Комар на Донеччині. Назарій – син заслуженого артиста України Леоніда Гнатюка. Воїн раніше працював машиністом сцени у Волинському академічному облмуздрамтеатрі ім. Т. Г. Шевченка.

Войтович Руслан Васильович, 1982 року народження, був призваний до війська на посаду командира розвідувального відділення. Помер 26 травня у Дніпровській обласній клінічній лікарні ім. І. Мечникова від поранень, отриманих під час виконання бойового завдання біля с. Плещіївка на Донеччині.

Кравченко Сергій Володимирович, 1971 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду стрільця-снайпера. Загинув 24 червня 2024 року під час виконання бойового завдання біля селища Очеретине (Донецька обл.).

Крачунов Андрій Олександрович, 1969 року народження, теж лучанин, був призваний на військову службу на посаду стрільця. Поліг 18 червня 2024 року, виконуючи бойове завдання неподалік населеного пункту Уманське на Донеччині.

Похоронили героїв-лучан у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа: Миколу, Назарія, Руслана – 29 травня, Сергія й Андрія – 30 травня.

1700 років тому в Нікеї проводили І Вселенський Собор

1 червня митрополит Луцький і Волинський Михаїл привітав священнослужителів і мирян єпархії з цим великим ювілеєм.

За повідомленням на сторінці Православної Церкви України у фейсбуці, відповідно до нашого календаря Перший Вселенський Собор згадуємо 29 травня, його святих отців вшановуємо в 7-му неділю після Пасхи (цьогоріч 1 червня), а 15 липня в Києві пройдуть загальноцерковні урочистості, присвячені 1700-літтю Нікейського Собору, сполучені зі святкуванням чергової річниці Хрещення Русі-України.

Визначне й надважливе церковне зібрання відбулося в регіоні стародавньої Віфінії, на північному заході Малої Азії, який сьогодні є територією Туреччини (м. Ізнік). Собор тривав з 20 травня до 25 серпня 325 р. Важливі догматичні питання Церкви тоді зібралися соборно вирішувати 318 ієрархів із різних куточків християнського світу.

Головною причиною скликання Вселенського Собору стала суперечка щодо природи Сина Божого. Питання полягало в тому, чи є Син рівним Богу Отцеві за божественною гідністю, чи лише найвищим із творінь, або ж Богом, але меншим за Отця. Єретичне вчення в цьому дусі, поширюване олександрійським пресвітером Арієм (чому воно і було назване аріанством), спричинило розкол у Церкві, що вимагав негайного вирішення. Нікейський Символ віри став відповіддю на ці виклики.

Сам імператор Костянтин Великий відкривав засідання Собору, продемонструвавши, наскільки важливим було це унікальне зібрання єпископів для нього самого, для всієї Римської імперії, для Християнства. Собор після докладного обговорення засвідчив апостольську віру в єдиносущність Сина Отцю і Його передвічне народження, про сутність Ісуса як істинного Бога.

Було складено Символ віри із семи пунктів, який сприяв поширенню і розумінню християнами постулатів істинного вчення. Цей Символ, доповнений Другим Вселенським Собором і навіки стверджений для незмінного вжитку, і донині ми повторюємо і через нього сповідуємо ту саму віру, яку Церква прийняла від апостолів, апостоли – від Христа через Духа Святого.

На Нікейському Соборі також були остаточно вирішені деякі питання внутрішнього життя Церкви, серед яких було встановлення дня святкування Пасхи. Ним стали вважати першу неділю після першого повного місяця, що настає після весняного рівнодення.

Окрім того, учасники Собору ухвалили 20 канонів церковного життя, які стали надійною основою для подальшого розвитку Церкви. На жаль, детальних протокольних записів про перебіг Першого Вселенського Собору не збереглося. Про рішення, прийняті в Нікеї, ми дізнаємося з джерел більш пізніх Вселенських Соборів, з уривчастих свідчень давніх авторів-істориків, таких як Руфин, Созомен і Феодорит, а також з листів тогочасних єпископів.

Священнослужителі єпархії благословляли випускників

З нагоди завершення навчального року в освітніх закладах духовенство проводили молебні, долучилися до урочистих заходів для випускників, учителів та батьків.

Одне з таких богослужінь, зокрема, відбулося в храмі Благовірних князів Бориса та Гліба в с. Романів Луцького районного деканату. *1 червня*, в 7-му неділю після Пасхи, молитву для учнів місцевого ліцею очолив настоятель протоієрей Денис Клюковський. Душпастир побажав їм гарних результатів при складанні національного мультипредметного тесту (НМТ), а рідним – терпіння та мудрості.

У Луцьку помолилися за дітей – жертв московитської агресії

Поминальний захід з нагоди Дня вшанування їхньої пам'яті відбувся *4 червня* в «райському саду», що на території кафедрального собору Святої Трійці.

Заупокійну відправу очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл. В акції взяли участь: староста головного храму єпархії протоієрей Володимир Подолець, інші священнослужителі, представники влади, громадськості, небайдужі лучани.

У слові високопреосвященний зазначив: «Ми з року в рік приходимо на це місце з великою любов'ю та пам'яттю про дітей, які були знищені рукою російського окупанта. Найстрашніше, що у ворога немає жалю навіть до дітей. Ми згадуємо і скорбимо, але ця скорбота повинна укріпитися великою любов'ю до своєї землі, до України. І розуміючи, що війна продовжується, а нещадний ворог усім нам відомий, жити ілюзіями ми не маємо права».

На гілках молодого саду присутні розвісили дзвіночки як символ дзвінких дитячих голосів, котрих уже ніколи не почути.

День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної російської агресії проти України, – державний пам'ятний день у нашій країні, що відзначається щороку 4 червня, запроваджений рішенням Верховної Ради України від 1 червня 2021-го для ушанування дітей – жертв російсько-української війни з 2014 року.

4 червня у світі відзначають День дітей – жертв агресії. 19 серпня 1982 року на надзвичайній спеціальній сесії з питання про Палестину Генеральна Асамблея ООН, «будучи приголомшеною величезною кількістю безневинних палестинських і ліванських дітей – жертв актів агресії Ізраїлю», постановила відзначати 4 червня кожного року як Міжнародний день безневинних дітей – жертв агресії.

На передовій загинув воїн Андрій Волощук. Помолімось за упокоєння душі

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його староста протоієрей Володимир Помолець *4 червня*.

Андрій Волощук, 1985 року народження, понад рік вважався зниклим безвісти. Уродженець с. Заболоття Головненської селищної ради (Ковельський р-н), згодом лучанин, служив старшим вогнеметником. Загинув 22 квітня 2024 року біля села Бердичів Покровського району на Донеччині. У нього залишилися дружина і двоє синів.

Похоронили героя у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

Студенти ВПБА стажувалися у Православній академії Криту

Вихованці Волинської православної богословської академії за підтримки та сприяння ГО «Волинське братство Св. Володимира Великого» *31 травня – 6 червня* проходили стажування у відомому виші.

Це вдруге наші студенти побували в цьому престижному закладі, що демонструє найкращі традиції міжнародної освітньої співпраці, є яскравим втіленням принципів сучасної освіти, поєднуючи академічне пізнання з живим досвідом духовної та культурної спадщини грецького православ'я.

Стажистів детально ознайомили з етапами створення ікони. Вони відвідали Гонський монастир Богородиці Одигітрії – місце тиші, молитви та глибокого духовного зосередження.

Професор Йоаніс Ліліс провів лекцію з догматичного та символічного богослов'я, присвятивши її Першому Вселенському собору, а професор Антоніос Калоґеракес – із питань екології та богословської етики (англійською мовою).

Представники ВПБА зустрілися з віцегубернатором регіону Ханья Нікосом Калаґерісом. Ішлося про духовну спадщину Криту, міжкультурний діалог та роль молоді у збереженні цінностей православ'я в сучасному світі. Культурну програму доповнило відвідання Археологічного музею Ханьї, дому-музею Елефтеріоса Венізелоса – видатного політичного діяча Греції.

Тижневе стажування на о. Крит стало інтелектуальним вступом у богословську традицію, поштовхом до роздумів, діалогу та відкриття нових горизонтів духовного зростання. Студенти активно брали участь у всіх заходах. Програма стала прикладом того, як теологія, етика та сучасні виклики можуть бути предметом глибокого осмислення в міжнародному контексті.

Намісниця луцького монастиря зустрілася з юними учасниками артреабілітаційного табору

У Центрі інтеграції «Замлиння» ігуменя Анастасія Заруденець із обителі Святителя Василія Великого спілкувалася з дітьми, які пережили наслідки війни або перебувають у складних життєвих обставинах.

Зустріч із черницею відбулася *7 червня* на запрошення організатора табору Тетяни Мялковської. Діти мали змогу ставити будь-які запитання, ділитися своїми переживаннями й просто бути почутими. Матінка Анастасія благословила дітей та побажала миру в серці, радості у пізнанні світу й непохитної віри, яка веде крізь життєві випробування.

У межах артреабілітаційного проєкту «Теплі долоні» учасники табору в Ковельському р-ні разом із наставниками створювали вироби ручної роботи, співали духовні пісні, малювали та працювали з кольором як засобом емоційного вираження. Такі заняття стали не лише формою арттерапії, а й шляхом до відновлення довіри, внутрішньої рівноваги та відчуття власної гідності.

Табір став простором щирості та підтримки, де кожен знайшов тепло, прийняття й розуміння. А найголовніше – відчув, що він не сам.

Владика Михаїл – на урочистостях Святогірської обителі на Львівщині

12 червня, в день преподобного Онуфрія Великого, митрополит Луцький і Волинський долучився до Божественної Літургії у чоловічому монастирі

Положення ризи Пресвятої Богородиці Львівської єпархії з нагоди престольного свята.

До урочища Свята Гора, що між селами Ушня, Білий Камінь і Черемошня Золочівського р-ну, наш архієрей прибув на запрошення митрополита Львівського Макарія.

На завершення Служби Божої, яку очолив митрополит Львівський і Сокальський Димитрій, волинський архієрей привітав учасників торжества з храмовим празником.

Потому священнослужителі звершили чин малого освячення води біля монастирського джерела.

Розповідають, що 6 вересня 1948 року на цьому місці явилась Діва Марія. Свідками стали три дівчинки та юнак. Коли вони покликали старших, то через кілька годин на горі зібралося багато людей, але об'явлення вже зникло. Однак воно відбилося на листках клена, які відразу ж опали після чудесної появи Пресвятої Богородиці, а на горі забило джерельце.

Воїни Віктор Мельничук, Олександр Чирук, Іван Литвін віддали життя за Україну

12 і 13 червня чин похорону захисників, які загинули на Донбасі, в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його декан протоієрей Микола Нецькар.

Лучанин Мельничук Віктор Петрович, 1978 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду командира машини – командира відділення морської піхоти. Загинув 7 червня під час виконання бойового завдання біля села Горіхове.

Чирук Олександр Леонідович, 1981 року народження, був призваний на посаду командира інженерно-саперного відділення. Уродженець с. Іванівка Рожищанського деканату (Луцький р-н). Поліг 6 червня неподалік населеного пункту Костянтинівка.

Литвін Іван Іванович, 1973 року народження, був призваний на військову службу на посаду водія стрілецького відділення. Мешканець с. Тарасове Луцького району. Загинув 8 червня біля Малинівки.

Похоронили героїв у секторі військових поховань міського цвинтаря, що поблизу с. Гаразджа: Віктора – 12 червня, Олександра та Івана – 13 червня.

Якій бути українській молоді після війни?

Про це важливе питання дискутував протоієрей Ігор-Андрес Веретка-Казмірчук у Молодіжному центрі Луцького національного технічного університету.

Душпастир *13 червня* долучився до панельної дискусії як керівник Центру християнського виховання дітей і молоді «Божественна світлиця».

Учасники об'єднались у три групи – студенти, представники молодіжних організацій та активна молодь із різних сфер. Кожен приніс до розмови свій досвід і погляди. «Вірю, що майбутнє України неможливе без духовно й морально зрілої молоді. Саме тому сьогодні наше завдання – формувати не лише професійні, а й ціннісні орієнтири для нового покоління», – зазначив о. Ігор.

До Дня батька в Маневичах провели благодійний концерт для ЗСУ

У доброчинному заході в маневицькому храмі Мучениць Віри, Надії, Любові та Софії цього селища Камінь-Каширського р-ну взяв участь митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

За повідомленням настоятеля церкви протоієрея Михайла Мельничука, 15 червня, в 1-шу неділю після П'ятдесятниці, всіх святих, на концерті «Боже, Україну збережи» виступив парафіяльний жіночий хор «Голос душі» (регент Леся Яцук). У програмі прозвучали духовні твори композиторів Д. Бортнянського, А. Веделя, М. Вербицького, О. Кошиця, М. Леонтовича та патріотичні пісні. Також потішили присутніх щирим співом вихованці недільної школи.

У слові високопреосвященний подякував присутнім за прекрасний спів. Відзначив гармонійне звучання, добре дібраний репертуар. Також владика нагадав, що кожен десятий капелан нашої єпархії та семеро монахів захищають Україну.

Архієрейськими благословенними грамотами нагороджено кількох активних парафіян.

По завершенні всіх охочих частували смачним кулешем.

Під час концерту зібрано 45 тис. гривень для українських воїнів.

Хай з Богом спочиває воїн Олександр Лижнюк

18 червня чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив його клірик протоієрей Віталій Собко.

Лучанин Лижнюк Олександр Миколайович, 1979 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду стрільця-санітара 2-го механізованого відділення.

Солдат поліг 9 червня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Стецьківка Сумської області. Похоронили героя у секторі військових поховань міського кладовища, котре поблизу с. Гаразджа.

Молодіжний єпархіальний табір «Пісочні береги» знову приймав дітей воїнів

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл *18 червня*, очоливши молебень на початок усякого доброго діла, відкрив православний табір, що поблизу с. Пересіка Ковельського деканату.

Його організувало Управління єпархії, Луцький міський, Ківерецький і Колківський деканати, зокрема, голова єпархіального відділу у справах дітей та молоді протоієрей Юрій Близнюк.

Молодь творила християнську спільноту, спілкувалася з новими друзями і, звичайно ж, активно відпочивала. У програмі були богослужіння, бесіди з душпастирями, спортивні та інтелектуальні ігри. За повідомленням о. Юрія, 18–26 червня в таборі відпочивало 50 учасників.

Представники єпархії взяли участь у підписанні меморандуму між Україною та Грецією

Документ про взаєморозуміння підписано Державною службою України з етнополітики та свободи совісті й Секретаріатом з питань релігії Міністерства освіти, релігії та спорту Грецької Республіки.

Учасниками заходу, що проходив у Будинку митрополита Національного заповідника «Софія Київська», були, зокрема, ректор Волинської православної богословської академії протоієрей Володимир Вакін та декан монастирів нашої єпархії архімандрит Константин Марченко.

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua 18 червня*, у виступі під час урочистої церемонії очільник духовного вишу підкреслив «значення цієї угоди для розвитку богословської освіти та важливість поглиблення українсько-грецьких духовних зв'язків, що свідчить про активну роль академії у цьому історичному процесі».

Підписанню меморандуму передувала кількарічна активна робота представників ВПБА з налагодження міцних контактів із грецькими партнерами. Угода передбачає широкий спектр напрямів співпраці, які матимуть безпосереднє значення для розвитку наших духовних вишів. Серед ключових ініціатив – упровадження курсів грецької мови, обмін викладачами та студентами з провідними богословськими факультетами Греції у Салоніках, Афінах та церковними академіями Елладської Православної Церкви, організація спільних конференцій, семінарів і літніх богословських шкіл. Документ також передбачає надання стипендій українським студентам для навчання у Греції, забезпечення бібліотек сучасною богословською літературою та доступ до грецьких наукових і духовних ресурсів.

В умовах московитської агресії особливої актуальності набувають програми з військового та медичного капеланства, курси духовно-психологічної терапії, організація оздоровчих ретритів для капеланів і військових, а також літні табори для дітей із зон бойових дій. Ці ініціативи є вкрай важливими, надаючи необхідну підтримку тим, хто її найбільше потребує.

Для ефективної реалізації меморандуму буде створено Спільний координаційний комітет.

ВПБА тепер має і магістерську ліцензію

Волинська православна богословська академія одержала дозвіл Міністерства освіти і науки України на провадження освітньої діяльності за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю В8 «Богослов'я».

За повідомленням сайта *vpba.edu.ua 20 червня*, відтепер духовний виш має право здійснювати підготовку 30-ти студентів за магістерською програмою. Це відкриває нові можливості для формування висококваліфікованих фахівців у галузі богослов'я – священнослужителів, капеланів, викладачів, церковних адміністраторів. Адже раніше держава визнавала в нашій академії лише бакалаврський рівень.

Згідно із Законом України «Про вищу освіту», освітня діяльність у цій галузі може проводитися лише на підставі ліцензії. Без неї заклад не має права видавати дипломи державного зразка. Отже, отримання згаданого документа засвідчує належний рівень академічної спроможності та гарантує чинність освітнього процесу. Цей здобуток є знаковим етапом у розвитку ВПБА як повноцінного закладу вищої освіти.

«Волинська православна богословська академія й надалі утверджується як відкритий, відповідальний і суспільно корисний освітній простір України, вірно служачи справі духовного й інтелектуального зростання», – зазначено в дописі.

Волиняни помолилися а Козацьких могилах

22 червня, в неділю Всіх українських святих, митрополит Луцький і Волинський Михаїл служив у Свято-Георгіївському чоловічому монастирі с. Пляшева на Рівненщині.

Високопреосвященний разом з іншими ієрархами взяв участь у відправах, очолюваних Митрополитом Київським і всієї України Епіфанієм. До богослужінь долучилися духовенство та віряни-паломники з нашої єпархії.

Після Божественної Літургії у меморіальному комплексі «Козацькі могили» відбулася урочиста хода та покладання квітів до пам'ятника героям Берестецької битви. Тут відправили літію за спокій душ козаків, які 374 роки тому полягли в битві під Берестечком за православну віру, та новітніх українських героїв, що загинули, захищаючи незалежність України. Участь у цих подіях – це не лише духовне єднання, а й вияв національної пам'яті та гордості за героїв минулого.

Свято-Георгіївський монастир, розташований на місці героїчної битви під Берестечком 1651 року, – це особливе місце для українців. Тут зібрана і збережена пам'ять про звитягу козацького війська, їхню віру, боротьбу та жертовність.

Волинська православна богословська академія запрошує на навчання

Наш духовний виш проводить вступну кампанію, пропонуючи навчання для тих, хто прагне стати, зокрема, священнослужителем, військовим або медичним капеланом, регентом церковного хору.

Також здобувачі освіти у ВПБА можуть реалізувати себе як працівники церковних місій, викладачі християнської етики, іконописці.

Навчальний заклад має державну акредитацію та ліцензування (бакалавр та магістр). Студентам пропонується міжнародне стажування й академічна мобільність, додаткові сертифіковані освітні програми, подвійний диплом та зручні умови (сучасні мультимедійні аудиторії, бібліотека з унікальним книжковим фондом), паломництва, подорожі, участь у богослужіннях та заходах. Після закінчення навчання студенти отримають дипломи, визнані Міністерством освіти і науки.

Для вступників із результатом Національного мультипредметного тестування від 150 балів із

будь-яких двох предметів є можливість отримати державний грант для повної оплати за навчальний рік. ГО «Волинське братство Св. Володимира Великого» надає іменні стипендії студентам, чиї батьки та рідні загинули у московитсько-українській війні, зникли безвісти, учасники бойових дій, ветерани війни (за наявності документів, що підтверджують особу).

Тут можна не лише збагачуватися вічними цінностями, а й стати частиною великої традиції, навчаючись у самому серці Луцька, поруч із його історичними пам'ятками.

Телефон для довідок: +38 (0332) 72-32-12. Докладніша інформація – на сайті *vpba.edu.ua*.

Волиняни висловили співчуття митрополитові Симеону і всім постраждалим у Дніпрі

У зв'язку з московитським ударом по Дніпровській духовній семінарії та техніці місії «Параволан» наш архієрей та ВПБА звернулися зі словами солідарності й підтримки.

Трагедія сталася *24 червня*, у день свята Різдва Йоана Хрестителя. Кількість загиблих у Дніпрі зросла до дев'яти, понад 150 людей дістали поранення. На жаль, руйнувань зазнала місцева семінарія, а також є серйозні пошкодження техніки та транспорту соціальної місії «Параволан», яка щодня рятує життя поранених захисників і мирних мешканців.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл, зокрема, зазначив: «Висловлюю Вам, дорогий владико, та всій дніпровській пастві щирі співчуття й братню підтримку від духовенства й вірян Волинської єпархії. Ми єднаємося з вами в молитві за упокій загиблих, зцілення поранених і відновлення зруйнованого». Повністю слово високопреосвященного – ось тут.

«Молимося за вас, за відновлення семінарського храму та навчального закладу, за укріплення духу всіх, хто постраждав, – запевнили у Волинській православній богословській академії. – Нехай Господь укріпить вас у вірі, дарує сили пройти це випробування з гідністю та надією. „Не бійся, бо Я з тобою! Не тривожся, бо Я – Бог твій! Я додам тобі сили, Я тобі допоможу, підтримаю тебе переможною правицею Моєю" (Іс. 41:10)».

Просимо всіх, хто має можливість і бажання допомогти, переказувати кошти на відновлення технічних засобів місії «Параволан». Важлива кожна пожертва! Зробити це можна за посиланням: *https://send.monobank.ua/jar/7guTPXvTDU.*

У день Різдва Йоана Хрестителя в Луцьку на Стиру відправили водосвяття

24 червня в Центральному парку ім. Лесі Українки на березі р. Стир відбулося мале освячення води з нагоди Різдва Йоана Хрестителя.

З благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла відправу очолив клірик кафедрального собору Святої Трійці протоієрей Віталій Собко. Душпастир, вітаючи учасників молитви з великим святом, нагадав, що ще до прийняття Християнства на наших землях відзначали літнє сонцестояння як кульмінацію сили сонця і родючості.

Звісно, Церква завжди заперечувала язичницьке ідолопоклонство, але схвалювала ті народні традиції, обряди, що переосмислюються в світлі істинної християнської віри. Разом із тим, є привід подякувати Богові за створений Ним прекрасний світ, пори року і все, що премудро влаштовано для життя, духовного зростання і спасіння людини.

Воїн Микола Кінах. Зі святими упокой, Господи!

Чин похорону в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці очолив віцеканцлер і старший капелан єпархії протоієрей Олександр Безкоровайний *27 червня*.

Лучанин Кінах Микола Михайлович, 1980 року народження, був призваний до складу військової частини на посаду водія інженерно-саперного відділення. Загинув 22 червня під час виконання бойового завдання біля населеного пункту Костянтинівка Донецької області. Похоронили героя у секторі військових поховань міського цвинтаря, що неподалік с. Гаразджа.

30 червня – Волинської ікони Богоматері

У день Собору славних і всехвальних 12-ти апостолів ушановували і Волинський образ Діви Марії.

Реліквію, можливо, написано наприкінці XIII ст. на замовлення луцького і володимирського князя Мстислава Даниловича. Згодом чудотворний образ опинився в луцькому храмі Покрови Пресвятої Богородиці (нині перебуває в Національному художньому музеї України в Києві).

Мистецтвознавці відносять його до творів місцевої іконописної школи. Справжнє походження – невідоме. Можливо, відношення до створення мав іконописець Петро Ратенський, майбутній митрополит Київський і всієї Русі. Втім, автором міг бути візантієць, але найбільш імовірно, що це мешканець або уродженець південно-західної України.

Храмове свято цього дня відзначали громади в Луцьку (комунальне підприємство «Луцький центр первинної медичної допомоги № 3» – вул. Стефаника, 3-А), в селах Богушівка Луцького районного, Брониця Камінь-Каширського і Куликовичі Маневицького деканатів.

День Конституції: духовенство і миряни єпархії молилися за Україну

З нагоди 29-ї річниці прийняття Основного Закону України у храмах єпархії піднесли особливі молитви.

28 червня 1996 р. Верховна Рада України ухвалила Конституцію. Її прийняття закріпило правові основи незалежної України, суверенітет і територіальну цілісність тощо.

Інформаційна служба єпархії

ПРО СВЯЩЕННИКА, ПАРАФІЯНКУ І СПОКУСЛИВУ ГОСТИННІСТЬ

Запросила одна мирянка свого духівника посвятити житло. Він із радістю погодився, бо що є краще для душпастиря, як бути потрібним людям.

У призначену Божу днину й час прийшов до її дому, звершив молитву і добрим словом благословив родину.

Господиня за звичаєм заздалегідь приготувала обід і запросила отця за стіл. Він знову охоче погодився, бо що буває краще для настоятеля, як розділити трапезу зі своїми парафіянами.

Невідомо, що хазяйка ще подавала (можна не сумніватися – все було смачно), але відомо, що з-посеред столу до голодного панотцівського нутра взивала рум'яна запечена курка. Курка та й курка, там би їй і місце, якби не один маленький нюанс: церковний календар на стіні впевнено показував п'ятницю…

Поки господарі поралися, всідалися, в душі чоловіка Божого здійнялася справжня духовна боротьба. Не те щоб він дуже захотів цієї страви (хоча потім зізнавався, що таки хотів), але то було не головне. Аскетичні помисли нагадували, що сьогодні курки зачіпати не слід, зберігаючи Устав та подаючи вірним приклад благочестя. Друга половина великого отцівського серця переконувала бути милосердним – ушанувати жінку, її старання.

«І навіщо привертати до своїх духовних подвигів увагу? – гарячково міркував священнослужитель. – Це ж не годиться. Так і до гордині недалеко». Згадав отців-подвижників, котрі заради любові до ближніх порушували піст, аби не образити чи засмутити їхньої гостинності.

Вирішив у складній ситуації слідувати прикладові Божих угодників. «А потім уже, – постановив собі рішуче, – допощу, як Бог поможе». Перехрестившись, потягнувся до головної страви.

За тиждень-другий розійшлася чутка: священник согрішив удома в парафіянки…

Залишилося загадкою, який же намір мала господиня, подаючи отцеві м'ясо в п'ятницю. Але він не образився. Бо що є краще для душпастиря і мирян, як прощати одне одному й бути разом.

Підготував протоієрей Віталій Собко за дописом психолога й священника Юрія Чічака

ЛЯЛЬКА І ГРОШІ

Ця пара прожила разом понад 60 років. Їх називали нерозлийвода. Все робили разом, обговорювали одне з одним все на світі.

Але в жінки був один секрет. На верхній полиці шафи лежала коробка від взуття, в яку чоловікові не можна було заглядати. Всі його запитання щодо цього залишалися без відповіді, тож потім господар уже й забув про таємницю.

Але одного разу дружина серйозно захворіла. Лікарі сказали, що, на жаль, жити їй залишилося недовго. Довелося чоловікові доглядати за жінкою, самому готувати й прибирати. І от під час чергового порядкування йому знову впала в очі ця коробка. Він приніс її до ліжка й побачив, що старенька порухом голови схвалює його намір.

Відкривши коробку, дід побачив… дві в'язані ляльки (одну незавершену) і доволі товсту пачку грошей. Аж занімів від несподіванки. Отямившись, став, звісно, вимагати пояснень, що все це означає.

– Коли ми з тобою тільки одружилися, – заговорила дружина тихо, повільно і з паузами, – моя баба поділилася зі мною рецептом довгого й щасливого шлюбу. Переконувала, що слід уникати навіть малих суперечок, порадивши щоразу, коли я сердитимусь на тебе, мовчки братися за в'язання ляльки.

Це так зворушило чоловіка, що він ледь стримав сльози. Адже вона справді ніколи не сварилася, не кричала і навіть не перечила йому.

Стривай, у коробці лише дві ляльки! А це значить, що благовірна упродовж усього шістдесятилітнього подружжя сердилась на нього нечасто!

– Моя хороша, – промовив лагідно старий, – я не здогадувався про це. Тепер із ляльками все зрозуміло. Але… гроші. Звідки й чому вони тут?

– А-а, – протягнула жінка, – гроші… Я зібрала їх від продажу інших ляльок.

Підготував прот. Віталій Собко

СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ

ЧИТАЙТЕ
Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 10.00 – 19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.

СЛУХАЙТЕ
Передача «Благо»: неділя – 6.30; FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).

ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ
Сайт *pravoslaviavolyni.org.ua* – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, газета, книги, аудіо, передруки.

Ідентифікатор Медіа R30-02196
Рішення Нацради № 1754 від 11.12.2023 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)
Друк ФОП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн №31 від 02.02.2004 р.
Підписано до друку р. Формат
Ум. друк. арк. Зам № Наклад
Передплатний індекс 91241
Папір офсетний Гарнітура Times. Друк офсетний

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛІМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віктор ПУШКО, протоієрей Віталій СОБКО, Арсен ГРЕБЕНЮК (верстка)

Шановні читачі, дорогі брати і сестри!
Не використовуйте наш дайджест у господарських цілях. Якщо він Вам уже не потрібен – передайте його ближнім або в бібліотеку.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1. volynkonsystoriia@ukr.net
Час роботи: понеділок-п'ятниця (крім святкових днів), 10:00-16:00, обідня перерва – 13:00-14:00
КЕРУЮЧИЙ ЄПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАЇЛ. Тел. (0332) 72-44-64
КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віцеканцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64
ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82 Голова центру – протоієрей Віктор ПУШКО. Моб. (095)126-40-77 Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії)
infosluzhba@ukr.net Сайт – *pravoslaviavolyni.org.ua*
info@pravoslaviavolyni.org.ua
Головний редактор сайту – протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050)661-56-68
Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) – прессекретар протоієрей Віктор ПУШКО
pres-sluzhba@ukr.net
Газета «Волинські єпархіальні відомості». *hazeta.vyev@gmail.com*
Телестудія «Собор» – головний редактор диякон Сергій ПАНАЩУК
Радіостудія «Благо» – головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО. *blago@ukr.net*
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97 *kljuchi@ukr.net*
КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
ПЕНІТЕНЦІАРНА СЛУЖБА
Голова – протоієрей Андрій МОВЧАНЮК. Тел. (050) 661-12-46, *garasd100@gmail.com*
ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, (050) 812-09-79
ВІДДІЛ У СПРАВАХ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
Голова – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (095) 538-05-87
УПОВНОВАЖЕНИЙ ЄПАРХІЇ У СПРАВАХ СІМ'Ї
протоієрей Василь КЛОЧАК. Тел. (066) 571-75-27
ВІДДІЛ З ПИТАНЬ ЗДОРОВ'Я ТА ПАСТИРСЬКОЇ ОПІКИ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ
Голова – протоієрей Назар БАБІЙ. Тел. (066) 215-84-27
ВІДДІЛ ЕКОЛОГІЇ ТА ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ
Голова – ігумен Никодим (СМІЛИЙ). Тел. (068) 698-64-10